

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Raport z realizacji za lata 2017-2018 Programu ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego

Poznań, 2020

Zamawiający:

Województwo Wielkopolskie
al. Niepodległości 34
61-714 Poznań

Wykonawca:

Ekolog Sp. z o.o.
ul. Świętowidzka 6/4
61-058 Poznań

Autorzy opracowania:

mgr Natalia Springer
Julia Pakuła
Marcin Stawujak
mgr Wiktor Górniak
mgr Jakub Smakulski

**Nadzór merytorycznych Departamentu
Środowiska Urzędu Marszałkowskiego
Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu**

Spis treści

Spis treści	3
Spis tabel	5
Spis rycin	6
Spis wykresów	6
Wykaz skrótów	8
1. WSTĘP	11
1.1. Podstawa prawna wykonania raportu	11
1.2. Cel wykonania raportu	11
1.3. Okres jaki obejmuje raport	11
1.4. Źródła danych	11
2. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO	13
3. PODSTAWOWE DANE O WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM	14
3.1. Położenie i podział administracyjny	14
3.2. Demografia	17
3.3. Infrastruktura	20
3.4. Gospodarka	25
3.5. Ukształtowanie powierzchni ziemi	28
3.6. Geologia i surowce mineralne	31
3.7. Klimat	38
3.8. Wody powierzchniowe i podziemne	39
3.9. Zasoby przyrodnicze	42
4. REALIZACJA ZADAŃ W LATACH 2017-2018	50
4.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	51
4.1.1. Zadania zrealizowane w obszarze ochrony klimatu i jakości powietrza	53
4.2. Ochrona mieszkańców przed nadmiernym hałasem i polami elektromagnetycznymi	68
4.2.1. Zadania zrealizowane w obszarze zagrożenia hałasem i pól elektromagnetycznych	69
4.3. Gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa	77
4.3.1. Zadania zrealizowane w obszarach interwencji – gospodarowanie wodami i gospodarka wodno-ściekowa	82
4.4. Ochrona gleb oraz zasobów naturalnych	99
4.4.1. Zadania zrealizowane w zakresie ochrony gleb i zasobów naturalnych	100
4.5. Racjonalna gospodarka odpadami	103
4.5.1. Zadania zrealizowane w obszarze gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów	105
4.6. Ochrona zasobów przyrodniczych	114
4.6.1. Zadania zrealizowane w obszarze zasobów przyrodniczych	115
4.7. Zagrożenia poważnymi awariami	123
4.7.1. Zadania zrealizowane w obszarze zagrożenia poważnymi awariami	125
4.8. Edukacja ekologiczna	129

4.8.1. Zadania zrealizowane w obszarze edukacji ekologicznej.....	130
4.9. Zadania z zakresu monitoringu środowiska	133
4.9.1. Zadania zrealizowane w obszarze monitoringu środowiska	134
4.10. Zadania zrealizowane, nieuwjęte w Programie Ochrony Środowiska	137
5. ANALIZA WSKAŹNIKÓW MONITOROWANIA EFEKTYWNOŚCI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	154
6. PODSUMOWANIE	164

Spis tabel

Tabela 1. Powierzchnia poszczególnych powiatów województwa	15
Tabela 2. Liczba ludności w poszczególnych powiatach województwa wielkopolskiego w latach 2016-2018.....	17
Tabela 3. Gęstość zaludnienia w powiatach województwa wielkopolskiego w 2018 r.	18
Tabela 4. Sieć wodociągowa na terenie województwa wielkopolskiego w roku 2018	20
Tabela 5. Sieć kanalizacyjna na terenie województwa wielkopolskiego w roku 2018.....	21
Tabela 6. Sieć gazowa na terenie województwa wielkopolskiego w latach 2016 - 2018.....	22
Tabela 7. Odbiorcy i zużycie energii na terenie województwa wielkopolskiego w latach 2016-2018 ..	23
Tabela 8. Sieć ciepła na terenie województwa wielkopolskiego w latach 2016-2018	23
Tabela 9. Długość dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych w województwie wielkopolskim w roku 2018	24
Tabela 10. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON w latach 2016-2018	25
Tabela 11. Podmioty według rodzajów działalności PKD 2007 w latach 2016-2018	25
Tabela 12. Stopa bezrobocia w latach 2016-2018 w województwie wielkopolskim na tle kraju.....	25
Tabela 13. Bezrobocie w poszczególnych powiatach województwa w latach 2016-2018	26
Tabela 14. Bezrobocie w województwie wielkopolskim wg poszczególnych grup bezrobotnych w latach 2016-2018, stan na dzień 31.XII. danego roku.	27
Tabela 15. Złoża kopalin na terenie województwa wielkopolskiego	33
Tabela 16. Zmiany lesistości poszczególnych powiatów województwa wielkopolskiego w latach 2016-2018	47
Tabela 17. Tereny zieleni urządzonej w województwie wielkopolskim w 2018 r.	48
Tabela 18. Roczna ocena jakości powietrza w strefach woj. wielkopolskiego w roku 2016 z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi.....	51
Tabela 19. Roczna ocena jakości powietrza w strefach woj. wielkopolskiego w roku 2017 z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi.....	52
Tabela 20. Roczna ocena jakości powietrza w strefach woj. wielkopolskiego w roku 2018 z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi.....	52
Tabela 21. Realizacja zadań z obszaru interwencji – ochrona klimatu i jakości powietrza w latach 2017-2018	53
Tabela 22. Realizacja zadań z obszaru interwencji - zagrożenia hałasem w latach 2017-2018	69
Tabela 23. Realizacja zadań z obszaru pól elektromagnetycznych w latach 2017-2018	76
Tabela 24. Realizacja zadań z obszaru interwencji – gospodarowanie wodami w latach 2017-2018 ..	82
Tabela 25. Realizacja zadań z obszaru interwencji – gospodarka wodno-ściekowa w latach 2017-2018	94
Tabela 26. Realizacja zadań w obszarze interwencji – gleby w latach 2017-2018.....	100
Tabela 27. Realizacja zadań w obszarze interwencji – zasoby geologiczne w latach 2017-2018.....	101
Tabela 28. Realizacja zadań z obszaru interwencji - gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów w latach 2017-2018	105

Tabela 29. Realizacja zadań z obszaru interwencji - ochrona zasobów przyrodniczych w latach 2017-2018	115
Tabela 30. Realizacja zadań z zakresu zagrożenia poważnymi awariami w latach 2017-2018	125
Tabela 31. Realizacja zadań z obszaru interwencji – edukacja ekologiczna w latach 2017-2018	130
Tabela 32. Realizacja zadań z obszaru interwencji - monitoring środowiska w latach 2017-2018	134
Tabela 33. Zadania zrealizowane, nieujęte w Programie Ochrony Środowiska w latach 2017-2018	138
Tabela 34. Wskaźniki monitorowania Programu ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego	154
Tabela 35. Koszty poniesione na realizację zadań z zakresu ochrony środowiska w latach 2017 – 2018	165
Tabela 36. Realizacja zadań w latach 2017-2018	167

Spis rycin

Rycina 1. Lokalizacja województwa wielkopolskiego na tle kraju	14
Rycina 2. Podział województwa wielkopolskiego na powiaty	16
Rycina 3. Mezoregiony fizycznogeograficzne wg Kondrackiego w granicach województwa wielkopolskiego	30
Rycina 4. Podglądowa mapa geologiczna obszaru województwa wielkopolskiego	32
Rycina 5. Złoża kopalin na obszarze województwa wielkopolskiego	37
Rycina 6. Wody powierzchniowe na obszarze województwa wielkopolskiego	40
Rycina 7. Wody podziemne na obszarze województwa wielkopolskiego	41
Rycina 8. Obszary ochrony przyrody w województwie wielkopolskim – obszary Natura 2000	44
Rycina 9. Obszary ochrony przyrody w województwie wielkopolskim – obszary chronionego krajobrazu i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	45
Rycina 10. Obszary ochrony przyrody w województwie wielkopolskim - parki narodowe, parki krajobrazowe i korytarze ekologiczne	46
Rycina 11. Stan/potencjał ekologiczny JCWP płynących w województwie wielkopolskim w 2017 r. ...	78
Rycina 12. Stan chemiczny JCWP płynących w województwie wielkopolskim w 2017 r.	79
Rycina 13. Ocena stanu JCWP jeziornych w 2017 roku – wykresy kołowe (WIOŚ)	80
Rycina 14. Ocena stanu JCWP jeziornych w 2017 roku	81
Rycina 15. Lokalizacja zakładów zwiększonego i dużego ryzyka wystąpienia awarii przemysłowej .	124

Spis wykresów

Wykres 1. Zmiany liczby ludności w latach 2016 – 2018 w woj. wielkopolskim	18
Wykres 2. Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych w województwie wielkopolskim w latach 2016-2018 [Mg/rok]	158
Wykres 3. Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych w województwie wielkopolskim w latach 2016-2018 [Mg/rok]	158
Wykres 4. Przypadki przekroczeń krótkookresowych wskaźników poziomu dźwięku	

L_{AeqD} i L_{AeqN} w województwie wielkopolskim w latach 2016-2018	159
Wykres 5. Odsetek ludności korzystającej z kanalizacji ogółem i na obszarach wiejskich w województwie wielkopolskim w latach 2016-2018 [%].....	159
Wykres 6. Ilość ścieków odprowadzanych siecią kanalizacyjną w województwie wielkopolskim w latach 2016-2018 [dm ³].....	160
Wykres 7. Udział powierzchni gruntów zdewastowanych i wymagających rekultywacji w województwie wielkopolskim w latach 2016-2018 [%].....	160
Wykres 8. Liczba gospodarstw ekologicznych z certyfikatem w województwie wielkopolskim w latach 2016-2018	161
Wykres 9. Masa selektywnie zebranych odpadów w województwie wielkopolskim w latach 2016-2018 [Mg]	161
Wykres 10. Masa odpadów zdeponowanych na składowiskach w województwie wielkopolskim w latach 2016-2018 [Mg]	162
Wykres 11. Powierzchnia gruntów leśnych w województwie wielkopolskim w latach 2016-2018	162
Wykres 12. Wydatki budżetu województwa w dziale: gospodarka komunalna i ochrona środowiska w latach 2016-2018 [zł].....	163
Wykres 13. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem [%].....	163
Wykres 14. Koszty poniesione na ochronę środowiska w latach 2017-2018.....	166

Wykaz skrótów

Skrót	Wyjaśnienie skrótu
b.d.	Brak danych
BOŚ	Bank Ochrony Środowiska
CBDG	Centralna Baza Danych Geologicznych
CODGIK	Centralny Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
FOGR	Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GDOŚ	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IUNG	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach
JCWP	Jednolite Części Wód Powierzchniowych
JCWPD	Jednolite Części Wód Podziemnych
KDPR	Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej
KMPSP	Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej
KPOŚK	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
KPPSP	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej
KSRG	Krajowy system ratowniczo-gaśniczy
KWB	Kopalnia węgla brunatnego
KWPSP	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej
KZGRL	Komunalny Związek Gmin Regionu Leszczyńskiego
KZGW	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
LOP	Liga Ochrony Przyrody
ME	Ministerstwo Edukacji
MPEC	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej
MPWiK	Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji
m.p.z.p.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
MSWiA	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
MWiK	Miejskie Wodociągi i Kanalizacja
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ODR	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OUG	Okręgowy Urząd Górniczy
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
OZE	Odnawialne Źródła Energii
PEC	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej

Skrót	Wyjaśnienie skrótu
PEM	Pola elektromagnetyczne
PGKiM	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej
PIB	Państwowy Instytut Badawczy
PM10	Pył zawieszony o granulacji do 10 µm
PM2,5	Pył zawieszony o granulacji do 2,5 µm
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
POE	Powiatowy Ośrodek Edukacji
POŚ	Program Ochrony Środowiska
POliŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PRGiPID	Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
PSSE	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
PWiK	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji
PZD	Powiatowy Zarząd Dróg
PZRP	Plany zarządzania ryzykiem powodziowym
RDLP	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RSP	Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
UE	Unia Europejska
UMWW	Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu
WCZK	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego
WDK	Wolsztyński Dom Kultury
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WODR	Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
WORD	Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego
WRPO	Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny
WSSE	Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
WUW	Wielkopolski Urząd Wojewódzki
WZMiUW	Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych
WZDW	Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich
ZDR	Zakłady Dużego Ryzyka
ZE PAK	Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin S.A.
ZGK	Zakład Gospodarki Komunalnej
ZGM	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej

Skrót	Wyjaśnienie skrótu
ZGO	Zakład Gospodarki Odpadami
ZKZL	Zarząd Komunalnych Zasobów Lokalowych
ZM GOAP	Związek Międzygminny Gospodarka Odpadami Aglomeracji Poznańskiej
ZOSP RP	Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej
ZOZ	Zakład Ochrony Zdrowia
ZPKWW	Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego
ZWiK	Zakład Wodociągów i Kanalizacji
ZZR	Zakłady Zwiększonego Ryzyka

1. WSTĘP

1.1. Podstawa prawna wykonania raportu

Konieczność sporządzenia raportu z realizacji Programu ochrony środowiska wynika z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz.U. 2020 poz. 1219).

1.2. Cel wykonania raportu

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (tekst jednolity: Dz.U. 2020 poz. 1219) z wykonania programów ochrony środowiska, co dwa lata sporządza się raporty. Raport z realizacji programu ochrony środowiska dla obszaru województwa przedstawia się sejmikowi województwa.

Przygotowanie niniejszego Raportu ma na celu zebranie w jednym dokumencie danych, które będą stanowiły podstawę do oceny stopnia realizacji celów wynikających z Programu ochrony środowiska.

Raport z realizacji Programu ochrony środowiska obejmujący lata 2017 – 2018, zwany dalej *Raportem*, obejmuje analizę wykonania zadań określonych w *Programie ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020*. Dokument ten weryfikuje i ocenia realizację zadań z zakresu ochrony i poprawy stanu środowiska zapisanych w wyżej wymienionym dokumencie.

1.3. Okres jaki obejmuje raport

Okres za jaki sporządzany jest raport z realizacji Programu ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego obejmuje lata 2017– 2018.

1.4. Źródła danych

Dane dotyczące realizacji poszczególnych zadań wyznaczonych w programie ochrony środowiska na lata 2017-2018 pozyskano poprzez ankietyzację jednostek wyznaczonych jako wdrażające poszczególne zadania w danym roku. Ankietyzacji poddano łącznie:

- 226 gmin,
- 35 powiatów (w tym 4 miasta na prawach powiatu),
- 2 nadleśnictwa oraz Regionalną Dyрекję Lasów Państwowych w Poznaniu,
- Komendę Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu,
- 15 innych jednostek (Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Poznaniu, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Adamów S.A., PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin S.A., Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie – Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu oraz we Wrocławiu, Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu, Wielkopolskie Centrum Zarządzania Kryzysowego Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego

w Poznaniu, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Poznaniu, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego, Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego w Poznaniu).

W sumie rozesłano zapytania odnośnie realizacji zadań do 280 jednostek, w tym 261 jednostek samorządu terytorialnego oraz 18 innych jednostek. Łącznie uzyskano 161 odpowiedzi, co stanowi 57,5%. W opracowaniu wykorzystano również informacje uzyskane z Departamentu Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Na podstawie otrzymanych odpowiedzi oraz danych zawartych w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego sporządzono Raport z realizacji Programu ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego za lata 2017 - 2018.

2. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Cele Programu ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016 – 2020 opracowane zostały w oparciu o Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, opracowanych w 2015 r. przez Ministerstwo Środowiska. Cele zawarte są w 10 obszarach interwencji:

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza – cele: dobra jakość powietrza bez przekroczeń dopuszczalnych norm - osiągnięcie poziomów dopuszczalnych zanieczyszczeń powietrza: pyłu PM10, pyłu PM2,5; osiągnięcie poziomu docelowego benzo(a)pirenu; osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu; ograniczenie emisji gazów cieplarnianych;
2. Zagrożenie hałasem – cele: dobry stan klimatu akustycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm poziomu hałasu; zmniejszenie liczby osób narażonych na ponadnormatywny hałas;
3. Pola elektromagnetyczne – cel: utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych na poziomach nieprzekraczających wartości;
4. Gospodarowanie wodami – cele: zwiększenie retencji wodnej województwa; ograniczenie wodochłonności gospodarki; osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód;
5. Gospodarka wodno-ściekowa - cele: poprawa jakości wody; wyrównanie dysproporcji pomiędzy stopniem zwodociągowania i skanalizowania na terenach wiejskich;
6. Zasoby geologiczne – cele: ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalin; rekultywacja terenów poeksploatacyjnych;
7. Gleby – cele: dobra jakość gleb; rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych;
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów – cele: ograniczenie ilości odpadów komunalnych przekazywanych do składowania; ograniczenie negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko;
9. Zasoby przyrodnicze – cel: zwiększenie lesistości województwa; zachowanie różnorodności biologicznej;
10. Zagrożenie poważnymi awariami – cel: utrzymanie stanu bez incydentów o znamionach poważnej awarii.

Poza głównymi obszarami interwencji w „Programie ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020” uwzględniono również zagadnienia horyzontalne takie, jak działania edukacyjne, czy monitoring środowiska:

11. edukacja – cel: świadome ekologicznie społeczeństwo;
12. monitoring środowiska – cel: zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska.

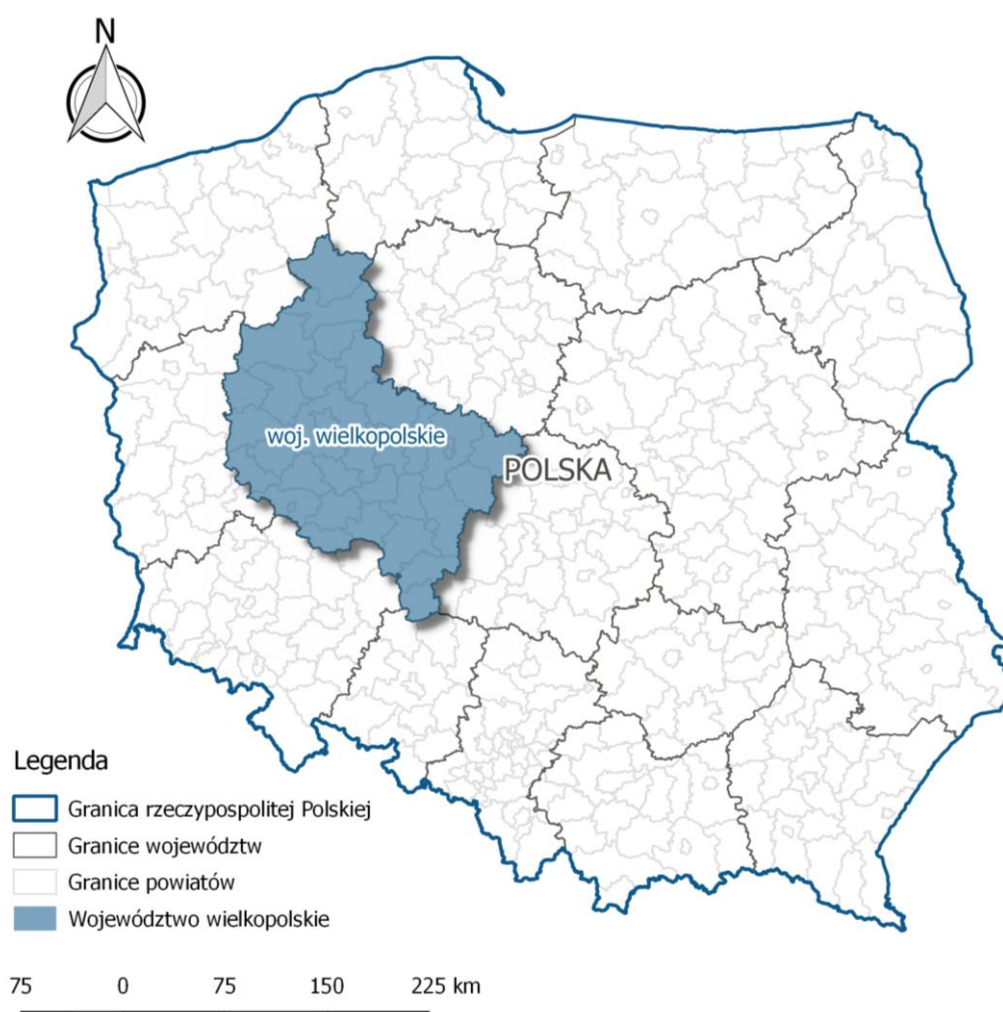
3. PODSTAWOWE DANE O WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM

3.1. Położenie i podział administracyjny

Województwo wielkopolskie zlokalizowane jest w środkowo-zachodniej części Polski. Sąsiaduje z siedmioma innymi województwami:

- od zachodu z woj. lubuskim,
- od północy z woj. zachodniopomorskim i pomorskim,
- od północnego-wschodu z woj. kujawsko-pomorskim,
- od południowego-wschodu z woj. łódzkim,
- od południa z woj. opolskim i dolnośląskim.

Rycina 1. Lokalizacja województwa wielkopolskiego na tle kraju

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z CODGIK

Obszar województwa zajmuje powierzchnię 29 826,50 km², co stanowi 9,54% powierzchni kraju. Według stanu na 31 grudnia 2018 r. zamieszkiwało je 3 493 969 mieszkańców, co stanowi 9,09% populacji Polski. Województwo wielkopolskie zajmuje drugie miejsce pod względem powierzchni oraz trzecie miejsce pod względem liczby ludności w kraju.

W skład województwa wielkopolskiego wchodzi 31 powiatów oraz 4 miasta na prawach powiatu (Poznań, Kalisz, Leszno, Konin). W skład tychże powiatów wchodzi łącznie 226 gmin. Na terenie województwa wielkopolskiego znajduje się 110 miast.

Tabela 1. Powierzchnia poszczególnych powiatów województwa

Powiat	Powierzchnia [km²]	% powierzchni województwa
m. Poznań	261,85	0,88%
m. Kalisz	69,42	0,23%
m. Konin	82,20	0,28%
m. Leszno	31,9	0,11%
chodzieski	680,58	2,28%
czarnkowsko-trzcianecki	1808,19	6,06%
gnieźniński	1254,34	4,21%
gostyński	810,34	2,72%
grodziski	643,72	2,16%
jarociński	587,7	1,97%
kaliski	1160,02	3,89%
kępiński	600,39	2,01%
kolski	1011,03	3,39%
koniński	1578,71	5,29%
kościański	722,53	2,42%
krotoszyński	714,23	2,39%
leszczyński	804,65	2,70%
międzychodzki	736,66	2,47%
nowotomyski	1011,67	3,39%
obornicki	712,65	2,39%
ostrowski	1160,65	3,89%
ostrzeszowski	772,37	2,59%
pilski	1267,1	4,25%
pleszewski	711,91	2,39%
poznański	1899,61	6,37%
rawicki	553,23	1,85%
śłupecki	837,91	2,81%
szamotulski	1119,55	3,75%
średzki	623,18	2,09%
śremski	574,41	1,93%
turecki	929,4	3,12%
wągrowiecki	1040,8	3,49%
wolsztyński	680,03	2,28%
wrzesiński	704,19	2,36%
złotowski	1660,91	5,57%
województwo wielkopolskie	29 826,50	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (2019 r.)

Największą powierzchnię spośród powiatów zajmują powiaty: poznański oraz czarnkowsko-trzcianecki. Razem zajmują ponad 12% powierzchni województwa. Natomiast najmniejszą jednostką na szczeblu powiatowym jest miasto Leszno, będące miastem na prawach powiatu, które zajmuje 0,11% powierzchni województwa.

Rycina 2. Podział województwa wielkopolskiego na powiaty

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CODGIK

Siedzibą wojewódzkiej administracji publicznej, tj. Samorządu Województwa Wielkopolskiego i Wojewody Wielkopolskiego, jest Poznań, będący historyczną stolicą Wielkopolski i największym miastem w województwie. Województwo wielkopolskie jest dobrze skomunikowane z pozostałą częścią kraju, przez jego terytorium przebiega autostrada A2 (Świecko-Warszawa).

3.2. Demografia

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba ludności województwa wielkopolskiego w ciągu kilku ostatnich lat wynosiła ponad 3,4 mln mieszkańców. Liczba ta stanowi 9,1 % ludności Polski i plasuje województwo wielkopolskie na 3 miejscu w kraju pod względem wielkości zaludnienia. W 2018 roku liczba ludności względem roku 2017 wzrosła o 4 759 mieszkańców i wynosiła 3 493 969. W 2018 roku województwo wielkopolskie zamieszkiwało 1 794 046 kobiet, które stanowiły 51,34% ludności województwa oraz 1 699 923 mężczyzn. Obecnie obserwuje się stały wzrost liczby ludności w województwie wielkopolskim.

Najwięcej mieszkańców w województwie liczy miasto Poznań – 15,35% ogólnej liczby mieszkańców województwa i powiat poznański – 11,17%. Najmniej zaludnioną jednostką jest powiat międzychodzki skupiający 1,06% populacji województwa oraz powiat chodzieski skupiający 1,35% populacji.

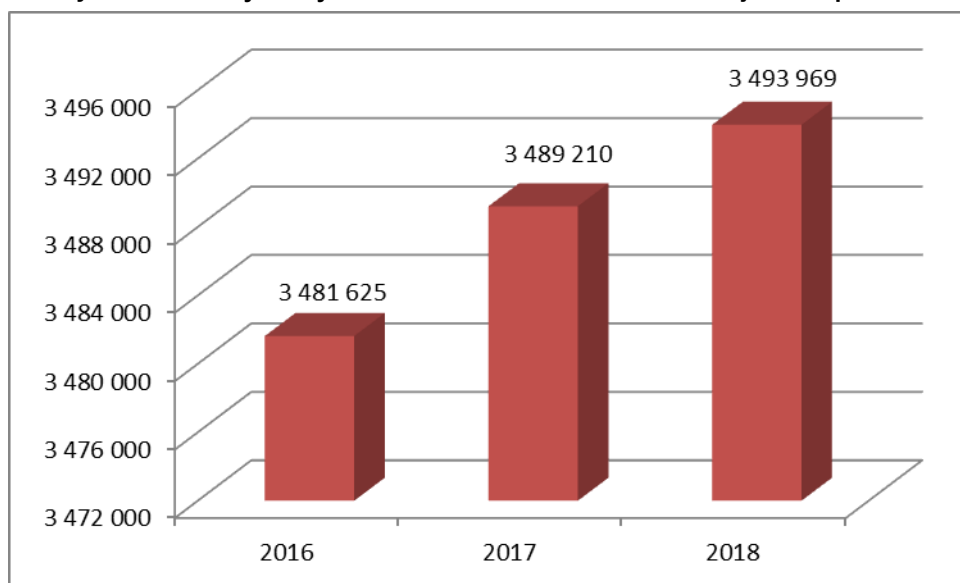
Tabela 2. Liczba ludności w poszczególnych powiatach województwa wielkopolskiego w latach 2016-2018

Powiat	Liczba ludności w latach (os.)		
	2016	2017	2018
m. Poznań	540 372	538 633	536 438
m. Kalisz	102 249	101 625	100 975
m. Konin	75 342	74 834	74 151
m. Leszno	64 159	64 197	63 952
chodzieski	47 415	47 341	47 229
czarnkowsko-trzcianecki	87 885	87 570	87 420
gnieźnieński	145 211	145 333	145 317
gostyński	76 093	76 087	76 011
grodziski	51 423	51 701	51 972
jarociński	71 738	71 741	71 686
kaliski	82 905	83 124	83 030
kępiński	56 458	56 394	56 486
kolski	88 125	87 790	87 216
koniński	129 475	129 715	129 966
kościański	79 263	79 253	79 230
krotoszyński	77 764	77 720	77 488
leszczyński	55 391	55 883	56 485
międzychodzki	37 080	36 987	36 982
nowotomyski	74 901	75 164	75 363
obornicki	59 626	59 726	59 858
ostrowski	161 574	161 763	161 519
ostrzeszowski	55 391	55 479	55 403
piłski	137 382	137 104	136 621
pleszewski	63 212	63 218	63 147
poznański	373 570	381 630	390 308
rawicki	60 356	60 409	60 405
śłupecki	59 617	59 576	59 371
szamotulski	90 417	90 920	91 185

Powiat	Liczba ludności w latach (os.)		
	2016	2017	2018
średzki	57 691	58 155	58 456
śremski	61 106	61 229	61 325
turecki	84 297	84 267	84 101
wągrowiecki	69 960	70 212	70 274
wolsztyński	57 270	57 289	57 326
wrzesiński	77 073	77 361	77 667
złotowski	69 834	69 780	69 606
woj. wielkopolskie	3 481 625	3 489 210	3 493 969

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 1. Zmiany liczby ludności w latach 2016 – 2018 w woj. wielkopolskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z danych GUS, przedstawionych w poniższej tabeli wynika, że w 2018 roku gęstość zaludnienia w województwie wielkopolskim wynosiła 117 osób na km². Największe zagęszczenie ludności wystąpiło w powiatach: m. Poznań oraz m. Leszno i wynosiło odpowiednio 2048 oraz 2007 os/km². Najmniejszym zagęszczeniem ludności charakteryzują się powiaty położone w północno-zachodniej części województwa: powiat złotowski (42 os/km²), powiat czarnkowsko-trzcianecki (48 os/km²) i powiat międzychodzki (50 os/km²).

Tabela 3. Gęstość zaludnienia w powiatach województwa wielkopolskiego w 2018 r.

Jednostka administracyjna	Gęstość zaludnienia [os/km ²]
Powiat m. Poznań	2 063
Powiat m. Kalisz	1 455
Powiat m. Konin	903
Powiat m. Leszno	2 007
Powiat chodzieski	69
Powiat czarnkowsko-trzcianecki	48
Powiat gnieźnieński	116
Powiat gostyński	94

Jednostka administracyjna	Gęstość zaludnienia [os/km ²]
Powiat grodziski	81
Powiat jarociński	122
Powiat kaliski	72
Powiat kępiński	93
Powiat kolski	86
Powiat koniński	82
Powiat kościański	110
Powiat krotoszyński	109
Powiat leszczyński	70
Powiat międzychodzki	50
Powiat nowotomyski	74
Powiat obornicki	84
Powiat ostrowski	139
Powiat ostrzeszowski	72
Powiat pilski	108
Powiat pleszewski	89
Powiat poznański	205
Powiat rawicki	109
Powiat słupecki	71
Powiat szamotulski	81
Powiat średzki	94
Powiat śremski	107
Powiat turecki	90
Powiat wągrowiecki	68
Powiat wolsztyński	84
Powiat wrzesiński	110
Powiat złotowski	42
województwo wielkopolskie	117

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W województwie wielkopolskim w roku 2018 przyrost naturalny na 1000 ludności był dodatni, na poziomie 1,0. Uległ on zmniejszeniu porównując wynik z 2016 roku, w którym wynosił 1,7.

W 2018 roku pod względem ekonomicznych grup ludności przeważali mieszkańcy w wieku produkcyjnym, którzy stanowią 60,72% ludności województwa, w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej) – 19,35% oraz w poprodukcyjnym – 19,93% ludności.

Analizując opracowanie prognozy demograficznej dla Polski do 2050 roku Głównego Urzędu Statystycznego, liczba ludności województwa wielkopolskiego będzie się zmniejszać. Wg danych GUS w 2050 roku województwo zamieszkiwać będzie 3 287 926 osób.

3.3. Infrastruktura

Zaopatrzenie mieszkańców w wodę

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego długość czynnej sieci wodociągowej na terenie województwa wielkopolskiego w 2018 roku wynosiła 32 590,7 km. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania liczyła 597 321 szt. Zużycie wody w gospodarstwach domowych na jednego mieszkańca wyniosło średnio 39,3 m³ na rok. Na potrzeby gospodarki mieszkaniowej i komunalnej w 2018 roku na terenie województwa zużyto 137 057,0 dam³. Ogólne zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w roku 2018 wynosiło 1 361 394 dam³ i zmalało względem roku 2017 o 49 859,3 dam³. Korzystały z sieci wodociągowej 3 373 493 osoby, natomiast z sieci kanalizacyjnej 2 517 869 osób, co daje odpowiednio 96,6% i 72,1% wszystkich mieszkańców.

Szczegółowe informacje dotyczące sieci wodociągowej w 2018 roku przedstawiono poniżej.

Tabela 4. Sieć wodociągowa na terenie województwa wielkopolskiego w roku 2018

Lp.	Powiat	Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych [szt.]	Woda dostarczona gospodarstwu domowemu [dam ³]	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [osoba]	Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca [m ³]
1.	m. Poznań	1 205,8	53 989	22 177,4	527 925	41,2
2.	m. Kalisz	256,8	9 001	3 437,1	98 432	33,9
3.	m. Konin	192,2	5 649	2 314,6	72 262	31,1
4.	m. Leszno	157,5	7 275	2 358,8	63 016	36,8
5.	chodzieski	600,6	9 048	1 834,2	46 899	38,8
6.	czarnkowsko-trzcianecki	1 101,5	15 437	2 794,6	80 165	31,9
7.	gnieźnieński	1 490,8	20 443	5 949,0	141 272	40,9
8.	gostyński	767,0	12 225	3 644,3	74 462	47,9
9.	grodziski	563,2	9 777	1 991,5	49 433	38,5
10.	jarociński	679,3	12 835	2 585,4	69 784	36,0
11.	kaliski	1 572,3	20 118	4 091,5	78 729	49,2
12.	kępiński	630,1	11 773	2 214,8	54 860	39,3
13.	kolski	1 562,8	17 836	3 625,8	81 590	41,4
14.	koniński	2 415,8	34 033	4 652,1	126 243	35,8
15.	kościański	698,0	15 249	3 312,9	77 764	41,8
16.	krotoszyński	805,4	14 140	3 326,8	75 475	42,9
17.	leszczyński	607,4	12 475	2 993,7	53 534	53,3
18.	międzychodzki	431,9	6 948	1 211,5	34 350	32,8
19.	nowotomyski	902,1	13 765	2 593,9	69 833	34,5
20.	obornicki	669,6	11 187	1 919,6	56 199	32,1
21.	ostrowski	1 366,5	31 262	6 464,3	158 152	40,0
22.	ostrzeszowski	995,6	13 266	2 514,6	53 650	45,3
23.	pilski	1 054,5	15 767	4 987,3	131 103	36,4
24.	pleszewski	839,0	11 914	2 517,7	60 132	39,9
25.	poznański	2 922,1	86 192	15 408,1	374 761	40,0
26.	rawicki	448,4	10 487	2 474,5	58 424	41,0
27.	słupecki	934,6	11 800	2 457,6	56 801	41,3
28.	szamotulski	1 064,6	17 586	3 144,1	88 523	34,5
29.	średzki	697,5	9 952	2 536,9	56 483	43,6
30.	śremski	561,6	8 860	2 231,9	60 805	36,5

Lp.	Powiat	Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	Połączenia prowadzące do budynków mieszk. [szt.]	Woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³]	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [osoba]	Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca [m ³]
31.	turecki	1 339,1	19 418	3 060,0	82 755	36,3
32.	wągrowiecki	1 017,2	11 326	2 754,7	67 844	39,3
33.	wolsztyński	484,6	11 243	2 352,2	52 647	41,0
34.	wrzesiński	823,7	15 531	3 171,2	76 293	40,9
35.	złotowski	731,6	9 514	1 952,4	62 893	28,0
Σ	województwo wielkopolskie	32 590,7	597 321	137 057,0	3 373 493	39,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Sieć kanalizacyjna

Dane GUS wykazują, że długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie województwa wielkopolskiego systematycznie wzrasta. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w 2018 roku wynosiła 14 721,5 km. Z roku na rok zwiększa się ilość przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania - w 2016 było ich 348 456 sztuk, natomiast w 2018 już 364 129 szt. Systematycznie wzrasta również liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej. W 2018 roku z sieci kanalizacyjnej korzystało 72,06% mieszkańców województwa. Tabela nr 5 ukazuje szczegółowe dane dotyczące sieci kanalizacyjnej na terenie województwa.

Tabela 5. Sieć kanalizacyjna na terenie województwa wielkopolskiego w roku 2018

Lp.	Powiat	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	Przyłącza prowadzące do budynków mieszk. [szt.]	Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną [dam ³]	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [osoba]
1.	m. Poznań	1 056,2	39 957	30 544,0	509 378
2.	m. Kalisz	257,0	6 944	3 422,2	90 923
3.	m. Konin	187,3	4 179	2 956,4	69 029
4.	m. Leszno	206,2	6 503	2 184,0	62 659
5.	chodzieski	369,5	7 247	1 656,3	38 605
6.	czarnkowsko-trzcianecki	337,3	7 808	1 940,3	53 963
7.	gnieźnieński	755,2	13 011	3 849,5	111 426
8.	gostyński	326,3	7 854	1 727,1	51 614
9.	grodziski	205,0	5 597	1 033,4	29 276
10.	jarociński	556,5	9 648	2 201,2	56 587
11.	kaliski	436,1	6 736	1 074,0	28 914
12.	kępiński	372,2	8 062	1 317,4	38 742
13.	kołski	256,1	6 148	1 432,9	40 173
14.	koniński	577,0	12 380	1 582,5	51 695
15.	kościański	424,2	10 922	2 130,6	59 342
16.	krotoszyński	215,5	6 885	1 898,8	45 432
17.	leszczyński	283,3	6 228	1 059,1	33 358
18.	międzychodzki	178,6	4 093	1 016,4	24 416
19.	nowotomyski	295,9	7 973	1 717,1	45 435
20.	obornicki	297,2	7 112	1 470,0	42 432
21.	ostrowski	607,9	15 754	4 357,3	104 715
22.	ostrzeszowski	255,2	4 872	1 341,7	31 217
23.	piłski	600,7	12 399	4 028,6	112 998
24.	pleszewski	240,7	5 851	1 196,0	33 064
25.	poznański	2 205,9	67 216	15 532,5	303 049

Lp.	Powiat	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	Przyłącza prowadzące do budynków mieszk. [szt.]	Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną [dam ³]	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [osoba]
26.	rawicki	326,0	7 473	1 330,3	40 991
27.	słupecki	247,8	6 397	1 139,7	32 774
28.	szamotulski	490,8	10 608	2 125,8	63 598
29.	średzki	283,5	6 721	1 743,5	39 372
30.	śremski	305,9	5 359	1 732,3	46 862
31.	turecki	250,6	7 406	1 707,6	41 201
32.	wągrowiecki	345,4	5 624	1 485,8	46 225
33.	wolsztyński	395,8	9 234	1 470,9	43 806
34.	wrzesiński	237,5	7 202	1 762,0	45 104
35.	złotowski	335,2	6 726	1 644,3	49 494
Σ	województwo wielkopolskie	14 721,5	364 129	108 811,5	2 517 869

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2018 roku największa liczba ludności korzystała z sieci kanalizacyjnej w m. Poznań oraz powiecie poznańskim, natomiast najmniejsza w powiecie międzychodzkim.

Nieruchomości położone na terenach nieskanalizowanych, czyli terenach, gdzie budowa kanalizacji jest niemożliwa ze względów ekonomicznych lub technicznych, wyposażone są w przydomowe oczyszczalnie ścieków bądź zbiorniki bezodpływowe. Ilość zbiorników bezodpływowych w województwie na dzień 31 grudnia 2018 r. wyniosła 188 622 szt., zaś przydomowych oczyszczalni było 27 445 szt.

W województwie wielkopolskim działa 245 biologicznych oczyszczalni ścieków oraz 91 oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów. Ilość ścieków odprowadzanych kanalizacją w 2018 wyniosła 91 613,9 dam³, natomiast ilość ścieków przemysłowych 1 465 496 dam³. Według danych GUS na koniec 2018 roku funkcjonowało 91 oczyszczalni ścieków przemysłowych.

Zaopatrzenie w gaz ziemny

Według danych zawartych w GUS, ogólna długość czynnej sieci gazowej w 2018 roku na terenie województwa wielkopolskiego wynosiła 15 753,5 km. Porównując wynik do roku 2016 była dłuższa o 501,128 km. Czynna sieć rozdzielcza w 2018 roku miała długość 13 113,015 km. Liczba odbiorców gazu w miastach systematycznie rośnie. Natomiast liczba ludności ogrzewającej mieszkania gazem wzrasta gwałtownie. Liczba ludności korzystającej z sieci gazowej w 2018 roku wynosiła 1 685 899 osób i również wzrasta z roku na rok.

Tabela 6. Sieć gazowa na terenie województwa wielkopolskiego w latach 2016 - 2018

Wyszczególnienie	Jednostka	Rok		
		2016	2017	2018
Długość czynnej sieci ogółem	km	15 252 377	15 554 236	15 753 505
Długość czynnej sieci przesyłowej	km	2 642 917	2 643 021	2 640 490
Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	12 609 460	12 911 215	13 113 015
Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	szt.	256 780	284 520	290 886
Odbiorcy gazu	Gosp. domowe	580 477	592 132	603 210

Wyszczególnienie	Jednostka	Rok		
		2016	2017	2018
Odbiorcy gazu w miastach	Gosp. domowe	473 994	479 886	483 580
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	Gosp. domowe	209 563	231 715	246 189
Ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	1 653 400	1 669 016	1 685 899
Ludność korzystająca z sieci gazowej	%	47,49%	47,83%	48,25%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Charakterystyka zaopatrzenia województwa w energię elektryczną i energię ciepłą

W województwie wielkopolskim w 2018 roku było 1 292 409 odbiorców energii elektrycznej na niskim napięciu (do 1 kV). W porównaniu do 2016 roku liczba ta wzrosła o 91 564 sztuk. Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu w 2016 roku wyniosło 2 658 215 MWh, a w 2018 roku 2 847 982 MWh. Wzrost zużycia energii może być utożsamiany z zwiększającą się liczbą ludności zamieszkującej województwo wielkopolskie a także z większym ogólnym zapotrzebowaniem na energię elektryczną.

Tabela 7. Odbiorcy i zużycie energii na terenie województwa wielkopolskiego w latach 2016-2018

Wyszczególnienie	Jedn.	Rok		
		2016	2017	2018
Odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu	szt.	1 200 845	1 261 567	1 292 409
Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu	MWh	2 658 215	2 798 606,23	2 847 982,02

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W odniesieniu do sieci ciepłowniczej, na terenie województwa wielkopolskiego w latach 2016-2018 stopniowo malała liczba kotłowni, przy jednoczesnym wzroście długości sieci ciepłej przesyłowej i sieci stanowiącej przyłącza do budynków i innych obiektów. Sprzedaż energii ciepłej, zależna przede wszystkim od warunków pogodowych w miesiącach zimowych, cechowała się nieregularnością.

Tabela 8. Sieć ciepła na terenie województwa wielkopolskiego w latach 2016-2018

Wyszczególnienie	Jedn.	Rok		
		2016	2017	2018
Kotłownie ogółem	szt.	3 017	3 040	2 887
Kotłownie w spółdzielniach mieszkaniowych	szt.	252	243	236
Długość sieci ciepłej przesyłowej	km	952,9	1 009,1	1 057,4
Długość sieci ciepłej przyłączy do budynków i innych obiektów	km	656,9	693,0	721,7
Kubatura budynków ogrzewanych centralnie	dam ³	192 818,9	187 155,3	189 284,8
Sprzedaż energii ciepłej ogółem	GJ	12 287 409,0	12 672 488,0	12 129 926,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Infrastruktura komunikacyjna

Teren województwa wielkopolskiego charakteryzuje się korzystnym położeniem komunikacyjnym ze względu na swoją lokalizację w zachodnio-centralnej części Polski, co pozwala na dość szybki dojazd do dowolnego miejsca w kraju. Przez obszar województwa przebiega autostrada A2 (E30), która stanowi przedłużenie niemieckiej trasy A12, łączy granicę niemiecką (Frankfurt nad Odrą, Berlin) z Warszawą i w przyszłości z granicą białoruską Terespol, Kukuryki– Brześć i dalej prowadzi do Mińska. Droga ta na terenie województwa ma długość 210 km i przebiega m.in. przez okolice: Nowego Tomysła, Poznania, Wrześni, Konina i Koła. Przez województwo wielkopolskie przebiegają również następujące drogi krajowe: 5, S5, 8, S8, 10, S10, 11, S11, 12, 15, 22, 24, 25, 32, 36, 39, 72, 83, 92. Na terenie województwa znajduje się sieć dróg wojewódzkich o łącznej długości 2 789,6 km. Łączna długość dróg powiatowych wynosi zaś 11 258,9 km. Przez województwo wielkopolskie przebiegają także eksploatowane linie kolejowe normalnotorowe o łącznej długości 1 872 km, z czego 1 262 km jest zelektryfikowana. W Poznaniu znajduje się międzynarodowy port lotniczy Ławica, a mniejsze lotniska dla lokalnych pasjonatów mogące obsłużyć małe samoloty znajdują się m. in. w Pile, Michałkowie koło Ostrowa Wlkp. i Lesznie.

W tabeli poniżej zestawiono dane na temat długości dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych, a także linii kolejowych w województwie wielkopolskim w 2018 r.

Tabela 9. Długość dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych w województwie wielkopolskim w roku 2018

Wyszczególnienie	Jednostka	Długość
Drogi krajowe		
ogółem	km	1 736,0
W tym drogi ekspresowe		226,0
W tym autostrady		210,4
Drogi wojewódzkie		
ogółem	km	2 804,5
Drogi powiatowe		
ogółem	km	12 195,5
Linie kolejowe		
normalnotorowe ogółem	km	1 872
normalnotorowe zelektryfikowane		1 262

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <http://drogipubliczne.eu/>

3.4. Gospodarka

Na terenie województwa wielkopolskiego w 2016 roku istniało 414 798 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Od tego roku można zaobserwować znaczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych ponieważ w 2018 roku zarejestrowanych było już ich 429 658, czyli o 14 860 więcej niż w roku 2016.

Tabela 10. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON w latach 2016-2018

Rok	Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON ogółem	Spółki handlowe		Spółki cywilne	Spółdzielnie	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
		Razem	Z udziałem kapitału zagranicznego				
2016	414 798	49 251	7 364	25 844	2 027	13 232	299 906
2017	422 094	53 014	7 687	25 909	2 082	13 821	302 911
2018	429 658	49 137	5 926	26 151	1 572	13 549	314 268

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największy przyrost liczby podmiotów odnotowano pośród spółek handlowych, które w latach 2016-2018 zwiększyły swoją ilość o 9 380 szt. (przyrost ilości o 2,95%).

Tabela 11. Podmioty według rodzajów działalności PKD 2007 w latach 2016-2018

Rok		2016	2017	2018
Rodzaj działalności	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	11 447	11 297	10 831
	Przemysł i budownictwo	95 143	97 956	101 239
	Pozostała działalność (usługi)	308 208	312 841	317 588

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza liczby poszczególnych dziedzin podmiotów gospodarczych wykazuje, że największy udział w ogóle podmiotów w województwie wielkopolskim przypada na pozostałą działalność usługową. Podmioty z tego działu stanowiły nieco ponad 74% wszystkich podmiotów gospodarczych w 2018 roku. Najmniejszym udziałem charakteryzuje się działalność związana z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem. Liczba podmiotów z tego działu stanowiła w roku 2018 ok. 3% wszystkich podmiotów gospodarczych.

Bezrobocie w województwie wielkopolskim, w latach 2016-2017 wykazywało tendencję spadkową. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił w 2018 roku 3,2 %. Na tle kraju województwo wielkopolskie charakteryzuje się dużo niższą stopą bezrobocia niż średnia dla Polski.

Tabela 12. Stopa bezrobocia w latach 2016-2018 w województwie wielkopolskim na tle kraju

Jednostka terytorialna	Stopa bezrobocia [%]		
	2016	2017	2018
Polska	8,2	6,6	5,8
woj. wielkopolskie	4,9	3,7	3,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największe natężenie zjawiska bezrobocia w 2018 roku wystąpiło w powiecie konińskim – 8,9%. Wartość ta zmniejszyła się na przestrzeni lat 2016-2018 z początkowej wartości 14,1%. Spośród miast na prawach powiatu, największa stopa bezrobocia wystąpiła w mieście Konin i w 2018 r. wyniosła 6,2%, jednakże również w porównaniu z wcześniejszymi latami zmniejszyła się. Najmniejszą stopą bezrobocia charakteryzowały się powiaty: kępiński – 1,8%, poznański – 1,3% i wolsztyński – 1,4%. Poznań, jako miasto na prawach powiatu charakteryzuje się najmniejszą stopą bezrobocia z całego województwa, w 2018 r. wynosiła ona 1,2%.

Tabela 13. Bezrobocie w poszczególnych powiatach województwa w latach 2016-2018

Lp.	Powiat	Stopa bezrobocia		
		2016	2017	2018
1.	m. Poznań	1,9	1,4	1,2
2.	m. Kalisz	4,6	3,1	2,6
3.	m. Konin	10,6	7,4	6,2
4.	m. Leszno	4,8	3,9	3,6
5.	chodzieski	9,9	7,8	6,8
6.	czarnkowsko-trzcianiecki	7,0	5,0	4,5
7.	gnieźnieński	7,7	6,1	4,6
8.	gostyński	7,2	6,0	5,4
9.	grodziski	5,0	4,3	3,9
10.	jarociński	5,9	4,6	3,8
11.	kaliski	4,2	2,8	2,3
12.	kępiński	2,1	1,9	1,8
13.	kolski	10,0	6,2	4,4
14.	koniński	14,1	11,4	8,9
15.	kościański	4,8	3,5	3,0
16.	krotoszyński	4,9	3,7	3,3
17.	leszczyński	4,2	3,1	2,8
18.	międzychodzki	5,4	4,8	4,6
19.	nowotomyski	3,0	2,2	2,0
20.	obornicki	6,1	3,7	3,3
21.	ostrowski	4,5	3,1	2,8
22.	ostrzeszowski	5,6	4,4	4,3
23.	pilski	6,9	5,3	4,5
24.	pleszewski	5,4	3,7	3,6
25.	poznański	2,2	1,7	1,3
26.	rawicki	5,8	5,0	4,0
27.	śłupecki	9,5	8,2	7,7
28.	szamotulski	4,8	3,7	3,1
29.	średzki	9,3	5,9	5,8
30.	śremski	3,9	2,5	1,9
31.	turecki	5,2	4,3	4,4
32.	wągrowiecki	8,6	6,4	5,7
33.	wolsztyński	2,5	1,7	1,4
34.	wrzesiński	6,3	3,5	3,2
35.	złotowski	9,6	8,1	6,9
Σ	woj. wielkopolskie	4,9	3,7	3,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 14. Bezrobocie w województwie wielkopolskim wg poszczególnych grup bezrobotnych w latach 2016-2018, stan na dzień 31.XII. danego roku.

Rok	Bezrobotni ogółem	Absolwenci ogółem	Zwolnieni z przyczyn dot. zakładu pracy	Bez prawa do zasiłku	Pozostający bez pracy pow. 1 roku
2016	77 697	3 502	4 731	65 323	27 187
2017	58 857	2 468	3 219	48 788	20 374
2018	50 867	2 114	2 631	41 073	15 733

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba osób bezrobotnych w województwie wielkopolskim spada. Na koniec roku 2016 wynosiła ona 77 697 osób, zaś w 2018 r. już 50 867 osób. Bezrobocie wśród absolwentów szkół od roku 2016 również systematycznie spada, w roku 2016 wynosiło 3 502, a w 2018 już tylko 2 114. Zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy również zmniejszają swój udział pośród osób bezrobotnych z 4 731 w roku 2016 do 2 631 w roku 2018.

Znacznie zmniejszyła się liczba osób bez prawa do zasiłku z 65 323 w roku 2016 do 41 073 w roku 2018. Ilość osób pozostających bez pracy powyżej 1 roku również spada. W 2016 r. było ich 27 187, zaś w 2018 r. już tylko 15 733.

3.5. Ukształtowanie powierzchni ziemi

Obszar województwa wielkopolskiego, zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym (Kondracki, 2002) położony jest w prowincji Niż Środkowoeuropejski, jego północna część w podprowincji Pojezierza Południowobałtyckie (makroregiony: Pojezierze Południowopomorskie, Pradolina Toruńsko-Eberswaldzka, Pojezierze Wielkopolskie, Pradolina Warszawsko-Berlińska, Pojezierze Leszczyńskie), a południowa – w podprowincji Niziny Środkowopolskie (mezoregiony: Nizina Południowowielkopolska oraz na niewielkim obszarze Pradolina Barucko-Głogowska i Wał Trzebnicki). Wyżej wymienione makroregiony dzielą się z kolei na mezoregiony, których rozmieszczenie przedstawia rycina nr 3.

Pojezierze Południowopomorskie

Obejmuje terytoria pomiędzy morenami fazy pomorskiej na północy, Pradolina Toruńsko-Eberswaldzką na południu, doliną Odry na zachodzie i doliną Wisły na wschodzie, na szlaku odpływu lodowcowo-rzeczny, który spowodował powstanie rozległych piaszczystych równin w dorzeczu dopływu Noteci – Drawy oraz dopływów Wisły – Brdy i Wdy. Pomiedzy dolinami tych rzek występują liczne jeziora wytopiskowe. Klimatycznie jest to region bardziej suchy (średnia roczna 500-550 mm) i cieplejszy niż Pojezierza Wschodnio- i Zachodniopomorskie. W składzie lasów przeważają tu bory sosnowe na sandrach. Mieszane lasy liściaste na wysoczyznach morenowych przeważnie ustąpiły miejsca polom uprawnym.

Pradolina Toruńsko-Eberswaldzka

Jest to długie równoleżnikowe obniżenie w Polsce i Niemczech. Przecina młodoglacjalne wysoczyzny morenowe pojezierzy. Powstała ona podczas fazy pomorskiej zlodowacenia Wisły. Wyrzeźbiły ją wody z topniejącego lodowca, spływające wzdłuż jego czoła ku zachodowi. Dno pradoliny częściowo zatorfione, miejscami tworzą się wydmy, dominują lasy sosnowe Puszczy Noteckiej.

Pojezierze Wielkopolskie

Jego granice wyznaczają od północy Pradolina Toruńsko-Eberswaldzka zajmowana obecnie przez Wisłę, Notec i Wartę, na południu Pradolina Warszawsko-Berlińska zajmowana przez Wartę i Obrę. Dwie południkowo położone struktury – Poznański Przełom Warty i położona bardziej na wschód rynna jezior goplańskich i Noteci dzieli makroregion na trzy wyraźne wysoczyzny (z zachodu na wschód): Pojezierze Poznańskie, Pojezierze Gnieźnieńskie i Pojezierze Kujawskie.

Pradolina Warszawsko-Berlińska

Jest to wielka wklęsła forma ukształtowania terenu, powstała w klimacie peryglacjalnym (plejstocen, m.in. vistulian) w okresie cofania się lądolodu z terenu Polski po zlodowaceniu północnopolskim. Pradolina ta, jak i inne, powstawały na skutek – nie tylko – działania erozji wielkich rzek powstałych z topniejących lodowców, ale także na skutek termoerozji (np. wytapiania klinów lodowych). Pradolina Warszawsko-Berlińska ciągnie się równoleżnikowo od okolic Warszawy aż po Berlin.

Rozciągłość równoleżnikowa spowodowana jest zablokowaniem odpływu rzek na północ przez lądolód. Jej szerokość jest zmienna i wynosi około 20 km, charakteryzuje ją płaskie dno, na którym często występują kilkukilometrowe równiny torfowe.

Pojezierze Leszczyńskie

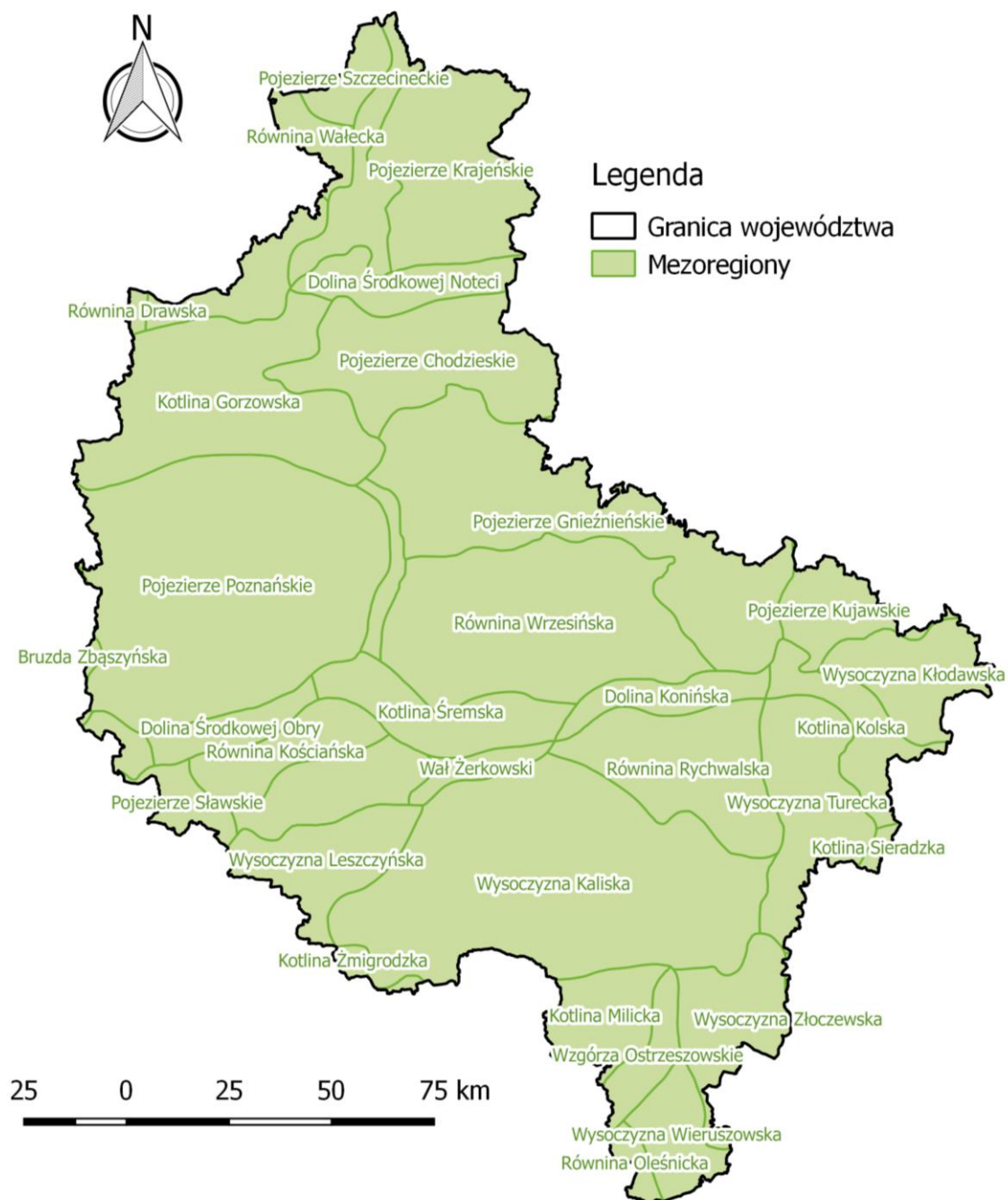
Położone jest między doliną Odry i Warty. Zostało ukształtowane podczas ostatniego zlodowacenia w fazie jego najdalszego zasięgu (w fazie leszczyńskiej).

Nizina Południowopolska

Położona jest w dorzeczu środkowej Warty, nizina denudacyjna przecięta pradolinami Warty utworzonymi przez lądolód skandynawski, Prosny i Neru; największym miastem jest Kalisz. Nizina Południowopolska jest regionem rolniczym, o jednym z najważniejszych w Polsce poziomów rozwoju tego działu gospodarki. Przez stulecia była uważana za spichlerz Polski.

Pod względem geomorfologicznym cały obszar województwa jest ściśle związany z działalnością lądolodu skandynawskiego. Część południową od linii Sława Śląska-Leszno-Gostyń-Żerków-Konin stanowi pozbawiony naturalnych jezior obszar rzeźby staroglacjalnej powstałej podczas zlodowacenia środkowopolskiego. Rozległe równiny moreny dennej (wysoczyzny: Kaliska, Leszczyńska itd.) rozcięte są przez doliny, którymi płyną niewielkie rzeki. Wzgórza moren czołowych mają długie, silnie złagodzone stoki, a deniwelacje na powierzchni terenu są niewielkie. Na północ od wspomnianej linii występuje rzeźba młodoglacjalna. Występują tutaj liczne rynny i jeziora polodowcowe, oczka wytopiskowe, moreny czołowe, kemy i ozy. Najmłodszymi formami powierzchni są wydmy zbudowane z piasków wodnolodowcowych na terasach pradolinnych oraz piasków sandrowych, występujące na Międzyrzeczu Warciańsko-Noteckim, w kotlinach: Odolanowskiej, Grabowskiej i Rychwalskiej, w okolicach Rawicza oraz w dolinie Orli (dopływu Baryczy). Najwyżej położony punkt w województwie to Kobyła Góra 283,8 m n.p.m., najniżej położony jest brzeg Warty w Zamyślinie 28,9 m n. p. m.

Rycina 3. Mezoregiony fizycznogeograficzne wg Kondrackiego w granicach województwa wielkopolskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie CBDG

3.6. Geologia i surowce mineralne

Województwo wielkopolskie położone jest w obrębie paleozoicznej Platformy Zachodnioeuropejskiej w większości w obszarze dwóch jednostek: Monokliny Przedsudeckiej, a także Niecki Szczecińsko-Miechowskiej. Północne krańce województwa (powiat złotowski, wschodnia część powiatu pilskiego i kolskiego) należą do Antyklinorium Środkowopolskiego.

Monoklina Przedsudecka

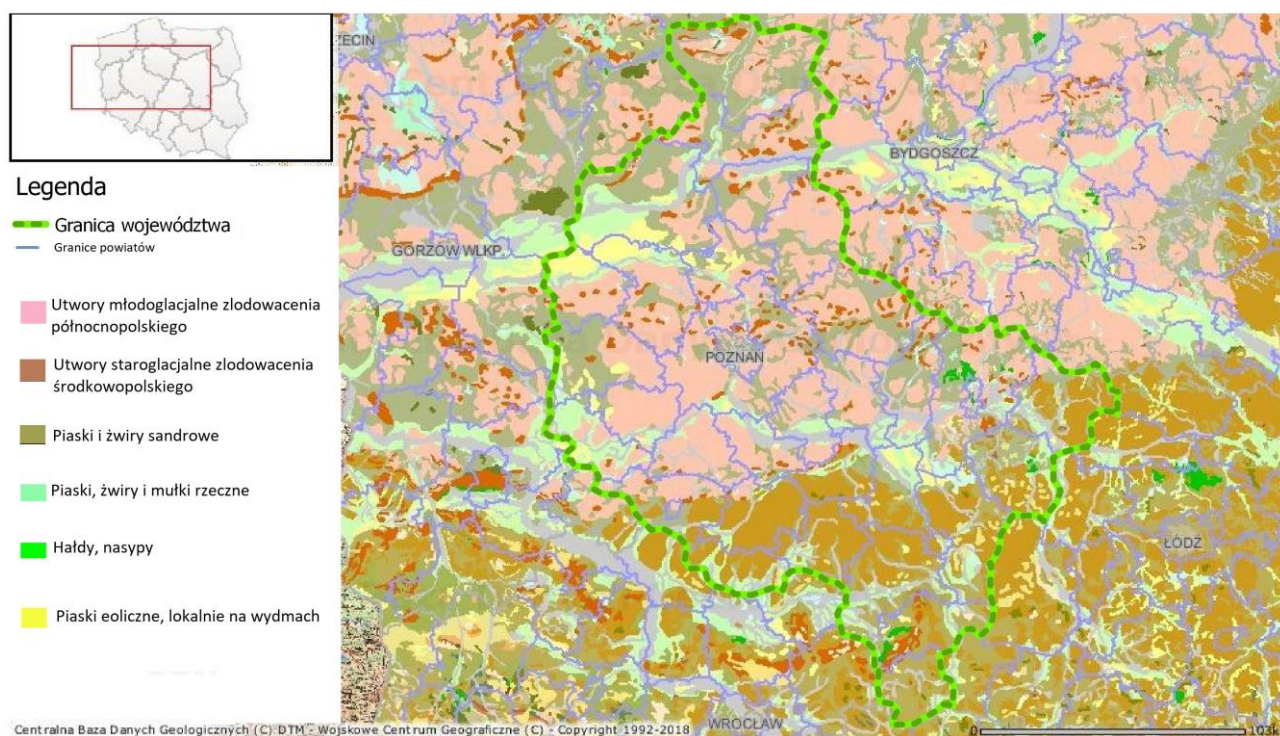
Zbudowana jest ze skał permsko-mezozoicznych, leżących niezgodnie na sfałdowanym podłożu paleozoicznym. Utwory permsko-mezozoiczne zalegają generalnie pod kątem kilku stopni ku północy i północnemu wschodowi. Utwory permskie, to czerwono zabarwione piaskowce, zlepieńce i łupki czerwonego spągowca z wkładkami porfirów, melafirów i ich tufów. Osady dolnopermskie mają zmienną miąższość. Wyżej zalegają jasnoszare piaskowce oraz rytmiczne osady cechsztynu. Te ostatnie, to łupki miedzionośne, wapienie, dolomity, anhydryty, gipsy sole kamienne i potasowe oraz łupki ilaste. Osady dolnego i środkowego pstręgo piaskowca o miąższości ok. 500 m, wapienia muszlowego, kajpru o miąższości ok. 500 m oraz retyku o miąższości ok. 400 m. pochodzą z triasu. Osady jury występują jedynie w północno-wschodniej części monokliny.

Synklinorium Szczecińsko-Miechowskie

Synklinorium (niecka) szczecińsko-łódzko-miechowskie rozciąga się od Szczecina na północnym zachodzie aż do brzegu Karpat na południu Polski. Granice tej jednostki wyznacza zasięg utworów górnej kredy. Północno-wschodnia granica synklinorium jest zarazem południowo-zachodnią granicą antyklinorium śródpolskiego. Od południowego zachodu graniczy z monokliną przedsudecką i monokliną śląsko-krakowską

Antyklinorium środkowopolskie stanowi trzeciorzędowe wyniesienie, gdzie znaleźć można liczne wysady permskiej soli kamiennej, wydobywanej m. in. w Kłodawie.

Rycina 4. Podglądowa mapa geologiczna obszaru województwa wielkopolskiego

Źródło: Centralna Baza Danych Geologicznych

Do najważniejszych zasobów naturalnych województwa wielkopolskiego należą złoża surowców energetycznych – węgla brunatnego i gazu ziemnego. Dużą rolę w rozwoju gospodarczym regionu odgrywają także złoża soli kamiennej zlokalizowane w okolicach Kłodawy. Najważniejszą kopalnią dla gospodarki województwa występującą na jego terenie jest węgiel brunatny. Eksploatowany jest on w kopalniach odkrywkowych w rejonie Konina i Turku (KWB Adamów i KWB Konin). Z eksploatacją węgla brunatnego związane jest potencjalne obciążenie środowiska, na które składają się przede wszystkim: całkowite przekształcenie powierzchni terenu w obrębie konturu budowanej odkrywki, przekształcenia hydrogeologiczne i hydrologiczne związane z odwadnianiem odkrywki, deformacje geomechaniczne, problem zagospodarowania odpadów wydobywczych.

Największe złoża gazu ziemnego to Brońsko, Międzychód, Kościan S, Paproć, Bogdaj-Uciechów, Radlin. Sól kamienna eksploatowana jest ze złoża Kłodawa I w Kłodawie w powiecie kolskim. Na terenie całego województwa występują także liczne złoża piasków i żwirów oraz surowców ilastych ceramiki budowlanej, a także po kilka złóż innych rodzajów kopalin. W województwie występuje 9 złóż wód termalnych – Czeszewo w powiecie wrzesińskim, Dobrów w powiecie kolskim, Konin w powiecie m. Konin, Piła w powiecie pilskim, Swarzędz w powiecie m. Poznań, Ślesin w powiecie konińskim, Środa w powiecie średzkim, Tarnowo-Podgórne w powiecie poznańskim, Turek w powiecie tureckim.

Tabela 15. Złoża kopalin na terenie województwa wielkopolskiego

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby		Wydobycie
			geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Ważniejsze złoża węgla brunatnego (tys. t)					
1.	Adamów	E	11 610.00	4 810	895
2.	Adamów – soczewka Małgorzata	R	5 796.00	-	-
3.	Adamów – soczewka Rogi	P	880.00	-	-
4.	Czempin	P	1 034 578.00	-	-
5.	Dęby Szlacheckie	R	103 171.00	-	-
6.	Dobrow	P	17 815.00	-	-
7.	Drzewce	E	4 053.00	4 049.00	1 313.00
8.	Gostyń	P	1 988 830.00	-	-
9.	Grochowy -Siąszyce	R	48 208.00	-	-
10.	Izbica Kujawska	P	-	-	-
11.	Kopalnia Wanda	R	47.00	-	-
12.	Koźmin	Z	11 166.00	-	-
13.	Krzywin	P	666 507.00	-	-
14.	Lubstów	Z	1 859.00	-	-
15.	Mąkoszyn - Grochowska	R	50 857.00	-	-
16.	Morzyczyn	R	26 113.00	-	-
17.	Mosina	P	1 495 412.00	-	-
18.	Naramowice	P	296 324.00	-	-
19.	Ochle	P	1 229.00	-	-
20.	Oczkowice	R	996 298.00	-	-
21.	Ościsłowo	R	41 317.00	-	-
22.	Pątnów I	Z	-	-	-
23.	Pątnów III	Z	3 809.00	-	-
24.	Pątnów IV	E	6 506.00	4 944.00	2 214.00
25.	Piaski	R	108 414.00	-	-
26.	Rumin	R	58.00	-	-
27.	Szamotuły	P	746 326.00	-	-
28.	Tomisławice	E	38 583.00	26 822.00	2 329.00
29.	Trzcianka	R	300 077.00	-	-
30.	Władysławów	Z	1 358.00	-	-
31.	Władysławów II	R	11 814.00	-	-
Eksploracja gazu ziemnego (mln m ³)					
1.	Antonin I	Z	7.20	-	-
2.	Babimost	P	815.00	583.51	-
3.	Bogdaj-Uciechów	E	3 289.26	358.94	78.53
4.	Bonikowo	G	328.63	-	-
5.	Borowo	P	297.09	295.04	-
6.	Buk	E	9.49	-	0.03
7.	Bukowiec	Z	-	-	-
8.	Brońsko	E	13 694.94	11 845.02	904.63
9.	Ceradz Dolny	Z	85.27	-	-
10.	Duszniki E	Z	-	-	-
11.	Elżbieciny	E	21.92	21.92	19.34
12.	Gorzyce	P	28.00	-	-
13.	Grodzisk-26	T	1.01	7.80	-
14.	Grotów	E	845.48	698.30	6.50
15.	Jabłonna	E	129.77	129.77	47.63
16.	Jabłonna S	E	53.82	54.05	27.75
17.	Jabłonna W	E	132.32	131.61	26.82

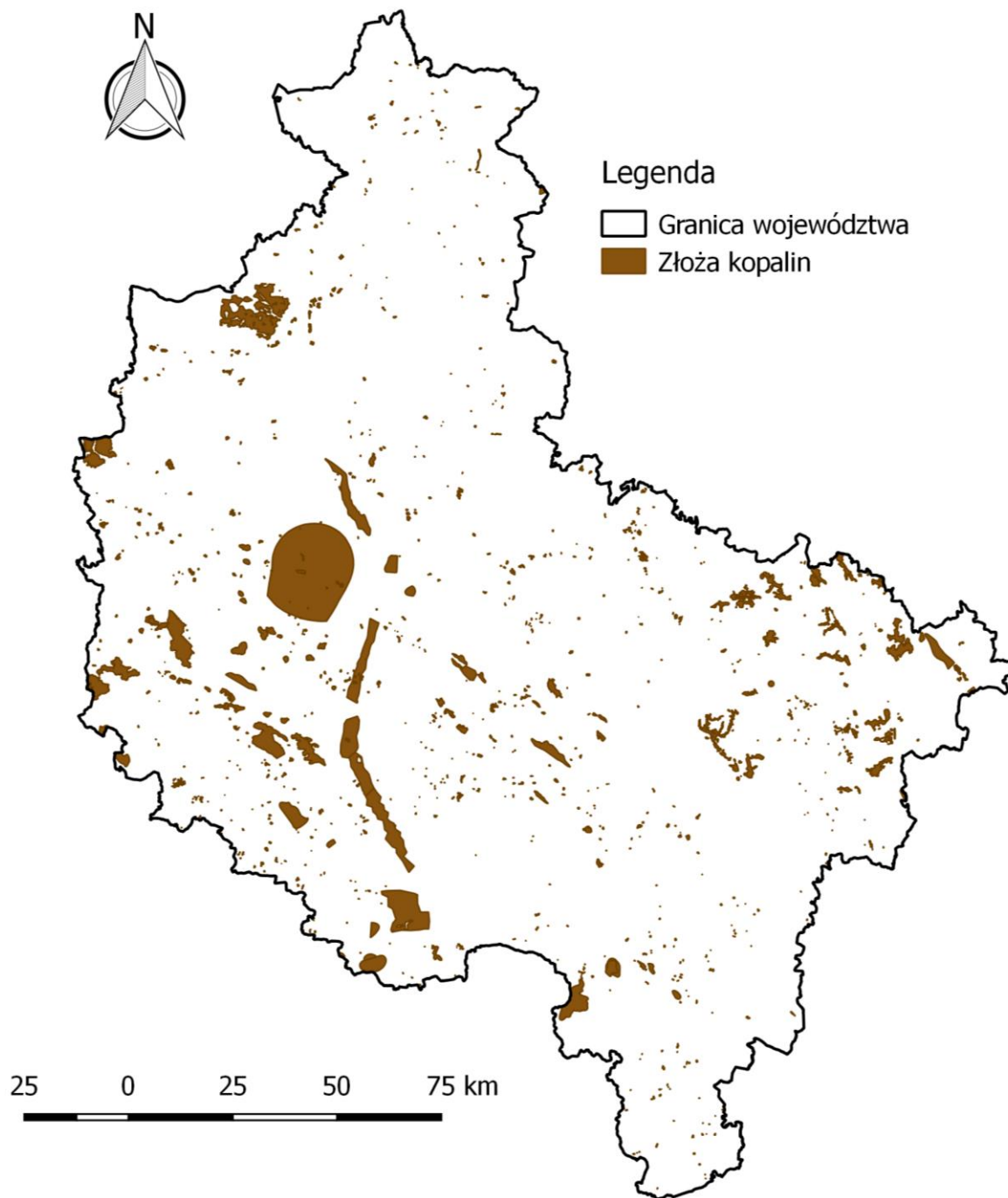
Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby		Wydobycie
			geologiczne bilansowe	przemysłowe	
18.	Jankowice	Z	-	-	-
19.	Jarocin	E	388.55	256.83	0.47
20.	Jastrzębsko	R	96.00	-	-
21.	Kaleje	E	401.84	254.69	2.55
22.	Kaleje-E	E	15.33	14.87	6.93
23.	Kargowa	R	2 650.00	-	-
24.	Karmin	E	363.99	363.99	35.39
25.	Kąkolewo	P	240.00	-	-
26.	Kłęka E	Z	-	-	-
27.	Komorze	P	340.05	-	-
28.	Kromolice	E	40.80	40.71	4.04
29.	Kromolice S	T	443.65	393.92	-
30.	Kościan S	E	2 762.04	1 185.03	319.23
31.	Kościan S-Ca2	P	1 310.00	-	-
32.	Lisewo	E	743.77	739.77	35.05
33.	Lubiatów	E	882.78	612.45	232.71
34.	Łęki	E	29.29	23.44	1.03
35.	Michorzewo	E	3.61	-	0.30
36.	Międzychód	E	4 160.44	2 036.59	49.20
37.	Miłosław	P	201.14	191.95	-
38.	Miłosław E	R	926.45	925.00	-
39.	Młodasko	E	251.60	241.67	23.78
40.	Niemierzyce	Z	-	-	-
41.	Nowy Tomyśl	E	385.88	264.78	23.54
42.	Pakosław	R	249.00	-	-
43.	Paproć	E	2 812.86	2 400.61	250.24
44.	Paproć W	E	1 806.09	1 626.13	119.95
45.	Podrzewie	E	317.89	14.55	4.01
46.	Radlin	E	2 820.36	1 036.34	118.85
47.	Rawicz	P	475.00	-	-
48.	Rawicz – dolomit główny	P	230.00	-	-
49.	Roszków	E	180.34	180.24	5.43
50.	Ruchocice	E	379.10	347.40	21.47
51.	Sędziny	P	80.00	-	-
52.	Sieraków	P	93.91	55.62	-
53.	Solec	P	76.00	-	-
54.	Stęszew	Z	-	-	-
55.	Strykowo	Z	-	-	-
56.	Szewce E	Z	53.21	-	-
57.	Szewce W	Z	-	-	-
58.	Środa Wlkp.	E	114.16	114.13	22.21
59.	Tarchały	E	1 494.31	48.75	18.28
60.	Turkowo	P	50.00	-	-
61.	Ujazd	E	103.24	0.25	0.05
62.	Wielichowo	E	565.50	554.74	94.22
63.	Wilcze-czerw. spag.	R	610.40	507.10	-
64.	Wilcze-dolomit główny	P	296.40	280.00	-
65.	Winna Góra	E	94.62	90.73	13.91
66.	Wysocko	E	3.63	1.60	0.69
67.	Wysocko Małe E	E	46.13	45.92	1.13
68.	Zakrzewo	P	210.00	-	-
69.	Załącze	E	166.56	67.57	90.35
70.	Zaniemyśl	Z	-	-	-

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby		Wydobycie
			geologiczne bilansowe	przemysłowe	
71.	Zbąszyń	E	2 519.19	1 670.22	0.81
72.	Żakowo	R	2 150.00	-	-
Złoża soli kamiennej (tys. t)					
1.	Kłodawa	P	10 960 415.00	-	-
2.	Kłodawa 1	E	890 398.00	132 436.00	578.00
3.	Wapno	Z	-	-	-
Złoża soli potasowo-magnezowych (tys. t)					
1.	Kłodawa 1	R	89 120.00	3 464.00	-
Złoża gipsu i andydytu (tys. t)					
1.	Wapno	R	7 683.00	-	-
Złoża kredy jeziornej i kredy piszącej (tys. t)					
1.	Bełęcin	R	466.00	-	-
2.	Błotkowo	R	179.00	-	-
3.	Czapury	R	70.00	-	-
4.	Gorszewice AW 2	R	40.00	-	-
5.	Górzna	R	11.00	-	-
6.	Kalwy Cieśle	Z	482.00	-	-
7.	Kwiejce-Zbiornik D	R	342.00	-	-
8.	Łęknio	Z	1 299.00	-	-
9.	Objezierze	Z	1 329.00	-	-
10.	Panienka	R	348.00	-	-
11.	Sierpówko-Kińczyn	R	2 328.00	-	-
12.	Skic	Z	410.00	-	-
13.	Skic-Kujan	R	3 065.00	-	-
14.	Strzyżewo Kościelne	Z	78.00	-	-
15.	Sypniewo II	Z	10.00	-	-
16.	Wrząca	Z	26.00	-	-
17.	Zbąszyń	Z	149.00	-	-
Złoża piasków formierskich (tys. t)					
1.	Rumin	R	13 070.00	-	-
Złoża piasków kwarcowych (tys. t)					
1.	Dęby Szlacheckie	R	4 090.10	-	-
2.	Drawsko	P	1 550.00	-	-
3.	Piła- Jez. Piaszczyste	E	2 975.93	2 707.75	44.28
4.	Tuchorza	E	1 343.39	629.24	21.67
5.	Buczek Mały - Czyżykowo	E	381.21	193.37	1.86
6.	Łęknio JP	R	3 979.57	3 639.06	32.61
7.	Przysieczyn II	R	864.00	-	-
8.	Romanowo Dolne	P	10 978.00	-	-
9.	Sienno	E	370.61	369.51	23.76
10.	Wieleń	Z	257.51	-	-
11.	Żabinko	E	3 444.25	92.76	135.27
Wyjaśnienie skrótów: E - złoża eksploatowane P - złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie (w kat. C2 + D, a w przypadku ropy i gazu – w kat. C) R - złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kat. A + B + C1) Z - złoża, z którego wydobyć zostało zaniechane					
Lp.	Jednostka	Ilość złóż	Zasoby geologiczne bilansowe	Zasoby przemysłowe	Wydobycie
Piaski i żwir (tys. t)					
1.	woj. wielkopolskie	1 232	1 087 770	359 712	11 976

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby		Wydobycie
			geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Surowce ilaste ceramiki budowlanej (tys. m ³)					
1.	woj. wielkopolskie	107	113 49	5 555	75
Torfy (tys. m ³)					
1.	woj. wielkopolskie	78	6 012.64	1 601.40	82.19
Wody termalne, solanki					
1.	woj. wielkopolskie	9	-	550.20 m ³ /h	14 932.00 m ³ /r

Źródło: Bilans Zasobów Złóż Kopalin w Polsce (stan na 31.12.2019 r.)

Rycina 5. Złóża kopalin na obszarze województwa wielkopolskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CBDG

3.7. Klimat

Województwo wielkopolskie, według regionalizacji klimatycznej Polski wg W. Wiszniewskiego i W. Chelchowskiego (1987) znajduje się w obszarze 4 regionów klimatycznych: pomorsko-warmińskiego, wielkopolsko-mazowieckiego, lubusko-dolnośląskiego oraz łódzko-wieluńskiego. Terytorium województwa znajduje się pod wpływem oceanicznych mas powietrza, co wpływa na łagodność klimatu. Im dalej na wschód tym bardziej zaznacza się kontynentalizm klimatu. Obszar województwa znajduje się w wielkopolsko-śląskiej dzielnicy rolniczo-klimatycznej. Średnia roczna temperatura wynosi ok. +8,2 °C, ku północy spada do +7,6 °C, a na krańcach południowych i zachodnich osiąga +8,5 °C. Liczba dni w roku z pokrywą śnieżną dochodzi do 57 dni w Kaliszu. Okres wegetacyjny należy do najdłuższych w Polsce. Na Nizinie Południowowielkopolskiej wynosi ok. 228 dni i na północ od Gniezna i Szamotuł zaczyna powoli spadać do 216 dni na krańcach północnych. Opady roczne wahają się od 500 do 550 mm. Jednak region zmaga się z deficytem opadów, zwłaszcza we wschodniej części województwa (okolice Słupcy, Kazimierza Biskupiego, Kleczewa) gdzie spada czasem zaledwie 450 mm opadów w roku, co grozi pojawieniem się procesu stepowienia terenu. Przypuszczalnie jest to skutkiem wykarczowania lasów oraz eksploatacji kopalni węgla brunatnego. Liczba opadów wzrasta na północnych i południowych (Ostrów Wielkopolski, Ostrzeszów) krańcach Wielkopolski ponad 650 mm. Przeważają wiatry zachodnie. Według regionalizacji klimatycznej A. Wosia w województwie wielkopolskim można wyróżnić 2 regiony klimatyczne: region XV – Środkowowielkopolski w północnej części województwa oraz region XVI - Południowowielkopolski w południowej części.

Region XV – Środkowowielkopolski pod względem zajmowanego obszaru jest największym wydzielonym na obszarze Polski regionem klimatycznym. Środkową jego część stanowi Pojezierze Gnieźnieńskie. Granice regionu odznaczają się różnym stopniem ostrości. Najmniej wyraźny jest odcinek granicy południowej, oddzielający go od Regionu Południowowielkopolskiego. Taki charakter granic świadczy o wielu podobieństwach klimatu panującego w omawianym regionie do stosunków klimatycznych obszarów z nim sąsiadujących. Ten fakt wyraża między innymi brak występowania skrajnie dużych lub małych, w porównaniu z innymi regionami, rocznych liczb dni z wyróżnionymi typami pogody. Na tle innych obszarów, a podobnie jak w regionie XVIII, zwraca uwagę względnie bardzo duża roczna liczba dni z pogodą bardzo ciepłą, pochmurną, bez opadu. Dni takich jest około 39 w roku.

Region XVI – Południowowielkopolski obejmuje południową część Niziny Wielkopolskiej. Ma w miarę wyraźną granicę wschodnią i zachodnią. Klimat tego regionu ma najwięcej wspólnych cech ze stosunkami klimatycznymi panującymi w Regionie Środkowowielkopolskim. W omawianym regionie na uwagę zasługuje, w porównaniu z innymi obszarami, stosunkowo duża liczba dni w roku z typem pogody 210. Dni umiarkowanie ciepłych, jednocześnie pochmurnych i bez opadu, jest w roku prawie 48. Do stosunkowo licznych należą także dni bardzo ciepłe z pogodą pochmurną, bez opadu, których jest ponad 38 w roku.

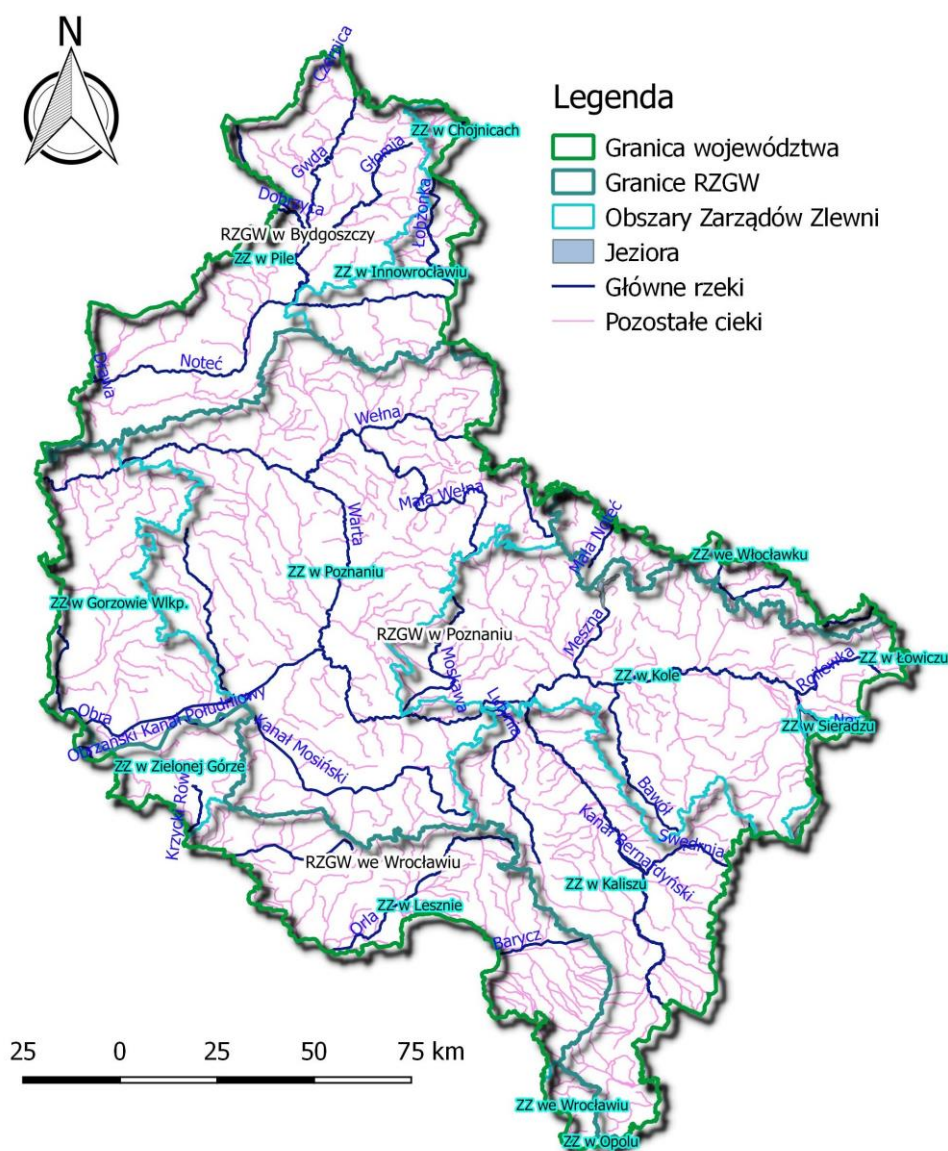
3.8. Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe województwa wielkopolskiego należą do Obszaru Dorzecza Odry i wchodzą w skład Regionu Wodnego Warty i Regionu Wodnego Środkowej Odry. Na terenie województwa działają trzy Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej: w Poznaniu, we Wrocławiu i w Bydgoszczy. Wodami w północnej i północno-wschodniej części województwa zarządza Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie - RZGW w Bydgoszczy. Obszarem centralnym zaś RZGW w Poznaniu. Południowo-zachodnie krańce województwa (terytorium Zarządu Zlewni w Lesznie oraz mała część Zarządu Zlewni we Wrocławiu) należą do obszaru RZGW we Wrocławiu.

Główną rzeką, płynącą naprzemiennie, południkowo-równoleżnikowo, w związku z kolejnymi stadiami zlodowaceń jest Warta. Inne ważniejsze rzeki województwa to: Noteć, Gwda, Drawa, Proсна, Obra czy Wełna. Pod względem występowania wód powierzchniowych stojących obszar województwa jest dość zróżnicowany. Przeważającą część obejmują pojezierza i pradoliny wielkopolskie. Znajduje się tu wiele jezior różnej genezy i zróżnicowanej wielkości, jednak dominują niewielkie zbiorniki o powierzchniach z reguły nie przekraczających 100 ha. Najliczniej jeziora występują w zachodniej części województwa, którą obejmuje pojezierze Poznańskie i Bruzda Zbąszyńska oraz w części wschodniej i północno-wschodniej położonych na terenie pojezierzy Gnieźnieńskiego i Chodzieskiego. Największe jeziora województwa to Jezioro Powidzkie w gminach Powidz i Ostrowite (1 224 ha), Jezioro Niedźmiegiel (Skorzęcińskie) w gminie Witkowo (641 ha), dwa jeziora wchodzące w skład ciągu tzw. Jezior Zbąszyńskich położonych w dolinie Obry tj. Jezioro Zbąszyńskie w gminie Zbąszyń (742 ha) i Jezioro Chobienieckie w gminie Siedlec (230 ha), a także tworzące jeden kanał żeglowny jeziora Pątnowskie (283 ha), Mikorzyńskie (251 ha) i Ślesińskie (152 ha) położone na pograniczu gminy Ślesin i miasta Konin, oraz jezioro Kaliszańskie (297 ha). Mniejszy jest udział jezior w części północnej obejmującej fragment Pojezierza Wałeckiego oraz centralnej położonej na Równinie Wrzesińskiej.

Rycina 6. Wody powierzchniowe na obszarze województwa wielkopolskiego

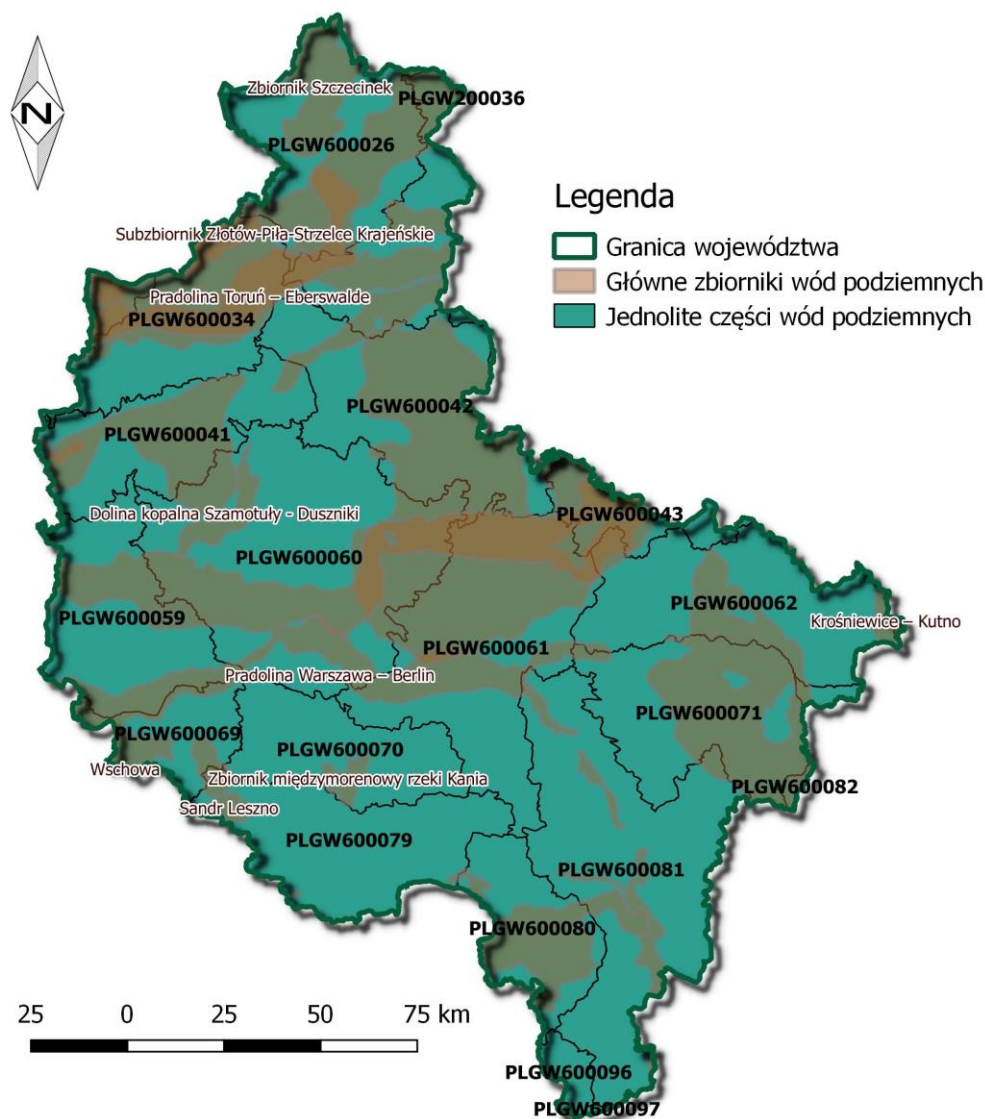
Źródło: opracowanie własne

Wody podziemne

W roku 2018 zasoby eksploatacyjne zwykłych wód podziemnych w województwie wielkopolskim (wg danych GUS) wynosiły 1 698,4 mln m³, tj. 9,37% zasobów Polski. Wielkość zasobów w stosunku do roku poprzedniego wzrosła o 8,2 mln m³. Stosunek wielkości zasobów do powierzchni jaką zajmuje województwo, plasuje Wielkopolskę na 8 pozycji w Polsce (55 tys. m³/rok/km²). Z ogólnej wielkości zasobów wód podziemnych województwa: ok. 60,05% stanowią zasoby piętra czwartorzędowego (1 020,0 mln m³), ok. 24,73% zasoby piętra trzeciorzędowego (420 mln m³), ok. 13,54% zasoby piętra kredowego (229,9 mln m³), ok. 1,68% warstw starszych od kredowych (28,6 mln m³). Z występujących poziomów wodonośnych największe znaczenie gospodarcze mają utwory czwartorzędowe.

W granicach województwa wielkopolskiego znajdują się w całości lub w części 24 Główne Zbiorniki Wód Podziemnych. Dziewięć z nich położonych jest w obrębie województwa w całości lub prawie w całości. Są to w większości zbiorniki o niewielkich powierzchniach do 200 km². Pod względem stratygrafii przeważają zbiorniki czwartorzędowe.

Rycina 7. Wody podziemne na obszarze województwa wielkopolskiego

Źródło: opracowanie własne

3.9. Zasoby przyrodnicze

Województwo wielkopolskie według klasyfikacji przyrodniczo – leśnej (2010) należy prawie w całości do Krainy III – Wielkopolsko-Pomorskiej, a jej południowa część (powiat ostrzeszowski, powiat kępiński) zaliczana jest już do krainy V – Śląskiej, zaś powiat kolski (wschodnia granica województwa) przynależy do krainy IV – Mazowiecko-Podlaskiej. W krainie Wielkopolsko-Pomorskiej występują głównie grądy środkowoeuropejskie w odmianie śląsko-wielkopolskiej i suboceaniczny bór sosnowy. Grądy dominują w centralnej i wschodniej części krainy, natomiast środkowoeuropejskie bory sosnowe w części zachodniej i północnej, tj. w mezoregionach Borów Tucholskich, Równiny Wałeckiej, Puszczy Noteckiej i Puszczy Rzepińskiej. Bory mieszane występują w rozproszeniu. Łęgi zajmują większe obszary w mezoregionach Doliny Środkowej Noteci, Puszczy Noteckiej (część północna), Ujścia Warty, Doliny Środkowej Odry, Kanałów Obry i Doliny Środkowej Warty. Na terenie krainy występują cztery parki narodowe: Ujście Warty (8074 ha, w tym lasy 82 ha), Drawieński (11 342 ha, w tym lasy 9548 ha), Wielkopolski (7584 ha, w tym lasy 4707 ha) i Bory Tucholskie (4613 ha, w tym lasy 3936 ha). Lasy rozmieszczone są nierównomiernie. Lesistość krainy wynosi 33,2%.

Obszary i obiekty prawnie chronione

Obszary prawnie chronione w województwie wielkopolskim w 2018 r. według danych GUS zajmowały powierzchnię 943 066,37 ha i stanowiły 31,62% powierzchni ogólnej województwa. Powierzchnia parków narodowych wynosiła 7 975 ha, rezerwatów – 4 116,54 ha, parków krajobrazowych – 180 157,81 ha, obszarów chronionego krajobrazu – 749 398,73 ha, użytków ekologicznych – 3 519,39 ha, stanowisk dokumentacyjnych – 0,03 ha, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych – 2 603,21 ha.

Na terenie województwa wielkopolskiego wyznaczone zostały 2 parki narodowe, 14 parków krajobrazowych, 34 obszary chronionego krajobrazu, 246 użytków ekologicznych, 78 obszarów Natura 2000, 1 stanowisko dokumentacyjne, 5 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz 98 rezerwatów przyrody i 3223 pomników przyrody (w tym 3125 drzew, 6 krzewów, 1 źródło, 75 głazów narzutowych oraz 16 innych pomników przyrody).

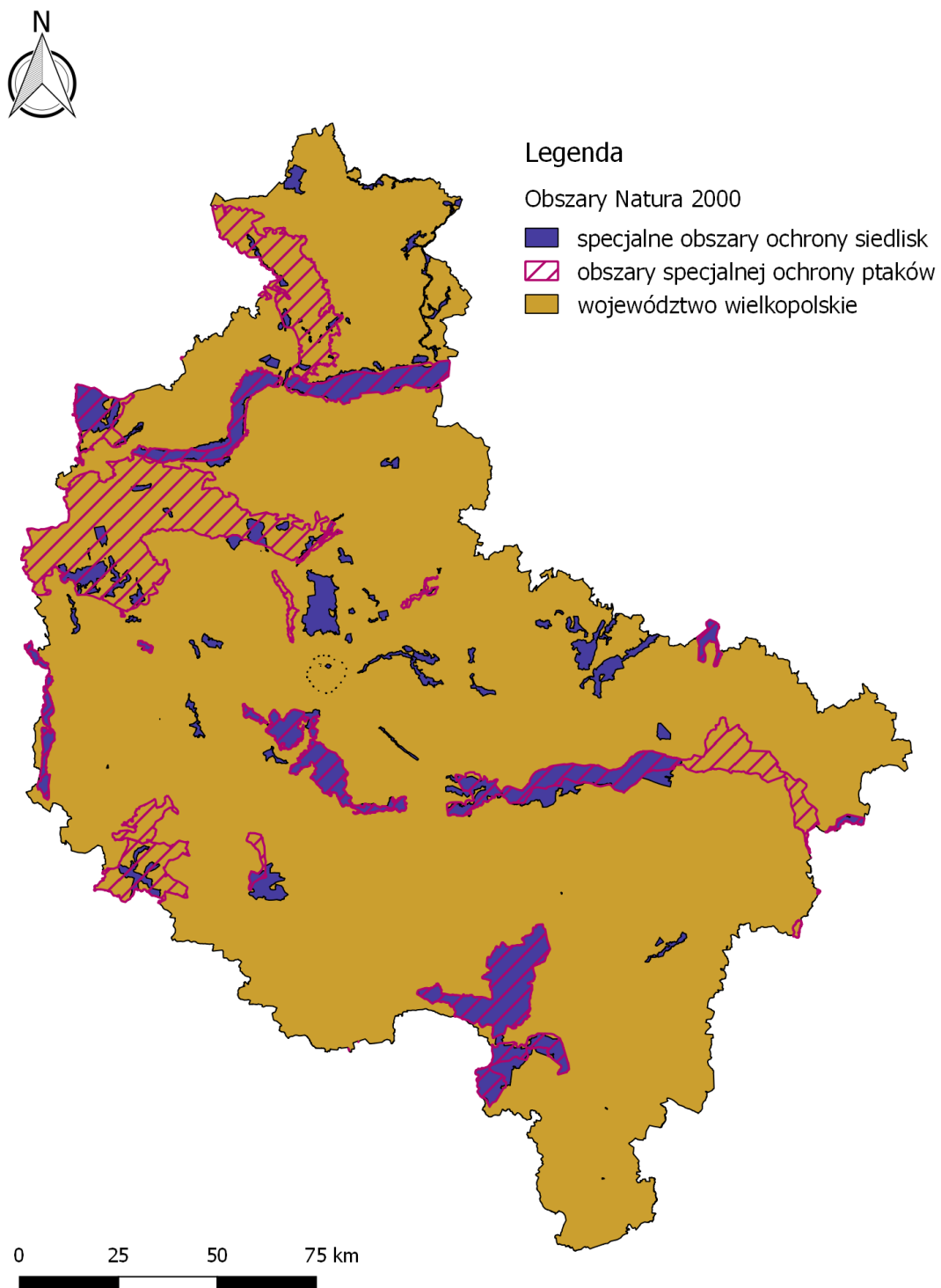
Parki narodowe:

- 1) Wielkopolski Park Narodowy, o powierzchni 7 584 ha (a wraz z otuliną 14 840 ha), utworzony w roku 1957, celem ochrony krajobrazu polodowcowego, naturalnych zbiorowisk roślinnych i licznych gatunków zwierząt;
- 2) Drawieński Park Narodowy, utworzony w roku 1990, będący częścią kompleksu leśnego Puszczy Drawskiej, o całkowitej powierzchni ponad 11,53 tys. ha (powierzchnia otuliny 40 896 ha), w tym na obszarze województwa wielkopolskiego w gminie Krzyż (powiat czarnkowsko-trzcianecki) – 377,8 ha;

Parki krajobrazowe:

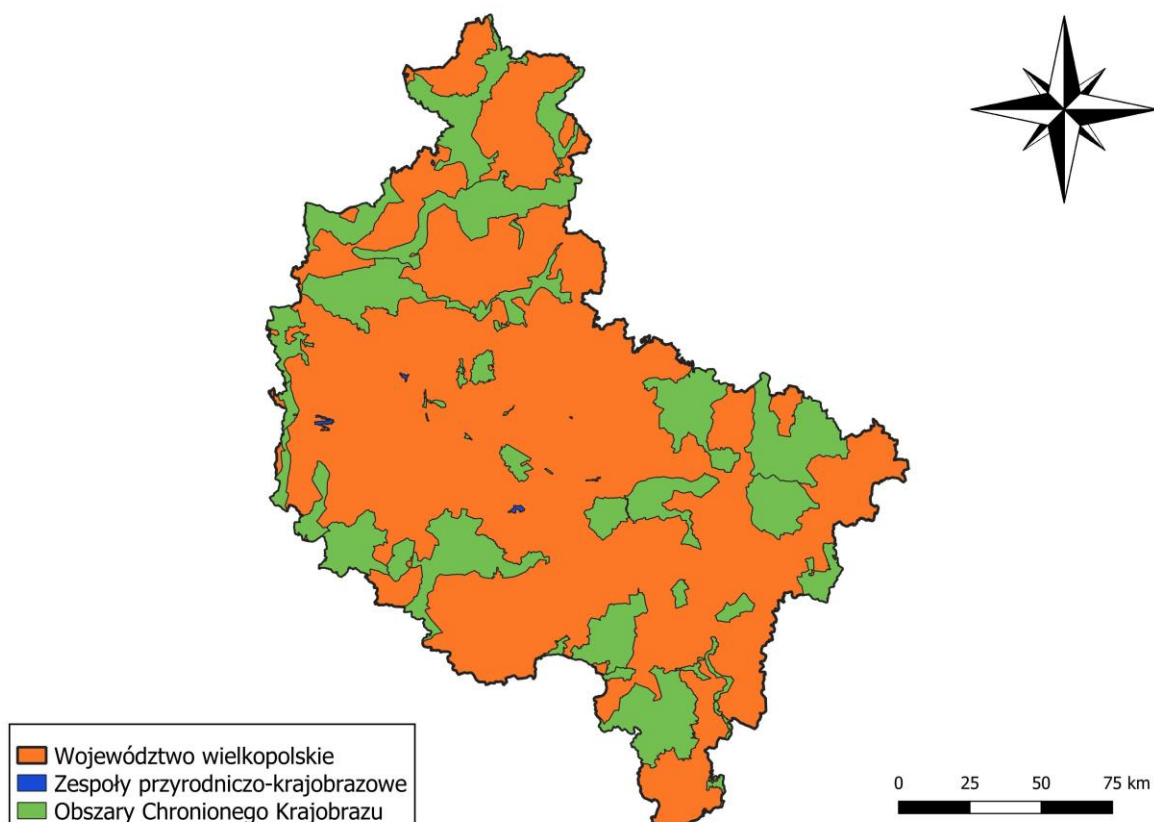
- 1) Powidzki Park Krajobrazowy,
- 2) Park Krajobrazowy Dolina Kamionki,
- 3) Lednicki Park Krajobrazowy,
- 4) Przemęcki Park Krajobrazowy,
- 5) Sierakowski Park Krajobrazowy,
- 6) Park Krajobrazowy im. Gen. Dezyderego Chłapowskiego,
- 7) Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka,
- 8) Park Krajobrazowy Promno,
- 9) Żerkowsko-Czeszewski Park Krajobrazowy,
- 10) Nadwarciański Park Krajobrazowy,
- 11) Park Krajobrazowy Dolina Baryczy,
- 12) Rogaliński Park Krajobrazowy,
- 13) Nadgoplański Park Tysiąclecia,
- 14) Miedzichowski Park Krajobrazowy.

Rycina 8. Obszary ochrony przyrody w województwie wielkopolskim – obszary Natura 2000

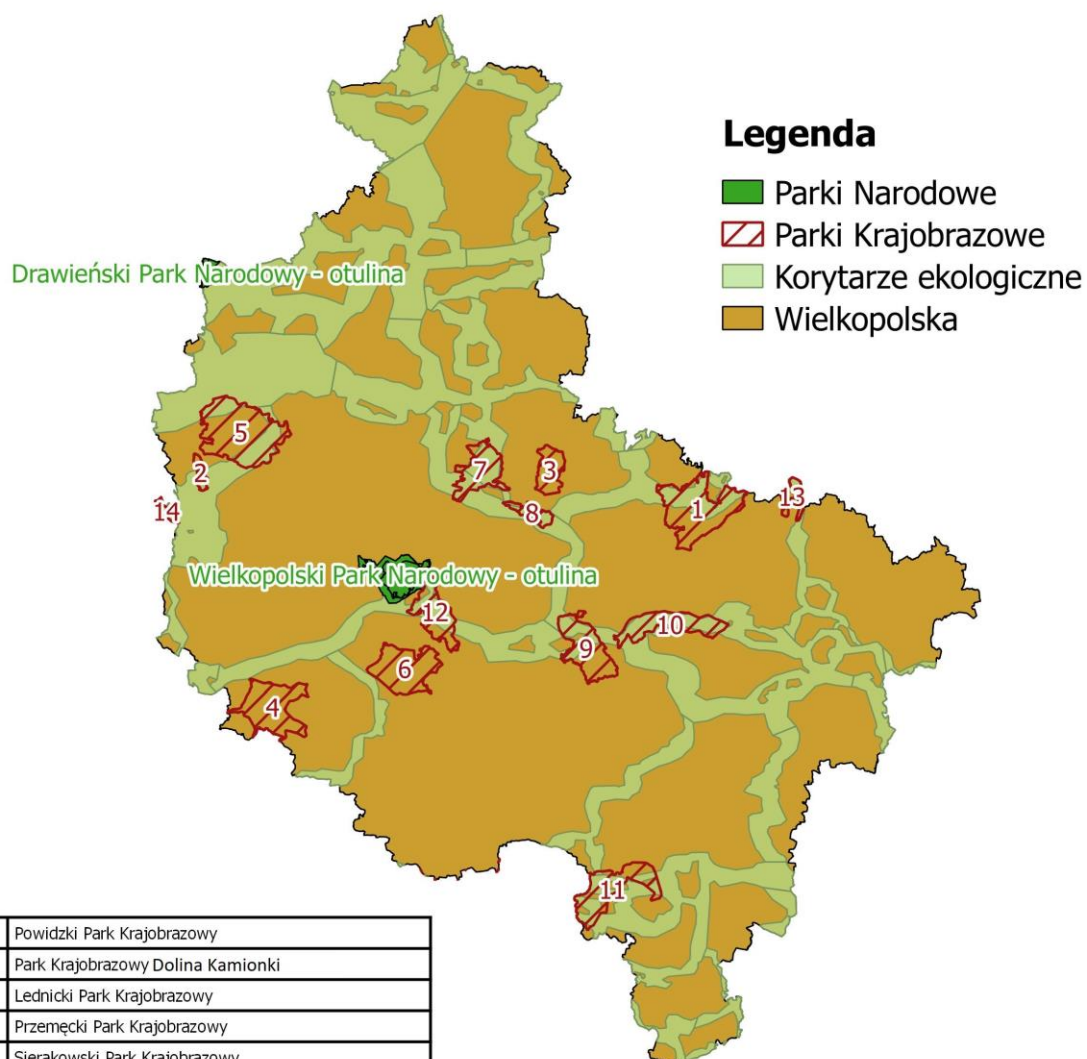
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Rycina 9. Obszary ochrony przyrody w województwie wielkopolskim – obszary chronionego krajobrazu i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Rycina 10. Obszary ochrony przyrody w województwie wielkopolskim - parki narodowe, parki krajobrazowe i korytarze ekologiczne

1	Powidzki Park Krajobrazowy
2	Park Krajobrazowy Dolina Kamionki
3	Lednicki Park Krajobrazowy
4	Przemęcki Park Krajobrazowy
5	Sierakowski Park Krajobrazowy
6	Park Krajobrazowy im. Gen. Dezyderego Chłapowskiego
7	Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka
8	Park Krajobrazowy Promno
9	Żerkowsko-Czeszewski Park Krajobrazowy
10	Nadwarciański Park Krajobrazowy
11	Park Krajobrazowy Dolina Baryczy
12	Rogaliński Park Krajobrazowy
13	Nadgoplański Park Tysiąclecia
14	Miedzichowski Park Krajobrazowy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Lasy

Lasy w Wielkopolsce zajmują ponad jedną czwartą powierzchni regionu, ale ich rozmieszczenie jest bardzo nierównomierne. Najcenniejsze, unikatowe fragmenty obszarów leśnych chronią liczne w regionie rezerваты. Największe kompleksy leśne to Puszcza Notecka, drugi co do wielkości kompleks leśny w Polsce, zajmujący powierzchnię około 1 350 km² i porastający obszary w międzyrzeczu Warty i Noteci oraz Puszcza Drawska rozciągająca się wzdłuż rzeki Drawy, której jednak tylko niewielki fragment leży w granicach województwa wielkopolskiego.

Lasami na obszarze województwa wielkopolskiego zarządzają Regionalne Dyrekcje Lasów Państwowych w Poznaniu (centralna i południowa część) oraz w Pile (północna część). Niewielkie peryferyjne obszary województwa należą do: RDLP w Szczecinie i RDLP w Zielonej Górze (zachodnia część) oraz RDLP w Toruniu (gmina Trzemeszno). Lesistość w województwie wielkopolskim w latach 2016-2018 oscylowała na poziomie ok 25,8%. Największy udział lasów można odnotować w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim, gdzie zajmują one ponad połowę jego obszaru – 50,9% oraz powiecie międzychodzkiem – 44,6% i złotowskim – 46,6%. Najmniejszą lesistością odznacza się miasto Konin – zaledwie 3,2% oraz m. Kalisz – 5,8% i m. Leszno – 7,6%. W Poznaniu lesistość kształtuje się na poziomie 14,8%. Spośród powiatów ziemskich najmniej powierzchni lasy zajmują w powiecie kolskim (11,8%), kościańskim (13,5%) i gostyńskim (13,8%).

Tabela 16. Zmiany lesistości poszczególnych powiatów województwa wielkopolskiego w latach 2016-2018

Powiat	Lesistość [%]		
	2016	2017	2018
Powiat chodzieski	35,0	35,0	35,0
Powiat czarnkowsko-trzcianecki	50,9	50,9	50,9
Powiat gnieźnieński	14,5	14,5	14,6
Powiat gostyński	13,8	13,8	13,8
Powiat grodziski	23,7	23,7	23,7
Powiat jarociński	18,4	18,4	18,4
Powiat kaliski	20,1	20,3	20,3
Powiat kępiński	19,6	19,8	19,7
Powiat kolski	11,8	11,8	11,8
Powiat koniński	16,2	16,4	16,4
Powiat kościański	13,4	13,4	13,5
Powiat krotoszyński	18,5	18,5	18,5
Powiat leszczyński	24,6	24,6	24,7
Powiat międzychodzki	44,6	44,6	44,6
Powiat nowotomyski	38,1	38,2	38,2
Powiat obornicki	31,2	31,2	31,2
Powiat ostrowski	28,1	28,1	28,2
Powiat ostrzeszowski	34,8	34,8	34,8
Powiat pilski	28,7	28,7	28,7
Powiat pleszewski	19,3	19,3	19,3
Powiat poznański	22,3	22,4	22,4
Powiat rawicki	14,9	14,9	14,9
Powiat słupecki	15,3	15,2	15,6
Powiat szamotulski	30,7	30,7	30,8
Powiat średzki	16,3	16,3	16,3
Powiat śremski	19,6	19,6	19,6
Powiat turecki	24,6	24,7	24,4

Powiat	Lesistość [%]		
	2016	2017	2018
Powiat wągrowiecki	19,1	19,1	19,1
Powiat wolsztyński	30,3	30,3	30,4
Powiat wrzesiński	18,8	18,8	18,8
Powiat złotowski	46,6	46,6	46,6
Powiat m. Kalisz	5,8	5,8	5,8
Powiat m. Konin	3,2	3,2	3,2
Powiat m. Leszno	7,5	7,6	7,6
Powiat m. Poznań	14,7	14,7	14,8
województwo wielkopolskie	25,7	25,8	25,8

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Zieleń urządzona

Na terenie województwa wielkopolskiego według danych GUS w 2018 r. było 450 parków spacerowo-wypoczynkowych o łącznej powierzchni ok. 3 048 ha oraz 2 123 zieleńców obejmujących obszar 1 294,14 ha. Zieleń uliczna zajmowała 2 083,35 ha, zaś tereny zieleni osiedlowej 1 795,63 ha. W województwie zarejestrowano 1 319 cmentarzy, których powierzchnia wyniosła 1 520,98 ha.

Tabela 17. Tereny zieleni urządzonej w województwie wielkopolskim w 2018 r.

Jednostka terytorialna	parki spacerowo – wypocz.		zieleńce		zieleń uliczna	tereny zieleni osiedlowej	cmentarze	
	szt.	ha	szt.	ha	ha	ha	szt.	ha
Powiat chodzieski	4	28,20	4	0,70	23,60	16,79	37	25,70
Powiat czarnkowsko-trzcianecki	6	28,90	38	28,45	21,40	36,26	91	70,20
Powiat gnieźnieński	16	120,40	58	25,84	36,20	64,38	74	51,09
Powiat gostyński	12	43,50	112	66,59	14,14	20,70	31	29,34
Powiat grodziski	9	33,10	38	24,30	4,10	11,74	28	22,20
Powiat jarociński	4	44,50	16	10,30	30,20	32,16	31	26,50
Powiat kaliski	14	62,10	11	6,90	29,60	3,07	36	52,50
Powiat kępiński	9	52,30	40	37,30	28,80	23,40	40	29,60
Powiat kolski	8	47,77	33	23,48	6,40	20,14	29	44,57
Powiat koniński	11	55,68	40	17,69	23,30	15,97	46	63,58
Powiat kościański	4	37,20	71	61,80	34,30	42,93	29	28,10
Powiat krotoszyński	10	91,70	67	29,28	9,20	16,35	36	40,90
Powiat leszczyński	5	29,98	67	43,10	6,80	6,19	34	15,00
Powiat międzychodzki	3	24,50	29	15,70	1,82	15,95	15	22,30
Powiat nowotomyski	29	201,00	87	54,30	15,10	31,93	38	30,20
Powiat obornicki	6	33,30	12	10,30	17,10	31,79	15	17,40
Powiat ostrowski	23	130,46	52	30,51	36,30	76,79	65	79,60
Powiat ostrzeszowski	4	9,60	22	20,45	5,10	10,26	22	21,33
Powiat pilski	6	32,90	53	38,60	46,60	46,41	54	71,69
Powiat pleszewski	11	216,60	37	31,87	8,40	22,15	39	39,99
Powiat poznański	43	244,05	203	95,01	102,63	134,57	114	95,86
Powiat rawicki	7	27,78	44	31,20	4,90	38,01	18	19,80
Powiat słupecki	10	56,45	45	26,67	13,48	13,55	47	35,79
Powiat szamotulski	31	156,40	40	24,76	7,40	31,28	39	41,50
Powiat średzki	16	81,11	23	17,81	143,70	21,43	19	19,31
Powiat śremski	16	147,97	64	75,40	25,60	82,37	32	21,09

Jednostka terytorialna	parki spacerowo – wypocz.		zieleńce		zieleń uliczna	tereny zieleni osiedlowej	cmentarze	
	szt.	ha	szt.	ha	ha	ha	szt.	ha
Powiat turecki	9	170,37	67	21,12	23,84	22,48	28	41,60
Powiat wągrowiecki	7	30,50	28	15,54	25,15	22,17	63	41,85
Powiat wolsztyński	16	93,23	75	50,80	4,30	30,65	23	21,13
Powiat wrzesiński	31	198,96	46	29,44	13,81	42,45	36	30,44
Powiat złotowski	8	91,13	28	19,64	28,40	30,53	69	51,79
Powiat m. Kalisz	9	57,90	184	36,46	42,00	73,78	10	37,60
Powiat m. Konin	6	21,14	249	167,89	247,00	58,15	4	20,13
Powiat m. Leszno	2	10,00	19	16,10	46,68	68,11	5	9,30
Powiat m. Poznań	45	337,37	121	88,84	956,00	580,74	22	252,00
województwo wielkopolskie	450	3 048,05	2 123	1 294,14	2 083,35	1 795,63	1 319	1 520,98

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

4. REALIZACJA ZADAŃ W LATACH 2017-2018

Cele Programu ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016 – 2020 opracowane zostały w oparciu o *Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska*, opracowanych w 2015 r. przez Ministerstwo Środowiska. Cele zawarte są w 10 obszarach interwencji:

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza – cele: dobra jakość powietrza atmosferycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm - osiągnięcie poziomów dopuszczalnych zanieczyszczeń powietrza: pyłu PM10, pyłu PM2,5; osiągnięcie poziomu docelowego benzo(a)pirenu; osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu; ograniczenie emisji gazów cieplarnianych;
2. Zagrożenie hałasem – cele: dobry stan klimatu akustycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm poziomu hałasu; zmniejszenie liczby osób narażonych na ponadnormatywny hałas;
3. Pola elektromagnetyczne – cel: utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych na poziomach nieprzekraczających wartości;
4. Gospodarowanie wodami – cele: zwiększenie retencji wodnej województwa; ograniczenie wodochłonności gospodarki; osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód;
5. Gospodarka wodno-ściekowa - cele: poprawa jakości wody; wyrównanie dysproporcji pomiędzy stopniem zwodociągowania i skanalizowania na terenach wiejskich;
6. Zasoby geologiczne – cele: ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalin; rekultywacja terenów poeksploatacyjnych;
7. Gleby – cele: dobra jakość gleb; rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych;
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów – cele: ograniczenie ilości odpadów komunalnych przekazywanych do składowania; ograniczenie negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko;
9. Zasoby przyrodnicze – cel: zwiększenie lesistości województwa; zachowanie różnorodności biologicznej;
10. Zagrożenie poważnymi awariami – cel: utrzymanie stanu bez incydentów o znamionach poważnej awarii.

Poza głównymi obszarami interwencji w „Programie ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020” uwzględniono również zagadnienia horyzontalne takie, jak działania edukacyjne, czy monitoring środowiska:

11. edukacja – cel: świadome ekologicznie społeczeństwo;
12. monitoring środowiska – cel: zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska.

Dane dotyczące realizacji poszczególnych zadań wyznaczonych w programach ochrony środowiska za lata 2017 i 2018 pozyskano poprzez ankietyzację jednostek wyznaczonych jako wdrażające poszczególne zadania w danym roku. Ankiety wysłano łącznie do 280 jednostek. Ogólny procent informacji zwrotnej wyniósł 57,14%.

4.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

Województwo wielkopolskie podzielone jest na trzy strefy dla monitoringu jakości powietrza: aglomerację poznańską (w granicach administracyjnych miasta Poznania), miasto Kalisz oraz strefę wielkopolską (obejmującą pozostałą część województwa). W tabeli nr 18 przedstawiono klasyfikację stref w województwie wielkopolskim z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia. Prowadzona ocena ma na celu monitorowanie zmian jakości powietrza i ma być podstawą do podjęcia działań powodujących zmniejszenia stężeń zanieczyszczeń w powietrzu przynajmniej do poziomu stężenia docelowego lub dopuszczalnego na terenie kraju w określonym terminie.

Tabela 18. Roczna ocena jakości powietrza w strefach woj. wielkopolskiego w roku 2016 z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi

Nazwa strefy	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
	NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	Pył PM _{2,5}	Pył PM ₁₀	BaP	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
aglomeracja poznańska	A	A	A	A	A	C	C	A	A	A	A	A (D2)
miasto Kalisz	A	A	A	A	C	C	C	A	A	A	A	C (D2)
strefa wielkopolska	A	A	A	A	C	C	C	A	A	A	A	C (D2)

Źródło: WIOŚ Poznań

Tabela 19. Roczna ocena jakości powietrza w strefach woj. wielkopolskiego w roku 2017 z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi

Nazwa strefy	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
	NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	Pył PM _{2,5}	Pył PM ₁₀	BaP	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
aglomeracja poznańska	A	A	A	A	A	C	C	A	A	A	A	A (D2)
miasto Kalisz	A	A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	A (D2)
strefa wielkopolska	A	A	A	A	C	C	C	A	A	A	A	A (D2)

Źródło: WIOŚ Poznań

Tabela 20. Roczna ocena jakości powietrza w strefach woj. wielkopolskiego w roku 2018 z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi

Nazwa strefy	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
	NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	Pył PM _{2,5}	Pył PM ₁₀	BaP	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
aglomeracja poznańska	A	A	A	A	A	C	C	A	A	A	A	A (D2)
miasto Kalisz	A	A	A	A	A	C	C	A	A	A	A	C (D2)
strefa wielkopolska	A	A	A	A	C	C	C	A	A	A	A	A (D2)

Źródło: WIOŚ Poznań

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza za rok 2018 przeprowadzonej w województwie wielkopolskim przez WIOŚ, zaobserwowano przekroczenie poziomu stężenia dla pyłu PM_{2,5}, pyłu PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu, które w wyniku analiz zostały zakwalifikowane do klasy jakościowej C. W odniesieniu do poziomu docelowego dla ozonu, strefę aglomeracja poznańska i strefę wielkopolską zaliczono do klasy A, natomiast strefę miasto Kalisz do klasy C. W odniesieniu do poziomu celu długoterminowego określonego dla ozonu wszystkie strefy zostały zakwalifikowane do klasy D2. W pozostałych przypadkach nie zaobserwowano przekroczenia wartości dopuszczalnych, dlatego też reszta substancji mieści się w klasie jakościowej A.

W 2018 r. miasto Kalisz odnotowało wzrost stężenia pyłów PM₁₀ oraz ozonu w porównaniu do roku 2017. Źródłem wysokich stężeń benzo(a)pirenu, pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} jest proces spalania paliw w celach grzewczych oraz zanieczyszczenia z sektora komunikacyjnego.

W zakresie ochrony powietrza na terenie województwa wyznaczono do realizacji szereg inwestycji. W celu realizacji zamierzonych celów w latach 2017-2018 na terenie województwa wielkopolskiego zrealizowano poniżej przedstawione zadania.

4.1.1. Zadania zrealizowane w obszarze ochrony klimatu i jakości powietrza

Tabela 21. Realizacja zadań z obszaru interwencji – ochrona klimatu i jakości powietrza w latach 2017-2018

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
Zadania własne						
1.	Programy ochrony powietrza (POP) i ich aktualizacje	2016-2020	Zarząd Województwa Wielkopolskiego, Sejmik Województwa Wielkopolskiego	128 854,00 zł	środki dotacji celowej z budżetu państwa w 2017 i 2018; Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu w 2017 i 2018	W roku 2017 uchwalono Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej (<i>Uchwała SWW nr XXXVIII/853/17 z dnia 24 lipca 2017 r.</i>). W 2018 r. wykonano projekt aktualizacji Programu ochrony powietrza w zakresie pyłu PM10 oraz B(a)P dla strefy aglomeracja poznańska, którego integralną część stanowi plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu PM10 W roku 2019 wykonano aktualizację Programu ochrony powietrza w zakresie pyłu PM10 oraz B(a)P dla strefy aglomeracja poznańska, którego integralną część stanowi plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu PM10 (<i>Uchwała SWW nr IX/166/19 z dnia 24 czerwca 2019 r.</i>)
Zadania monitorowane – instytucje						
2.	Bieżąca weryfikacja oraz prowadzenie bazy obiektów posiadających system ochrony przeciwpożarowej zawierające >3kg substancji zubożających warstwę ozonową oraz niektórych fluorowanych gazów cieplarnianych	2016-2020	KWPSP w Poznaniu	-	KWPSP w Poznaniu	Zadanie realizowane w trybie ciągłym
3.	Termomodernizacja budynków łącznie z zastosowaniem OZE w budynkach	2016-2020	RDLP w Poznaniu	1 214 855,25 zł	Fundusz leśny	Zadanie zrealizowane

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
4.	Termomodernizacja nieruchomości przy ul. Kazimierza Wielkiego 24/26 w Poznaniu; opracowanie dokumentacji projektowo - kosztorysowej na modernizację elewacji siedziby Delegatury WUW w Pile przy ul. Dzieci Polskich 26; modernizacja elewacji siedziby Delegatury WUW w Pile przy ul. Dzieci Polskich 26	2016-2017	WUW w Poznaniu	b.d.	b.d.	b.d.
5.	Instalacja kolektorów słonecznych	2016-2020	RDLP w Poznaniu	-	-	Zadanie niezrealizowane
Zadania monitorowane - JST						
6.	Plany Gospodarki Niskoemisyjnej	2016-2020	gminy	Koszty związane z realizacją zadań określonych w Planach Gospodarki Niskoemisyjnej: 6 387 621,54 zł Koszty związane z opracowaniem Planów Gospodarki Niskoemisyjnej: 295 075,07 zł Koszty łącznie: 6 682 696,61 zł	Budżety Gmin, NFOŚiGW, WFOŚiGW, KOLD, Stowarzyszenie Metropolia Poznań	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Stęszew, Tarnowo Podgórne, Wijewo, Dobrzyca, Duszniki, Rozdrażew, Szamotuły, Miedzichowo, Kołaczkowo, Czermin, Godziesze Wielkie, Gołuchów, Miłosław, Przygodzice, Ryczywół, Rokietnica, M. Poznań, Kaczory

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
7.	Modernizacja budynków w celu poprawy efektywności energetycznej, stosowanie energooszczędnych materiałów i technologii przy budowie nowych obiektów, budownictwo pasywne	2016-2020	gminy/powiaty	114 349 633,90 zł	Budżety gmin i powiatów, fundusze sołeckie, WRPO, dofinansowania z budżetu Państwa, dotacje z Ministerstwa Sportu i Turystyki, dofinansowanie z funduszy UE, WFOŚiGW, EFRR, UMWW, dofinansowanie z Norweskiego Mechanizmu Finansowego	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Skoki, Stęszew, Ślesin, Święciechowa, Trzcianka, Trzcinica, Wągrowiec, Stare Miasto, Wolsztyn, Zakrzewo, Babiak, Baranów, m. Chodzież, Czarnków, m. Czarnków, Gołańcz, Rychtal, Opalenica, Szamotuły, Kaźmierz, Kiszkowo, Krzyż Wielkopolski, Kleszczewo, Kołaczkowo, m. Konin, Kościan, Kraszewice, Ostrów Wielkopolski, Murowana Goślina, Wierzbinek, Borek, Bralin, Buk, Godziesze Wielkie, Powidz, m. Piła, Piaski, Przygodzice, Rychwał, Ryczywół, m. Poznań Powiaty: śremski, wolsztyński, wrzesiński, ostrowski, jarociński
8.	Poprawa efektywności energetycznej procesów technologicznych poprzez wytworzenie i dystrybucję energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii	2016-2020	gminy/powiaty	21 104 213,26 zł	Budżety gmin i powiatów, dofinansowanie UMWW, EFRR, WRPO, WFOŚiGW, środki własne beneficjentów	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Turek, Damasławek, Gołańcz, Opalenica, Komorniki, Kościan, Kraszewice, Wierzbinek, Piaski, Ostrowite Powiaty: wolsztyński, wrzesiński, ostrowski
9.	Zakup pojazdów niskoemisyjnych: spełniających normy EURO6, zasilanych paliwem alternatywnym	2016-2020	gminy/powiaty	112 331 256,90 zł	Budżety gmin i powiatów, dofinansowanie z funduszy UE, WRPO, EFRR, środki Śremskich Wodociągów Sp. z o. o., środki PGK w Śremie, środki MPK Gniezno, środki MEC	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Swarzędz, Śrem, Tarnowo Podgórne, m. Chodzież, Dominowo, Grodziec, Jarocin, Komorniki, m. Konin, Krotoszyn, Ostrów Wielkopolski, m. Gniezno, m. Piła, m. Poznań Powiaty: śremski, kępiński, jarociński

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
					Piła, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	
10.	Modernizacja energochłonnej infrastruktury wodno-ściekowej	2016-2020	gminy	9 447 103,13 zł	Budżety gmin, pożyczki i dotacje WFOŚiGW, PROW, środki PWiK Gniezno, środki GWDA Sp. z o. o.	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Wijewo, Babiak, Kiszewo, Krzyż Wielkopolski, Malanów, Kazimierz Biskupi, Kobylin, Kościan, Kraszewice, Krotoszyn, Blizanów, Gniezno, m. Piła, Rokietnica
11.	Instalacje oczyszczania powietrza poprocesowego na terenie zakładów gospodarki odpadami	2016-2020	gminy	b.d.	b.d.	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Jarocin, Nowe Miasto nad Wartą
12.	Budowa i modernizacja dróg	2016-2020	gminy/powiaty	1 121 548 814,61 zł	Budżety gmin i powiatów, budżet Państwa, środki UMWW, PROW, dotacje KOWR, FOGR, Fundusze sołeckie, NPPDL, EFRROW, budżet obywatelski	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Skoki, Słupca, m. Słupca, Stęszew, Sulmierzyce, Swarzędz, Szczytniki, Ślesin, Śrem, Święciechowa, Tarnowo Podgórne, Trzcianka, Turek, Ujście, Wągrowiec, Stare Miasto, Środa Wielkopolska, Tuliszków, Wieleń, Wielichowo, Wijewo, Wilczyn, Witkowo, Zakrzewo, Zbąszyń, Złotów, Żerków, Wysoka, Babiak, Baranów, m. Chodzież, Chodzież, Czarnków, m. Czarnków, Damasławek, Dąbie, Dobrzyca, Dominowo, Dopiewo, Drawsko, Duszniki, Gizałki, Gostyń, Nowe Miasto nad Wartą, Rychtal, Odolanów, Rozdrażew, Opalenica, Pogorzela,

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
						Brzeziny, Rogoźno, Okonek, Szamotuły, Kiszkowo, Kobyla Góra, Koło, Luboń, Łubowo, Malanów, Margonin, Miedzichowo, Miejska Górka, Mieleszyn, Mikstat, Kazimierz Biskupi, Kleszczewo, Kłodawa, Kobylin, Kołaczkowo, Komorniki, m. Konin, Kościan, Krajenka, Kraszewice, Krotoszyn, Krzykosy, Krzymów, Łądek, Pępowo, Przemęt, Koźminek, Ostrów Wielkopolski, Pniewy, Murowana Goślina, m. Złotów, Blizanów, Borek, Bralin, Brudzew, Buk, Czermin, Czerwonak, Doruchów, Gniezno, Godziesze Wielkie, Golina, Gołuchów, Jastrowie, Kamieniec, Miłosław, Powidz, Pyzdry, Przedecz, Przykona, Ostrzeszów, m. Piła, Piaski, Połajewo, Przygodzice, Olszówka, Rychwał, Ryczywół, Rydzyna, Ostroróg, Rokietnica, m. Poznań, Ostrowite, Kaczory Powiaty: szamotulski, średzki, śremski, turecki, wągrowiecki, wolsztyński, kępiński, krotoszyński, ostrowski, pleszewski, śłupecki, kołski, leszczyński, nowotomyski, kościański, czarnkowsko- trzcianecki, jarociński, kaliski, ostrzeszowski, pilski

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
13.	Monitoring zużycia energii w budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych	2016-2020	gminy/powiaty	68 802,68 zł	Budżety gmin i powiatów, środki Veolia Energia Poznań S.A.	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Skoki, Śrem, Wągrowiec, Babiak, Duszniki, Gołańcz, Rozdrażew, Opalenica, Okonek, Szamotuły, Kiszewo, Krzyż Wielkopolski, Łobżenica, Komorniki, Kościan, Lipno, Blizanów, Przygodzice, Olszówka, m. Poznań Powiaty: wągrowiecki, wolsztyński
14.	Promocja ecodriving	2016-2020	gminy/powiaty	322 602,50	Budżety gmin, środki WFOŚiGW	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Duszniki, Szamotuły, Blizanów, m. Poznań
15.	Wprowadzenie rozwiązań typu e-urząd	2016-2020	gminy/powiaty	12 168 019,61 zł	Budżety gmin i powiatów, fundusze UE, środki WOKISS, WRPO, EFRR	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Skoki, Słupca, m. Słupca, Stęszew, Swarzędz, Śrem, Świeciechowa, Tarnowo Podgórne, Wągrowiec, Stare Miasto, Środa Wielkopolska, Wielichowo, Witkowo, Złotów, Żerków, m. Chodzież, m. Czarnków, Damasławek, Dąbie, Duszniki, Gołańcz, Nowe Miasto Nad Wartą, Rozdrażew, Okonek, Malanów, Margonin, Mieleszyn, Kołaczkowo, Kraszewice, Krotoszyn, Łądek, Pępowo, Przemęt, Lipno, m. Złotów, Blizanów, Bralin, Czerwone, Godziesze Wielkie, Grabów Powiaty: śremski, wągrowiecki, wrzesiński, słupecki, kolski, nowotomyski, czarnkowsko-trzcianecki

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
16.	Instalacja OZE na budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych	2016-2020	gminy/powiaty	17 021 522,14 zł	Budżety gmin i powiatów, dotacje WRPO, środki EFRR, dofinansowanie WFOŚiGW	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Stęszew, Śrem, Świąciechowa, Wągrowiec, Wieleń, Wijewo, Zakrzewo, Złotów, m. Chodzież, Czajków, Damasławek, Gizałki, Grodziec, Odolanów, Opalenica, Malanów, Komorniki, Kościan, Krajenka, Kraszewice, Krotoszyn, m. Leszno, Koźminek, Lipno, m. Złotów, Blizanów, Buk, Doruchów, Golina, Mycielin, Przykona, Piaski, Przygodzice, Rokietnica Powiaty: średzki, wrzesiński, ostrowski
17.	Budowa farm/elektrowni/ciepłowni z wykorzystaniem OZE	2016-2020	gminy	354 115,66 zł	Budżety gmin, środki własne inwestorów, pożyczka WFOŚiGW	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Gizałki, Blizanów, Przykona, Piaski, Rokietnica oraz osoby prywatne
18.	Uwzględnienie w m.p.z.p. zapisów dotyczących korzystania z odnawialnych źródeł energii	2016-2020	gminy	425 069,80 zł	Budżety gmin	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Słupca, Stęszew, Swarzędz, Śrem, Świąciechowa, Tarnowo Podgórne, Trzcínica, Wągrowiec, Witkowo, m. Chodzież, Chodzież, m. Czarnków, Duszyniki, Gołańcz, Opalenica, Okonek, Szamotuły, Kaźmierz, Kiszewo, Luboń, Malanów, Margonin, Kłodawa, Komorniki, Kościan, Krzykosy, Przemęt, Pniewy, m. Złotów, Borek, Buk, Gniezno, Przykona, Piaski, Rokietnica

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
19.	Promocja OZE	2016-2020	gminy/powiaty	5 056 101,58 zł	Budżety gmin i powiatów, dofinansowanie WFOŚiGW	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Skoki, Sulmierzyce, Swarzędz, Święciechowa, Tarnowo Podgórne, Ujście, Wijewo, Witkowo, Wysoka, Dąbie, Duszniki, Gołańcz, Grodziszew, Rozdrażew, Okonek, Szamotuły, Kiszkowo, Margonin, Kołaczkowo, Kościan, Kraszewice, Krzymów, Przemęt, Koźminek, Pniewy, m. Złotów, Blizanów, Borek, Doruchów, Gniezno, Godziesze Wielkie, Przykona, m. Piła, Przygodzice, m. Poznań, Ostrowite Powiaty: śremski, wolsztyński, gnieźnieński
20.	Zmiana sposobu ogrzewania z pieców indywidualnych na centralne ogrzewanie z kotłowni lokalnych	2016-2020	gminy	24 551 507,43 zł	Budżety gmin, dofinansowanie NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki MZEC Słupca, GEOTERMIA Czarnków, MEC Piła, Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej S.A. - BOM-2, Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Poznaniu sp. z o.o.	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Swarzędz, m. Słupca, Tarnowo Podgórne, Ujście, Witkowo, m. Czarnków Duszniki, Luboń, Miejska Góra, m. Złotów, Czerwonak, Gniezno, Gołuchów, Ostrzeszów, m. Piła, Ryczywół, Ostroróg, Rokietnica, m. Poznań

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
21.	Rozbudowa sieci ciepłowniczych	2016-2020	gminy	14 432 127,81 zł	Budżety gmin, dotacje i pożyczki WFOŚiGW, NFOŚiGW, PSG Sp. z o. o., MZEC Słupca, GEOTERMIA Czarnków, MEC Piła, PEC Gniezno	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: m. Słupca, m. Chodzież, m. Czarnków, Dobrzyca, Ostrów Wielkopolski, m. Złotów, m. Gniezno, Ostrzeszów, m. Piła, m. Poznań
22.	Budowa dróg/ścieżek rowerowych	2016-2020	gminy/powiaty	290 609 090,19 zł	Budżety gmin i powiatów, dofinansowanie z EFRR, WRPO, EFR, FOGR, PROW, środki MiG Wysoka, UMWW	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Swarzędz, Ślesin, Śrem, Tarnowo Podgórne, Turek, Wągrowiec, Stare Miasto, Środa Wielkopolska, Wielichowo, Wilczyn, Witkowo, Wolsztyn, Zakrzewo, Zbąszyń, Złotów, Żerków, Wysoka, Babiak, m. Chodzież, Chodzież, Czarnków, m. Czarnków, Dobrzyca, Dopiewo, Drawsko, Duszniki, Gizałki, Gołańcz, Gostyń, Odolanów, Rozdrażew, Rogoźno, Szamotuły, Kaźmierz, Kiszewo, Luboń, Łubowo, Miedzichowo, Miejska Górka, Kazimierz Biskupi, Kleszczewo, Komorniki, m. Konin, Kraszewice, Pępowo, Przemęt, Lipno, Ostrów Wielkopolski, Pniewy, Murowana Goślina, Wierzbinek, m. Złotów, Blizanów, Borek, Czermin, Doruchów, m. Gniezno, Golina, Gołuchów, Powidz, Przedecz, Ostrzeszów, m. Piła, Przygodzice, Rydzyna, Rokietnica, Ostrowite Powiaty: szamotulski, średzki, śremski, wolsztyński,

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
						kępiński, krotoszyński, ostrowski, pleszewski, kolski, leszczyński, kościański, czarnkowsko-trzcianecki, jarociński, kaliski, pilski
23.	Budowa systemów rowerów miejskich, uruchomienie wypożyczalni rowerów	2016-2020	gminy/ miasta na prawach powiatu	1 735 545,00 zł	Budżety gmin, środki Ośrodka Pomocy Społecznej w Śremie, dofinansowanie z EFRR, WRPO	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Śrem, m. Chodzież, Szamotuły, Luboń, Krotoszyn, Ostrów Wielkopolski, m. Złotów
24.	Budowa parkingów buforowych, typu Park&Ride	2016-2020	gminy/ miasta na prawach powiatu	13 661 878,71 zł	Budżety gmin, dofinansowanie z EFRR, WRPO	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Skoki, Śrem, Stare Miasto, Witkowo, Wysoka, m. Chodzież, Dopiewo, Rozdrażew, Szamotuły, Luboń, Krzymów, Ostrów Wielkopolski, Murowana Goślina, Rokietnica
25.	Budowa/rozbudowa węzłów przesiadkowych	2016-2020	gminy/powiaty	47 511 513,74 zł	Budżety gmin i powiatów, dofinansowanie z EFRR, WRPO	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Skoki, Swarzędz, Śrem, Tarnowo Podgórne, Witkowo, m. Chodzież, Dopiewo, Szamotuły, Luboń, Kazimierz Biskupi, Kleszczewo, Komorniki, m. Konin, Ostrów Wielkopolski, Pniewy, Murowana Goślina, Czerwonak, Golina, Rokietnica Powiaty: śremski, wolsztyński
26.	Budowa / rozbudowa infrastruktury transportu publicznego	2016-2020	gminy/powiaty	29 124 295,38 zł	Budżety gmin i powiatów, dofinansowanie z EFRR, WRPO, środki MPK Gniezno	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Wągrowiec, Środa Wielkopolska, m. Chodzież, Dominowo, Luboń, Komorniki, m. Konin, Ostrów Wielkopolski, Murowana Goślina, m. Gniezno, m. Piła, Poniec, Przygodzice, Rokietnica

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
						Powiaty: wągrowiecki, wolsztyński
27.	Rozbudowa taboru transportu publicznego	2016-2020	gminy/powiaty	7 1271 020,33 zł	Budżety gmin i powiatów, dofinansowanie z EFRR, WRPO, Zakład Usług Komunikacyjnych ROKBUS Sp. z o.o.	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Swarzędz, Środa Wielkopolska, m. Chodzież, Luboń, Komorniki, m. Konin, Krotoszyn, Ostrów Wielkopolski, m. Złotów, m. Gniezno, m. Piła, Rokietnica Powiaty: średzki, wolsztyński
28.	Promocja transportu zbiorowego i transportu przyjaznego środowisku	2016-2020	gminy/powiaty	3 745 161,98 zł	Budżety gmin i powiatów, dofinansowanie z EFRR, WRPO, WFOŚiGW	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Skoki, Swarzędz, Śrem, Środa Wielkopolska, m. Chodzież, Dominowo, Duszynki, Gostyń, Szamotuły, Luboń, Komorniki, m. Konin, Kraszewice, Łądek, Ostrów Wielkopolski, Murowana Goślina, m. Złotów, m. Gniezno, m. Piła, Rokietnica Powiaty: wolsztyński
29.	Systemy taryfikacyjne	2016-2020	gminy / miasta na prawach powiatu	17 228,78 zł	Budżet gminy	Zadanie zrealizowane przez Gminę Szamotuły
30.	Opracowanie planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego	2016-2020	gminy / miasta na prawach powiatu	b.d.	b.d.	b.d.
31.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz mieszkalnych	2016-2020	gminy/powiaty	182 959 210,41 zł	Budżety gmin i powiatów, dofinansowanie/ pożyczka WRPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, BGK, środki UMWW, FOGR, fundusze UE,	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Skoki, Słupca, m. Słupca, Stęszew, Swarzędz, Szczytniki, Ślesin, Śrem, Święciechowa, Tarnowo Podgórne, Trzcianka, Wągrowiec, Stare Miasto, Środa Wielkopolska,

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
					środki wspólnot mieszkaniowych, fundusze sołeckie	Tuliszków, Wieleń, Wijewo, Wilczyn, Zduny, Wysoka, Babiak, m. Chodzież, Czajków, Dobrzyca, Dominowo, Dopiewo, Drawsko, Gołańcz, Gostyń, Grodziec, Odolanów, Rozdrażew, Opalenica, Brzeziny, Rogoźno, Okonek, Szamotuły, Kiszewo, Krzyż Wielkopolski, Luboń, Malanów, Margonin, Mieleszyn, Mikstat, Kazimierz, Biskupi, Kleszczewo, Kłodawa, Konin, Kościan, Krajenka, Kraszewice, Krotoszyn, Krzymów, Łądek, Pępowo, Przemęt, Koźminek, Lipno, Ostrów Wielkopolski, Pniewy, Murowana Goślina, Osiek Mały, Blizanów, Czerwonak, Doruchów, m. Gniezno, Godziesze Wielkie, Golina, Gołuchów, Grabów, Miłosław, Powidz, Pyzdry, Mycielin, Przedecz, Przykona, m. Piła, Piaski, Połajewo, Ponic, Przygodzice, Olszówka, Ryczywół, Rydzyna, Ostroróg, Rokietnica, m. Poznań, Ostrowite, Kaczory Powiaty: średzki, turecki, wągrowiecki, wolsztyński, wrzesiński, koniński, gnieźnieński, krotoszyński, ostrowski, czarnkowsko-trzcianecki, jarociński, kaliski

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
32.	Modernizacje kotłowni, modernizacja kogeneratorów; Wymiana kotłów opalanych węglem na wykorzystujące bardziej ekologiczne nośniki energii (olej, gaz, biomasa)	2016-2020	gminy/powiaty	39 200 141,88 zł	Budżety gmin i powiatów, dofinansowanie z EFRR, WRPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, FOGR, środki GEOTERMIA Czarnków, MRPiPS, MZBK Leszno, PEC Gniezno, MEC Piła Sp. z o.o.	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Skoki, Słupca, m. Słupca, Stęszew, Swarzędz, Ślesin, Śrem, Święciechowa, Tarnowo Podgórne, Trzcianka, Wągrowiec, Stare Miasto, Środa Wielkopolska, Tuliszków, Wieleń, Witkowo, Wolsztyn, Zakrzewo, Wysoka, m. Czarnków, Dobrzyca, Dominowo, Dopiewo, Drawsko, Duszniki, Gołańcz, Rychtal, Odolanów, Rozdrażew, Opalenica, Rogoźno, Okonek, Szamotuły, Kaźmierz, Luboń, Miejska Górka, Kleszczewo, Kołaczkowo, m. Konin, Kościan, Krotoszyn, Krzymów, m. Leszno, Przemęt, Koźminek, Ostrów Wielkopolski, Osiek Mały, Blizanów, Czerwonak, Doruchów, m. Gniezno, Godziesze Wielkie, Golina, Gołuchów, Grabów, Mycielin, Przedecz, Przykona, m. Piła, Przygodzice, Ryczywół, Ostrowite Powiaty: śremski, turecki, wągrowiecki, wolsztyński, wrzesiński, kępiński, czarnkowsko-trzcianecki
33.	Rozwój sieci gazowej, gazyfikacja	2016-2020	gminy	738 700,01 zł	Budżety gmin, środki PSG, GEN GAZ	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: m. Słupca, Święciechowa, Środa Wielkopolska, Witkowo, Duszniki, Gołańcz, Luboń, Mieleszyn, Kościan, m. Złotów, Blizanów, Grabów, m. Poznań

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
34.	Modernizacja oświetlenia budynków – wymiana na systemy energooszczędne	2016-2020	gminy/powiaty	9 057 993,04 zł	Budżety gmin i powiatów, dofinansowanie z EFRR, WRPO, WFOŚiGW, środki firmy Transkom, środki własne Szpitala Miejskiego J. Strusia, Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Poznaniu sp. z o.o.	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Śrem, Wągrowiec, Środa Wielkopolska, Wieleń, Wolsztyn, m. Chodzież, Duszniki, Gołańcz, Odolanów, Opalenica, Luboń, Małańów, Mikstat, Kazimierz Biskupi, Kleszczewo, Komorniki, Kościan, Kraszewice, Krotoszyn, Leszno, Lipno, Blizanów, Czerwonak, m. Gniezno, Godziesze Wielkie, Jarocin, m. Piła, Piaski, Ryczywół, m. Poznań Powiaty: śremski, wrzesiński, ostrowski, czarnkowsko-trzcianecki
35.	Montaż efektywnego energetycznie oświetlenia ulicznego/drogowego	2016-2020	gminy/powiaty	123 758 030,35 zł	Budżety gmin i powiatów, dofinansowanie z EFRR, WRPO, PROW, WFOŚiGW, fundusze sołeckie, PRGiPID, UMWW	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Skoki, Słupca, m. Słupca, Swarzędz, Śrem, Tarnowo Podgórne, Turek, Wągrowiec, Stare Miasto, Środa Wielkopolska, Wielichowo, Wilczyn, Witkowo, Wolsztyn, Babiak Baranów, m. Chodzież, Chodzież, Czajków, Czarnków, m. Czarnków, Dobrzyca, Dopiewo, Duszniki, Gizalki, Gołańcz, Gostyń, Rychtal, Odolanów, Rozdrażew, Opalenica, Brzeziny, Rogoźno, Szamotuły, Kaźmierz, Kiskowo, Krzyż Wielkopolski, Małańów, Margonin, Miedzichowo, Miejska Góra, Kazimierz Biskupi, Kleszczewo, Kołaczkowo, Komorniki, m. Konin, Kościan, Krajenka, Kraszewice, Krotoszyn, Krzymów,

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
						m. Leszno, Pępowo, Przemęt, Lipno, Ostrów Wielkopolski, Pniewy, Murowana Goślina, Osiek Mały, m. Złotów, Blizanów, Bralin, Buk, Czermin, Czerwonak, Doruchów, Gniezno, Godziesze Wielkie, Golina, Grabów, Jastrowie, Kamieniec, Miłosław, Powidz, Przedecz, Przykona, m. Piła, Przygodzice, Rychwał, Ryczywół, Rydzyna, Ostroróg, Rokietnica, m. Poznań, Ostrowite Powiaty: wolsztyński, nowotomyski
36.	Zastosowanie inteligentnego systemu sterowania oświetleniem ulicznym; Rozwój wykorzystania ogniw fotowoltaicznych w systemach hybrydowych do zasilania urządzeń i instalacji infrastruktury drogowej (znaków, świateł ostrzegawczych)	2016-2020	gminy/powiaty	2 641 779,56 zł	Budżety gmin i powiatów, środki PZD, dofinansowanie z WFOŚiGW, UMWW, FOGR, PROW, fundusze sołeckie, środki własne GWDA Sp. z o.o.	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Stare Miasto, Środa Wielkopolska, Witkowo, Dobrzyca, Duszniki, Gołańcz, Opalenica, Kraszewice, Blizanów, Borek, Godziesze Wielkie, Golina, Kamieniec, Miłosław, Przedecz, m. Piła Powiaty: wągrowiecki, wolsztyński, nowotomyski, kaliski
37.	Budowa systemów ostrzegania i reagowania w sytuacji zjawisk ekstremalnych	2016-2020	gminy/powiaty	17 805 912,72 zł	Budżety gmin i powiatów, środki UMWW, PROW	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Damasławek, Gołańcz, Odolanów, Rozdrażew, n. Konin, Kościan, Kraszewice, Krotoszyn, Krzymów, Pępowo, Borek, Powidz, Rokietnica Powiaty: średzki, ostrowski, pleszewski, czarnkowsko-trzcianecki, gostyński
Koszty w latach 2017-2018				2 295 044 798,95		

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankietyzacji jednostek

4.2. Ochrona mieszkańców przed nadmiernym hałasem i polami elektromagnetycznymi

Najważniejsze problemy województwa w zakresie ochrony przed hałasem i pól elektromagnetycznych to:

1. Brak stałego monitoringu natężenia ruchu oraz emisji hałasu komunikacyjnego,
2. Wzrost natężenia ruchu pojazdów osobowych na terenie województwa wielkopolskiego,
3. Brak wystarczającej wiedzy mieszkańców na temat wpływu promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie ludzi.

W związku z powyższymi problemami na terenie województwa wielkopolskiego zrealizowano zadania zawarte w tabelach poniżej.

4.2.1. Zadania zrealizowane w obszarze zagrożenia hałasem i pól elektromagnetycznych

Tabela 22. Realizacja zadań z obszaru interwencji - zagrożenia hałasem w latach 2017-2018

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
Zadania własne						
1.	Programy ochrony środowiska przed hałasem (POH) i ich aktualizacje	2016-2020	Zarząd Województwa Wielkopolskiego, Sejmik Województwa Wielkopolskiego	171 780,00 zł	środki dotacji celowej z budżetu państwa w 2017 i 2018; Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu w 2017 i 2018	Zadanie zrealizowane 1. Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów wzdłuż linii kolejowych znajdujących się na obszarze województwa wielkopolskiego wraz z aktualizacją Programu ochrony środowiska przed hałasem dla linii kolejowych o natężeniu ruchu ponad 30 000 pociągów na rok znajdujących się na terenie województwa wielkopolskiego na lata 2014-2023 (Uchwała Sejmiku Województwa Wielkopolskiego nr LI/981/14 z dnia 27 października 2014 r.); 2. Program ochron środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracją miasta Poznań, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny, położonych wzdłuż autostrady A2 od km 107+900 do km 257+219, obejmującego aktualizację Programu ochrony środowiska przed hałasem dla dwóch odcinków autostrady A2 (Uchwała Sejmiku Województwa Wielkopolskiego Nr L/1121/18 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego); 3. Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Konina (Uchwała Sejmiku Województwa Wielkopolskiego Nr XI/309/15 z dnia 26 października 2015 r.) 4. Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów wzdłuż odcinków dróg powiatowych znajdujących się na terenie powiatu poznańskiego (Uchwała Sejmiku Województwa Wielkopolskiego Nr XLVII/1072/18 z dnia 25 czerwca 2018 r.); 5. Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Leszna (Uchwała Sejmiku Województwa Wielkopolskiego Nr XI/308/15

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
						z dnia 26 października 2015 r.); 6. Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów wzdłuż odcinków dróg wojewódzkich znajdujących się na terenie województwa wielkopolskiego, obejmującego aktualizację Programu ochrony środowiska przed hałasem dla dróg wojewódzkich o natężeniu ruchu ponad 3 000 000 pojazdów na rok znajdujących się na terenie województwa wielkopolskiego na lata 2014-2023 (Uchwała Sejmiku Województwa Wielkopolskiego Nr XLVII/1070/18 z dnia 25 czerwca 2018 r.);
Zadania monitorowane - instytucje						
2.	Stosowanie tzw. cichych nawierzchni podczas remontów i przebudów istniejącej sieci drogowej	2016-2020	GDDKiA	b.d.	b.d.	b.d.
3.	Obwodnica Obornik (DW 178) - w ramach zadania wykonane zostaną ekrany akustyczne	2017-2019	WZDW w Poznaniu	14 128 726,40 zł	środki własne Województwa Wielkopolskiego, środki UE	Zadanie polegało na opracowaniu projektu oraz budowie obwodnicy o długości 1,18 km w miejscowości Oborniki na odcinku od skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 178 (ul. Czarnkowska) do skrzyżowania z drogą krajową nr 11 (ul. 11 Listopada), które zrealizowano w formie ronda turbinowego. Zakres prac budowlanych obejmował m.in.: rozbiórkę istniejących obiektów mostowych i budowę nowych (most nad rzeką Wełną, wiadukt nad ulicą Staszica), przebudowę i budowę skrzyżowań, budowę ciągów pieszo-rowerowych, pieszo-jezdnich, przebudowę i budowę chodników, kanalizacji deszczowej, nasadzenia rekompensujące drzew i krzewów, budowę ekranów akustycznych.

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
4.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 305 od granicy powiatu leszczyńskiego do granicy woj. wielkopolskiego – zmniejszenie hałasu poprzez nowe nawierzchnie	2017-2019	WZDW w Poznaniu	25 404 726,95 zł	środki własne Województwa Wielkopolskiego, środki UE	Zadanie w trakcie realizacji
5.	Obwodnica Wroniek – wybudowanie obwodnicy spowoduje zmniejszenie uciążliwości akustycznej w mieście (DW 182/184)	2017-2019	WZDW w Poznaniu	-	-	Zadanie niezrealizowane – wyznaczono nowy termin realizacji na lata 2019-2022
6.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 306 na odcinku od m. Buk do skrzyżowania z nowym biegiem S5 – zmniejszenie hałasu poprzez nowe nawierzchnie	2017-2019	WZDW w Poznaniu	-	-	Zadanie niezrealizowane – wyznaczono nowy termin realizacji na lata 2020-2023
Zadania monitorowane – JST						
7.	Budowa ekranów akustycznych	2016-2020	gminy	14 234 271,08 zł	Budżety gmin	Zadanie zrealizowane przez gminy: Baranów, Dopiewo, m. Poznań
8.	Zieleń osłonowa, izolacyjna	2016-2020	gminy	2 698 726,99 zł	Budżety gmin, środki WZDW, WFOŚiGW, Zarządy Dróg Gminnych i Powiatowych	Zadanie zrealizowane przez gminy: Świąciechowa, Trzcianka, Ujście, Środa Wielkopolska, Damasławek, Gołańcz, Szamotuły, Kiszewo, Luboń, Kościan, Kraszewice, Łądek, Pępowo, Borek, Złotów gmina miejska, Rokietnica, Ostrowite, Słupca
9.	Stosowanie tzw. cichych nawierzchni podczas remontów i przebudów istniejącej sieci drogowej	2016-2020	gminy	6 015 667,51 zł	Budżety gmin	Zadanie zrealizowane przez gminy : Skoki, Środa Wielkopolska, Babiak, Chodzież gmina miejska, Chodzież gmina wiejska, Gołańcz, Kraszewice

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
10.	Modernizacja nawierzchni dróg	2016-2020	gminy	243 234 424,48 zł	Budżety gmin, EFRR, FOGR, Środki pozyskane z Unii Europejskiej, PRGiPID na lata 2016-2019, fundusz sołecki, dofinansowanie UMWW	Zadanie zrealizowane przez gminy: Skoki, Słupca gmina wiejska, Słupca gmina Miejska, Stęszew, Sulmierzyce, Śrem, Tarnowo Podgórne, Trzcianka, Trzcinica, Turek, Wągrowiec gmina wiejska, Środa Wlkp, Wieleń, Witkowo, Zbąszyń, Złotów gmina wiejska, Babiak, Baranów, Damasławek, Drawsko, Duszniki, Gizalki, Gołańcz, Gostyń, Grodziec, Jutrosin, Nowe Miasto n/Wartą, Rychtal, Rozdrażew, Opalenica, Rogoźno, Szamotuły, Kaźmierz, Luboń, Malanów, Miejska Góra, Mieleszyn, Mikstat, Kazimierz Biskupi, Kleszczewo, Kołaczkowo, Komorniki, Kościan, Krajenka, Kraszewice, Krotoszyn, Krzykosy, Krzymów, Łądek, Pępowo, Przemęt, Pniewy, Murowana Goślina, Osiek Mały, Wierzbiniek, Złotów gmina miejska, Blizanów, Borek, Bralin, Buk, Czermin, Czerwonak, Godziesze Wielkie, Golina, Miłosław, Mycielin, Przykona, Piła gmina miejska, Poniec, Przygodzice, Olszówka, Rychwał, Rydzyna, Ostroróg, Kaczory, Chodzież gmina miejska, Czarnków gmina miejska, Gniezno gmina miejska, m. Poznań, Okonek
11.	Opracowanie mapy akustycznej, POH, przebudowa ulic, pomiary hałasu	2016-2020	Miasto Poznań	590 400,00 zł	Budżet Miasta Poznania	1) Przeprowadzenie oceny stanu akustycznego miasta Poznania poprzez sporządzenie mapy akustycznej; 2) W wyniku realizacji zadań przeciwhałasowych nastąpiła poprawa klimat akustycznego w zakresie hałasu drogowego (spadek o 17%), tramwajowego (spadek o ok. 10%) i kolejowego (spadek o około 10%).
12.	Modernizacja transportu tramwajowego: korekcja profilu obręczy kół tramwajowych, zakup nowych/modernizacja tramwajów, poprawa stanu technicznego torowisk	2016-2020	Miasto Poznań	358 217 517,33 zł	Budżet Miasta Poznania, WPI MPK Poznań, WRPO POLIS, dofinansowanie unijne, środki ZTM	1) Odnowa infrastruktury torowo-sięciowej – projektowanie oraz realizacja modernizacji sieci kabli trakcyjnych oraz infrastruktury sieciowo-torowej (zadanie w trakcie realizacji); 2) Odnowa infrastruktury torowo-sięciowej (zadanie w trakcie realizacji); 3) Budowa ul. Św. Wawrzyńca – poprawa jakości układu komunikacyjnego (zadanie w trakcie realizacji); 4) Wymiana i modernizacja taboru

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
						tramwajowego i autobusowego (zadanie realizowane w sposób ciągły); 5) Przebudowa utwardzonych ulic krajowych, wojewódzkich i powiatowych z ochroną akustyczną ulic (zadanie zrealizowane); 6) Program „Centrum” – etap I – przebudowa tras tramwajowych wraz z uspokojeniem ruchu samochodowego w ulicach: Św. Marcin, Fredry, Mielżyńskiego, 27 Grudnia, pl. Wolności, Towarowa. Podniesienie standardu obsługi pasażerów komunikacji publicznej m.in. poprzez budowę nowoczesnej infrastruktury tramwajowej, w tym przystanków dostosowywanych do obsługi osób niepełnosprawnych (zadanie w trakcie realizacji); 7) Program "Centrum" - etap II - budowa trasy tramwajowej wraz z uspokojeniem ruchu samochodowego na ul. Ratajczaka (zadanie w trakcie realizacji); 8) Przebudowa węzła komunikacyjnego Rondo Kaponiera (zadanie zrealizowane); 9) Budowa węzła komunikacyjnego Nowa Naramowicka (zadanie w trakcie realizacji); 10) Przebudowa torowisk w ulicach: Wierzbicice i 28 czerwca 1956 r (zadanie w trakcie realizacji); 11) Przebudowa trasy tramwajowej: Kórnicka - os. Lecha - rondo Żegrze - rozbudowa publicznego transportu zbiorowego grze wraz z budową odcinka od ronda Żegrze do ul. Unii Lubelskiej (zadanie w trakcie realizacji); 12) Zarządzanie transportem - zaspokojenie zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie spraw gminnych dróg, ulic, mostów, placów, organizacji ruchu drogowego oraz w zakresie usług transportu zbiorowego oraz integracja transportu w Metropolii (zadanie realizowane w sposób ciągły); 13) System wspierający zarządzanie ruchem - określenie stanu istniejącego oznakowania pionowego i poziomego na terenie miasta oraz stworzenie narzędzia umożliwiającego przegląd projektów stałych organizacji ruchu i ich modyfikacje

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
						(zadanie w trakcie realizacji); 14) Przebudowa skrzyżowań ulic Chartowo/Wiatraczna oraz Żegrze/Bobrzańska w Poznania - Poprawa jakości układu komunikacyjnego (zadanie w trakcie realizacji); 15) Opracowanie koncepcji układów komunikacyjnych, projekty i studia wykonalności - poprawa jakości układu komunikacyjnego (zadanie realizowane w sposób ciągły); 16) Budowa Węzła Drogowego DĘBIEC - Usprawnienie funkcjonowania dębieckiego węzła komunikacyjnego (zadanie zrealizowane); 17) Przebudowa ulicy Kolejowej (zadanie w trakcie realizacji); 18) Program "Poznań Rataje - Franowo" - przebudowa obiektów inżynierskich nad ul. Inflancką i ul. Chartowo (zadanie zrealizowane); 19) Modernizacja obiektów inżynierskich - Poprawa bezpieczeństwa i usprawnienia ruchu oraz udrożnienie układu komunikacyjnego miasta w obszarze I,II,III ramy komunikacyjnej miasta; 20) Przebudowa utwardzanych ulic gminnych – poprawa bezpieczeństwa i usprawnienie ruchu oraz udrożnienie układu komunikacyjnego miasta w obszarze I, II, III ramy komunikacyjnej (zadanie w trakcie realizacji); 21) Rozbudowa systemu sygnalizacji świetlnych, przebudowa skrzyżowań - przeciwdziałanie skutkom rosnącego zatłoczenia motoryzacyjnego (zadanie realizowane w sposób ciągły); 22) Usprawnienia transportu publicznego - poprawa bezpieczeństwa i usprawnienie ruchu oraz udrożnienie układu komunikacyjnego miasta w obszarze I,II,III ramy komunikacyjnej (zadanie realizowane w sposób ciągły); 23) Program „Brama Zachodnia” – przebudowa trasy tramwajowej w ul. Dąbrowskiego – od ul. Botanicznej do ul. Żeromskiego wraz z węzłem (zadanie zrealizowane); 24) Toczenie kół wózków tramwajowych i szlifowanie szyn, wymiana zwrotnic tramwajowych (zadanie

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
						realizowane w sposób ciągły); 25) Przebudowy przejazdów drogowych przez tory tramwajowe (zadanie zrealizowane); 26) Przedłużenie kolejnych tras tramwajowych do węzłów przesiadkowych – Dębiec (zadanie w trakcie realizacji); 27) Modernizacja infrastruktury torowo - sieciowej ulicy Pułaskiego od ul. Cichej do ul. Armii Poznań (zadanie zrealizowane)
Koszty w latach 2017-2018				664 696 240,74 zł		

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankietyzacji jednostek

Tabela 23. Realizacja zadań z obszaru pól elektromagnetycznych w latach 2017-2018

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
Zadania monitorowane – JST						
1.	Wprowadzenie do m.p.z.p. zapisów uwzględniających ochronę przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych	2016-2020	gminy	b.d.	Budżety gmin, środki ENEA	Zadanie zrealizowane przez gminy: Słupca gmina wiejska, Swarzędz, Śrem, Tarnowo podgórne, Trzcianka, Witkowo, Złotów gmina wiejska, Wysoka, Chodzież gmina miejska, Czarnków gmina miejska, Duszniki, Gołańcz, Rogoźno, Szamotuły, Kłodawa, Kościan, Kraszewice, Krotoszyn, Pępowo, Przemęt, Czerwonak, Gniezno, Przykona, Rokietnica, Kaczory
2.	Ograniczanie koncentracji źródeł promieniowania - elektromagnetycznego na etapie planowania i wydawania decyzji lokalizacyjnych i środowiskowych	2016-2020	gminy	b.d.	Budżety gmin, WIOŚ	Zadanie zrealizowane przez gminy: Słupca gmina wiejska, Swarzędz, Tarnowo Podgórne, Zakrzewo, Duszniki, Gołańcz, Rozdrażew, Szamotuły, Kraszewice, Krotoszyn, Przemęt, Rokietnica, Kaczory, m. Poznań
Koszty w latach 2017-2018				b.d.		

4.3. Gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa

Na terenie województwa wielkopolskiego na stan zasobów wodnych wpływ mają przede wszystkim:

- punktowe zrzuty ścieków do wód lub do ziemi,
- obszarowe źródła zanieczyszczeń pochodzące z rolnictwa,
- pobór wody,
- presja ze strony przemysłu górniczego – obniżenie zwierciadła wód podziemnych.

Ze względu na ilość powstających ścieków oraz na niedostateczne oczyszczanie części z nich, największe zagrożenie dla wód stanowią ścieki komunalne i przemysłowe. Wraz ze ściekami do wód trafiają: zanieczyszczenia organiczne i substancje biogenne powodujące ich eutrofizację, substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, tj. specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne, a także substancje priorytetowe i inne substancje zanieczyszczające. Zagrożeniem dla stanu wód jest również niedostateczna sanitacja terenów wiejskich oraz terenów rekreacyjnych.

W latach 2017–2018 we właściwości WIOŚ w Poznaniu znajdowało się 334 jednolitych części wód powierzchniowych płynących: 220 naturalnych i 114 silnie zmienionych. Należą one przede wszystkim do dorzecza Odry i w tym dorzeczu znajdują się punkty monitoringu służące ocenie wód. W latach 2017–2018 badaniami monitoringowymi objęto 125 JCWP, czyli 37,42% ogólnej liczby JCWP w województwie.

Na obszarze województwa wielkopolskiego przebadano cieki reprezentujące następujące typy abiotyczne:

- typ 0 – nieokreślony – kanały i zbiorniki zaporowe,
- typ 16 – potok nizinny lessowy lub gliniasty,
- typ 17 – potok nizinny piaszczysty,
- typ 18 – potok nizinny żwirowy,
- typ 19 – rzeka nizinna piaszczysto-gliniasta,
- typ 20 – rzeka nizinna żwirowa,
- typ 21 – wielka rzeka nizinna,
- typ 23 – potok lub strumień na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych,
- typ 24 – mała i średnia rzeka na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych,
- typ 25 – ciek łączący jeziora.

Na terenie województwa wielkopolskiego naturalne JCWP stanowią 65,9% całości. Badaniami stanu ekologicznego objęto 63 JCWP z 221 naturalnych JCWP, czyli 28,5%. Dobry stan ekologiczny osiągnęła 1 Jednolita Część Wód Powierzchniowych (0,45% ogólnej liczby naturalnych JCWP). Stan ekologiczny poniżej dobrego charakteryzował 28,05% naturalnych JCWP, w tym:

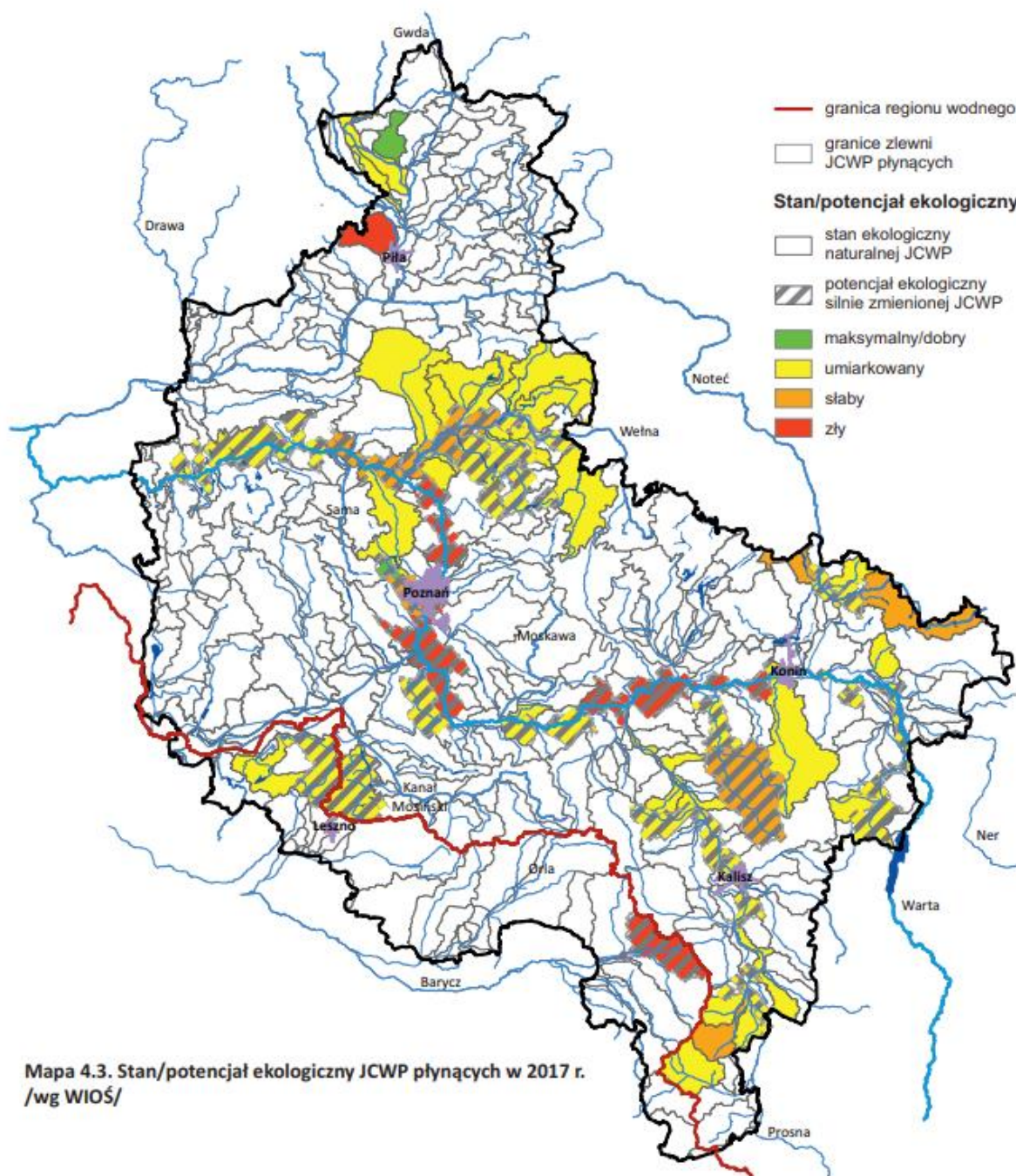
- umiarkowany – 29 (13,12%),
- słaby – 4 (1,81%),
- zły – 1 (0,45%).

Jednolite części wód powierzchniowych silnie zmienione i sztuczne stanowią 33,14% całości. Spośród 114 JCWP przebadano 62 JCWP – blisko 54,38%. Dobry potencjał osiągnął 1 JCWP (0,88%).

Natomiast potencjałem ekologicznym poniżej dobrego charakteryzowało się 53,5% silnie zmienionych i sztucznych JCWP, w tym:

- umiarkowanym – 19 (16,67%),
- słabym – 4 (3,5%),
- złym – 7 (6,14%).

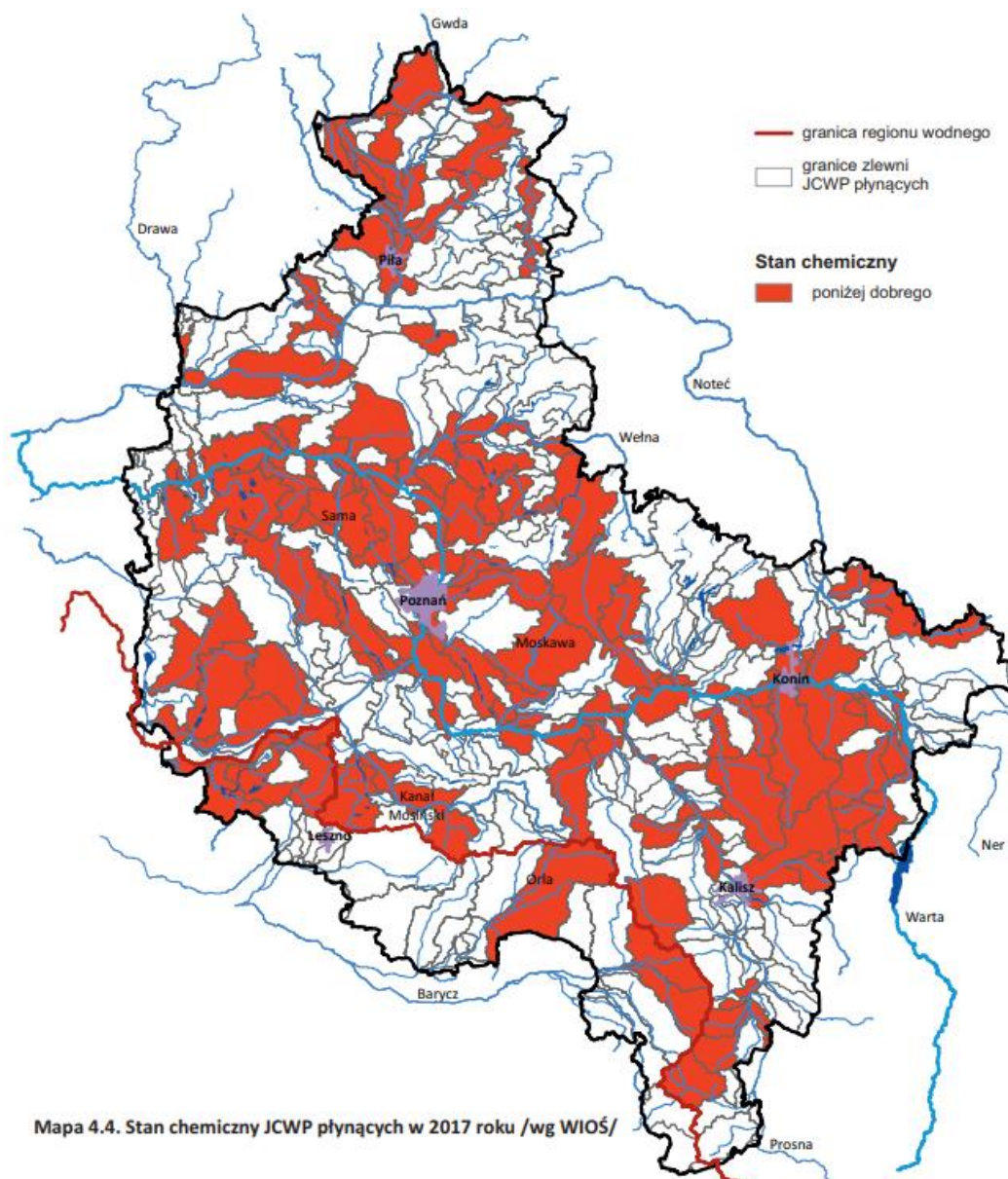
Rycina 11. Stan/potencjał ekologiczny JCWP płynących w województwie wielkopolskim w 2017 r.

Źródło: WIOŚ Poznań

Stan chemiczny monitorowano zgodnie z założeniami Programu Monitoringu Środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2017–2018 w 102 JCWP (30,45% ogólnej liczby). Stan chemiczny poniżej dobrego charakteryzował 102 JCWP, tj. 30,45% ogólnej liczby.

Rycina 12. Stan chemiczny JCWP płynących w województwie wielkopolskim w 2017 r.

Źródło: WIOŚ Poznań

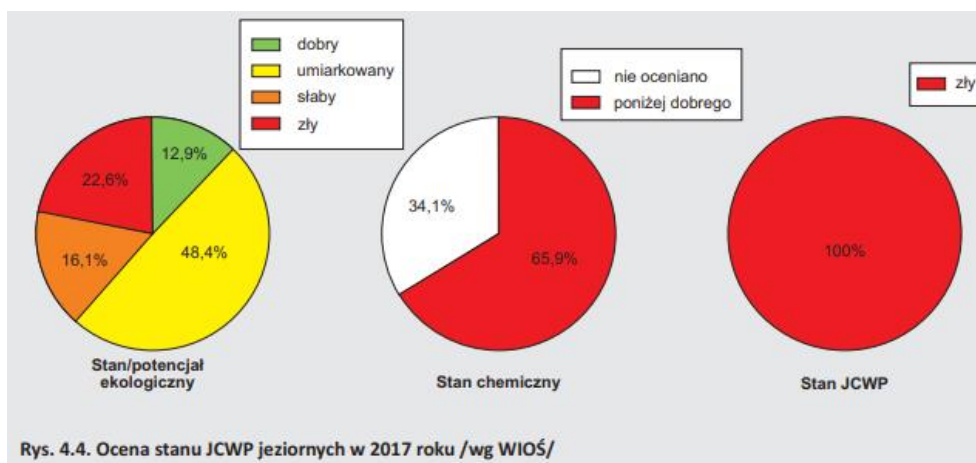
Na terenie województwa wielkopolskiego znajduje się 799 jezior o powierzchni powyżej 1 ha, w większości pochodzenia polodowcowego., Wszystkie JCWP jeziorne w województwie wielkopolskim leżą w dorzeczu Odry, w regionach wodnych Warty i Środkowej Odry. W latach 2017–2018 monitoringiem objęto 44 jeziora. Badania prowadzono w ramach monitoringu diagnostycznego, operacyjnego i obszarów chronionych.

W latach 2017-2018 dla 24 JCWP naturalnych określono stan ekologiczny, natomiast dla 7 silnie zmienionych – potencjał ekologiczny. Żadne z jezior nie charakteryzowało się najwyższą oceną stanu/potencjału ekologicznego: 4 JCWP naturalne sklasyfikowano w dobrym stanie ekologicznym, 27 JCWP przypisano stan/potencjał ekologiczny poniżej dobrego, w tym:

- 15 JCWP charakteryzowało się umiarkowanym stanem/potencjałem ekologicznym,
- 5 JCWP – słabym stanem/potencjałem ekologicznym,
- 7 JCWP – złym stanem/potencjałem ekologicznym.

Obserwacje hydromorfologiczne przeprowadzono na 20 JCWP jeziornych. Do klasy I zakwalifikowano tylko jezioro Krępskie Długie, pozostałe zostały ocenione jako nieodpowiadające klasie I. Najmniej korzystną ocenę otrzymało jezioro Krzycko Wielkie, ze względu na dużą presję antropogeniczną.

Rycina 13. Ocena stanu JCWP jeziornych w 2017 roku – wykresy kołowe (WIOŚ)

Źródło: WIOŚ Poznań

Badania stanu chemicznego przeprowadzono w 29 spośród 44 JCWP jeziornych badanych w latach 2017–2018. Stan chemiczny wszystkich JCWP jeziornych oceniono jako poniżej stanu dobrego.

Rycina 14. Ocena stanu JCWP jeziornych w 2017 roku

Źródło: WIOŚ Poznań

Zgodnie z nowym podziałem JCWPd z 2016 roku można wyznaczyć: 172 JCWPd na terenie Polski, z czego 24 JCWPd znajdują się na terenie województwa wielkopolskiego. W ramach monitoringu stworzono 74 punkty pomiarowe, większość w obrębie czwartorzędowego piętra wodonośnego.

Wody o bardzo dobrej jakości (I klasy) odnotowano w 3 punktach pomiarowych, wody dobre jakości (II klasy) – w 18 punktach, zadowalającą jakość wód (III klasa) stwierdzono w 30 punktach, niezadowalającą (IV klasa) – w 15, złą jakość (V klasa) oznaczono w 8 punktach.

W celu osiągnięcia zamierzonych celów w latach 2017-2018 realizowano zadania, które przedstawiają tabele poniżej.

4.3.1. Zadania zrealizowane w obszarach interwencji – gospodarowanie wodami i gospodarka wodno-ściekowa

Tabela 24. Realizacja zadań z obszaru interwencji – gospodarowanie wodami w latach 2017-2018

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017- 2018
				2017-2018		
Zadania monitorowane – instytucje						
1.	Przegląd i aktualizacja wstępnej oceny ryzyka powodziowego	2016-2018	KZGW (PGW Wody Polskie)	-	-	Zadanie realizowane w innych latach
2.	Przegląd i aktualizacja map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego	2016-2019	KZGW (PGW Wody Polskie)	-	-	Zadanie realizowane w innych latach
3.	Przegląd i aktualizacja planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla regionu wodnego Środkowej Odry	2018-2021	RZGW we Wrocławiu (PGW Wody Polskie)	-	-	Zadanie niezrealizowane.
4.	Opracowanie planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Warty	2016-2019	RZGW w Poznaniu, KZGW (PGW Wody Polskie)	262 695,00 zł	NFOŚiGW	Zadanie zrealizowane
5.	Przeprowadzenie aktualizacji dla zadania pn.: „Projekt Planu przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze działania RZGW we Wrocławiu wraz z procedurą strategicznej oceny oddziaływania na środowisko”	2016-2017	RZGW we Wrocławiu	-	-	Zadanie niezrealizowane.
6.	Zadania związane z budową/modernizacją zbiorników, melioracjami szczegółowymi, odbudową kanałów, nawadnianiem i odwadnianiem terenów, budową rurociągów	2016-2021	WZMiUW w Poznaniu (Wody Polskie RZGW w Poznaniu)	5 521 262,84	Budżet Państwa	Zadanie zrealizowane

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017- 2018
				2017-2018		
	tlocznych, rewitalizacją jezior, modernizacją pompowni, budową urządzeń piętrzących					
7.	Budowa odwodnienia budynku Ośrodka Edukacji Leśnej Łysy Młyn	2017	Nadleśnictwo Łopuchówko	249 352,52 zł	Budżet Nadleśnictwa Łopuchówko	Zadanie zrealizowane.
8.	Weryfikacja: Map Zagrozenia Powodziowego (MZP), Map Ryzyka Powodziowego (MRP), przegląd i aktualizacja Planów Zarządzania Ryzykiem Powodziowym (PZRP)	2016-2021	RZGW we Wrocławiu KZGW (PGW Wody Polskie)	-	-	Zadanie niezrealizowane.
9.	Zadania związane z budową i modernizacją wałów przeciwpowodziowych	2016-2021	WZMiUW w Poznaniu (Wody Polskie, RZGW w Poznaniu)	335 581,00 zł	Budżet Państwa	Zadanie zrealizowane
10.	Zakup sprzętu dla jednostek Państwowej Straży Pożarnej woj. wielkopolskiego w celu doposażenia na potrzeby usuwania skutków powodzi	2016-2020	KWPSP w Poznaniu	974 490,00 zł	Środki z rezerwy celowej „Przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych”, WFOŚiGW, środki z Funduszu Wsparcia	Zadanie zrealizowane.
11.	Nadzór nad funkcjonowaniem systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania ludności	2016-2021	WCZK	b.d.	b.d.	b.d.
12.	Opracowanie dokumentacji dla wyznaczenia obszaru ochronnego zbiornika śródlądowych wód powierzchniowych – Jeziora Niedźmiegiel zgodnie z art. 60 ustawy Prawo wodne	2016-2017	RZGW w Poznaniu	72 900,00 zł	NFOŚiGW	Zadanie zrealizowane
13.	Opracowanie dokumentacji pn. „Oszacowanie kosztów ustanowienia obszaru ochronnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 138 – Pradolina Toruń-Eberswalde”	2016-2017	RZGW w Poznaniu	89 175,00 zł	NFOŚiGW	Zadanie zrealizowane

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017- 2018
				2017-2018		
14.	Realizacja postanowień aktualizacji Planów Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Odry	2016-2021	RZGW we Wrocławiu	88 560,00 zł	NFOŚiGW	Zadanie zrealizowane
15.	Życie dla rzeki: przywrócenie ciągłości ekologicznej rzeki Wełny i Flinty oraz rewitalizacji ich dolin. Powiat obornicki	2016-2019	WZMiUW w Poznaniu (PGW Wody Polskie, RZGW w Poznaniu)	b.d.	b.d.	b.d.
16.	Weryfikacja następujących dokumentów dla regionu wodnego Warty: -wykaz wód powierzchniowych i podziemnych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia; - wykaz wód powierzchniowych wykorzystywanych do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych; - wykaz obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk i gatunków, ustanowionych w ustawie o ochronie przyrody, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie; wykaz wielkości emisji i stężeń priorytetowych dla których zostały określone środowiskowe normy jakości; - wykaz wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych Identyfikacja znaczących oddziaływań antropogenicznych i ocena ich wpływu na stan wód powierzchniowych i podziemnych w regionie wodnym Warty – na potrzeby kolejnej aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry; Opracowanie projektu warunków korzystania z wód dla 11 zlewni: Obry od Kanału Dźwińskiego do Paklicy, Mogilnicy, Noteci od źródeł do oddzielenia się Kanału Noteckiego, Kanału Ślesińskiego i Strugi Biskupiej, Kanału Grójeckiego, Meszny, Małej Wełny, Wełny do Lutomni, Maskawy, Warty od Proсны do Maskawy oraz Zbiornika Jeziorsko	2014-2019	RZGW w Poznaniu	3 907 710,00 zł	Budżet RZGW, Fundusze Europejskie	Zadanie zrealizowane częściowo.

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017- 2018
				2017-2018		
17.	Zadania wskazane do realizacji w aktualizacji Programu Wodnośrodowiskowego Kraju	2016-2021	RZGW we Wrocławiu	440 057,10 zł	NFOŚiGW	Zadanie zrealizowane częściowo.
18.	Zagospodarowanie retencyjne zlewni Rowu Złotnickiego m. Poznań, gm. Suchy Las	2016-2018	WZMiUW w Poznaniu (PGW Wody Polskie – RZGW w Poznaniu)	b.d.	b.d.	Zadanie zrealizowane częściowo.
19.	Budowa przepławki z przebudową jazu w km 0+571 rzeki Cząłpi - gm. Krzyż Wlkp., pow. czarnkowsko-trzcianecki; Budowa przepławek. Kanał Molita - gm. Krzyż Wielkopolski, pow. czarnkowsko-trzcianecki	2016-2019	WZMiUW w Poznaniu (PGW Wody Polskie – RZGW w Poznaniu)	b.d.	b.d.	b.d.
20.	Weryfikacja wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych (OSN), z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć oraz opracowanie programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych na OSN	2016-2020	RZGW w Poznaniu; RZGW we Wrocławiu	0,00 zł	Budżet RZGW	Zadanie zrealizowane
Zadania monitorowane – JST						
21.	Tworzenie „niebieskiej” infrastruktury	2016-2021	powiaty, gminy	b.d.	Budżety gmin, dotacja WFOŚiGW	Zadanie zrealizowane przez Gminę Środa Wielkopolska i Miasto Gniezno

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017- 2018
				2017-2018		
22.	Odbudowa systemów melioracji szczegółowych	2016-2020	gminy	2 039 999,66 zł	Budżety gmin, środki spółek wodnych, dotacje UMWW, środki RDLP	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Święciechowa, Tarnowo Podgórne, Wągrowiec, Wijewo, Witkowo, Dobrzyca, Duszniki, Opalenica, Rogoźno, Kaźmierz, Kościan, Kraszewice, Murowana Goślina, Blizanów, Borek, Brudzew, Miłosław, m. Poznań, Kaczory
23.	Budowa i utrzymanie zbiorników retencyjnych/ przeciwpowodziowych	2016-2020	gminy	2 914 380,70 zł	Budżety gmin, dofinansowania z WFOŚiGW	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Skoki, Swarzędz, Tarnowo Podgórne, Środa Wielkopolska, Wolsztyn, Szamotuły, Kaźmierz, Komorniki, Kościan, Krotoszyn, Pępowo, Ostrów Wielkopolski, m. Gniezno, m. Poznań
24.	Zwiększenie retencji wodnej poprzez inwestowanie w „zieloną” i „niebieską” infrastrukturę	2016-2020	gminy/powiaty	729 182,70 zł	Budżety gmin, dofinansowania z WFOŚiGW	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Środa Wielkopolska, Zakrzewo, Gołańcz, Szamotuły, Kiszkowo, Gniezno
25.	Utrzymanie stawów wiejskich	2016-2020	gminy	2 981 205,73 zł	Budżety gmin, fundusze sołeckie, dotacja Wielkopolska Odnowa Wsi, dofinansowanie z PROW, EFRROW	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Skoki, Święciechowa, Tarnowo Podgórne, Środa Wielkopolska, Wielichowo, Wijewo, Witkowo, Damasławek, Dobrzyca, Duszniki, Gołańcz, Gostyń, Opalenica, Rogoźno,

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017- 2018
				2017-2018		
						Szamotuły, Kiszkowo, Miejska Górka, Komorniki, Kościan, Pępowo, Lipno, Czerwonak, Piaski, Poniec, Ryczywół, Rydzyń, Rokietnica
26.	Konserwacja rzek, kanałów, rowów	2016-2020	gminy	3 709 191,87 zł	Budżety gmin i powiatów, środki spółek wodnych, EFRROW budżet PGW Wody Polskie	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Skoki, m. Słupca, Stęszew Swarzędz, Świeciechowa, Wągrowiec, Środa Wielkopolska, Witkowo, Wolsztyn, Duszniki, Gostyń, Odolanów, Opalenica, Rogoźno, Okonek, Szamotuły, Kiszkowo, Luboń, Kłodawa, Komorniki, Krotoszyn, Łądek, Pępowo, Lipno, Ostrów Wielkopolski, Murowana Goślina, Blizanów, Borek, Brudzew, Czerwonak, m. Gniezno, Godziesze Wielkie, Grabów, Miłosław, Piaski, Poniec, Ryczywół, m. Poznań, Ostrowite
27.	Dotacje dla spółek wodnych	2016-2020	powiaty	1 721 525,34 zł	Budżety powiatów	Zadanie zrealizowane przez Powiaty: średzki, średzki, turecki, wągrowiecki, wolsztyński, wrzesiński, kępiński, koniński, gnieźnieński, ostrowski, kolski, nowotomyski, kościański, czarnkowsko-trzcianecki, jarociński, kaliski, ostrzeszowski, pilski

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017- 2018
				2017-2018		
28.	Utrzymanie wałów przeciwpowodziowych	2016-2020	gminy	50 000,00 zł	Budżety gmin, środki spółek wodnych	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Stęszew, Śrem, Duszniki
29.	Remonty przepustów i budowli piętrzących wody	2016-2020	gminy	992 077,29 zł	Budżety gmin, środki spółek wodnych	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Skoki, Stęszew, Tarnowo Podgórne, Środa Wielkopolska, Zakrzewo, Drawsko, Duszniki, Gostyń, Odolanów, Rogoźno, Szamotuły, Kraszewice, Łądek, Murowana Goślina, Poniec, Ryczywół, Rokietnica, Ostrowite
30.	Konserwacja rowów melioracyjnych	2016-2020	gminy	6 730 314,55 zł	Budżety gmin i powiatów, środki spółek wodnych, dotacje UMWW, PROW	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Skoki, Stęszew, Sulmierzyce, Swarzędz, Święciechowa, Tarnowo Podgórne, Turek, Ujście, Wągrowiec, Stare Miasto, Środa Wielkopolska, Wieleń, Wijewo, Witkowo, Wolsztyn, Zakrzewo, Zbąszyń, Żerków, Zduny, Babiak, m. Chodzież, Chodzież, Czajków, m. Czarnków, Dąbie, Dopiewo, Duszniki, Gizałki, Gołańcz, Gostyń, Nowie Miasto Nad Wartą, Rychtal, Odolanów, Opalenica, Okonek, Szamotuły, Kaźmierz, Luboń, Malanów, Miejska Górka, Mieleszyn,

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017- 2018
				2017-2018		
						Kleszczewo, Kłodawa, Kobylin, Kołaczkowo, Komorniki, Kościan, Kraszewice, Przemęt, Kozłówek, Lipno, Pniewy, Murowana Goślina, Blizanów, Borek, Buk, Czerwonak, Doruchów, m. Gniezno, Godziesze Wielkie, Gołuchów, Jastrowie, Kamieniec, Pyzdry, Mycielin, m. Piła, Piaski, Poniec, Przygodzice, Olszówka, Rychwał, Ryczywół, Ostroróg, Rokietnica
31.	Zakup pompy pożarniczej	2016-2020	gminy	567 587,37 zł	Budżety gmin, dotacje MSWiA, WFOŚiGW, środków jednostek OSP i KP PSP	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Stęszew, Śrem, Turek, Wągrowiec, Środa Wielkopolska, Babinek, Damasławek, Drawsko, Duszynki, Gizałki, Rozdrażew, Rogoźno, Szamotuły, Kiszewo, Malanów, Kobylin, Kościan, Krzynów, Pniewy, Borek, Czerwonak, Doruchów, Kamieniec, Pyzdry, Połajewo, Ryczywół, Rokietnica

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017- 2018
				2017-2018		
32.	Odwadnianie terenów i modernizacja systemów odwodnieniowych	2016-2020	gminy/powiaty	13 023 343,58 zł	Budżety gmin i powiatów	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Skoki, Swarzędz, Tarnowo Podgórne, Środa Wielkopolska, Wielichowo, Baranów, Czarnków, Drawsko, Odolanów, m. Konin, Kraszewice, Rokietnica Powiaty: wolsztyński
33.	Wypożyczenie magazynu przeciwpowodziowego	2016-2020	gminy	469 219,97 zł	Budżety gmin, dofinansowanie WFOŚiGW	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Słupca, Swarzędz, Śrem, Środa Wielkopolska, Wieleń, Drawsko, Nowe Miasto Nad Wartą, Rozdrażew, Szamotuły, Luboń, Kłodawa, Kościan, Krotoszyn, Krzymów, Pępowo, Ostrów Wielkopolski, Buk, Czerwonak, Grabów, Piaski, Ostroróg, Rokietnica, m. Poznań
34.	Plany operacyjne ochrony przed powodzią oraz plany zarządzania kryzysowego	2016-2020	gminy/powiaty	216 790,00 zł	Budżety gmin, środki PGW Wody Polskie, WZKiB	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Steszew, Szczytniki, Śrem, Stare Miasto, Środa Wielkopolska, Wielichowo, Wijewo, Witkowo, Zakrzewo, Złotów, Babiak, m. Chodzież, Damasławek, Dąbie, Koło, Malanów, Miejska Górka, Kłodawa, Kobylin, m. Konin, Kościan, Krotoszyn, Krzymów, Pępowo,

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017- 2018
				2017-2018		
						Ostrów Wielkopolski, Czermin, Czerwonak, Godziesze Wielkie, Grabów, Powidz, Przedecz, Ryczywół, Ostroróg, Rokietnica, m. Poznań Powiaty: średzki, śremski, turecki, wolsztyński, wrzesiński, gnieźnieński, ostrowski, pleszewski słupecki, nowotomyski, czarnkowsko-trzcianecki, gostyński, jarociński
35.	Uwzględnianie w m.p.z.p. obszarów zagrożenia powodziowego	2016-2020	gminy	3 440,00 zł	Budżety gmin	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Swarzędz, Śrem, Zbąszyń, m. Czarnków, Dąbie, Duszniki, Rogoźno, Okonek, Szamotuły, Luboń, Komorniki, Kościan, Buk, Czerwonak, Grabów, Przykona
36.	Naprawa/konserwacja systemów drenarskich i rurociągów melioracyjnych na użytkach rolnych	2016-2020	gminy	268 484,89 zł	Budżety gmin, środki spółek wodnych	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Sulmierzyce, Swarzędz, Wągrowiec, Wijewo, Witkowo, Zakrzewo, Duszniki, Gołańcz, Gostyń, Opalenica, Pogorzela, Kłodawa, Kraszewice, Lipno, Blizanów, Czerwonak, Godziesze Wielkie, Gołuchów, Pyzdry, Przykona, Rokietnica

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017- 2018
				2017-2018		
37.	Monitoring wód podziemnych	2016-2020	gminy	293 997,06 zł	Budżety gmin, środki spółek wodnych, środki PGW Wody Polskie, WIOŚ, budżet Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Stęszewie, środki własne PGKiM KOMOPAL Sp. z o.o.	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Skoki, Stęszew, Babiak, Dąbie, Gołańcz, Opalenica, Koło, Krzyż Wielkopolski, Kłodawa, Kościan, Krotoszyn, Czerwonak, m. Gniezno, Przygodzice, Rokietnica, m. Poznań
38.	Programy obniżania strat wody	2016-2020	gminy	1 189 604,13 zł	Budżety gmin, środki własne PGKiM KOMOPAL Sp. z o.o., środki w ramach projektu CONNECTING Nature (Program Ramowy Horyzont 2020)	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Opalenica, Kościan, Krotoszyn, Rokietnica, m. Poznań
39.	Działania edukacyjne oraz akcje promujące oszczędzanie wody	2016-2020	gminy/powiaty	198 163,88 zł	Budżety gmin, WFOŚiGW, budżety placówek edukacyjnych, środki Miejskich Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Chodzieży, BZWIW w Karolewie	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Stęszew, Sulmierzyce, Wągrowiec, Środa Wielkopolska, Wijewo, Witkowo, m. Chodzież, Chodzież, Damasławek, Drawsko, Duszniki, Rozdrażew, Szamotuły, Koło, Malanów, Margonin, Kraszewice, Krotoszyn, Leszno, Przemęt, Koźminek, Blizanów, Borek, Czermin, Czerwonak, Doruchów, Piaski, Przygodzice, Ostroróg

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017- 2018
				2017-2018		
						Powiaty: wolsztyński, gnieźnieński, czarnkowsko-trzcianecki
40.	Zabudowa punktów pomiarowych zużycia wody wraz z wyposażeniem sieciowym	2016-2020	gminy	2 589 304,17 zł	Budżety gmin, środki GPW Czerwonak, dofinansowanie w ramach PROW	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Środa Wielkopolska, Damasławek, Duszники, Malanów, Kościan, Ostrów Wielkopolski, Czerwonak
41.	Edukacja rolników w zakresie ochrony wód	2016-2020	gminy	1 000,00 zł	Budżety gmin, ODR	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Stęszew, Sulmierzyce, Środa Wielkopolska, Wijewo, Witkowo, Drawsko, Duszники, Opalenica, Kaźmierz, Kraszewice, Blizanów, Borek, Czermin, Grabów, Przygodzice
42.	Rekultywacja jezior, stawów	2016-2020	gminy	4 639 375,45 zł	Budżety gmin, dofinansowanie w ramach PROW, środki UMWW, WFOŚiGW, POŚiR	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Skoki, Swarzędz, Środa Wielkopolska, Dopiewo, Duszники, Gostyń, Rogoźno, Szamotuły, Kiszkowo, Krzymów, Pępowo, m. Gniezno, Piaski, m. Poznań
Koszty w latach 2017-2018				57 219 971,80 zł		

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankietyzacji jednostek

Tabela 25. Realizacja zadań z obszaru interwencji – gospodarka wodno-ściekowa w latach 2017-2018

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
Zadania monitorowane – instytucje						
1.	Budowa studni w osadzie Borowy Młyn	2016-2020	RDLP w Poznaniu	-	-	Zadanie zrealizowane w roku 2016
2.	Budowa biologicznej przydomowej oczyszczalni ścieków dla budynku mieszkalnego leśniczówki Karczma Borowa; Budowa przydomowej oczyszczalni ścieków w Leśnictwie Czarny Las; Budowa małej, przydomowej oczyszczalni ścieków w leśnictwie Kaźmierz	2016-2020	RDLP w Poznaniu	84 684,77 zł	Środki własne nadleśnictw Antonin i Karczma Borowa	Zadanie zrealizowane
Zadania monitorowane – JST						
3	Budowa/ rozbudowa sieci wodociągowych	2016-2020	gminy	5 266 499,91 zł	Budżet gminy, MZWIK	Zadanie zrealizowane przez Miasto Słupca
4.	Budowa / modernizacja ujęć wód i stacji uzdatniania wód	2016-2020	gminy	46 670 870,25 zł	Budżety gmin, środki własne ZWIK w Skokach, MZWIK, NFOŚiGW, UMWW, WFOŚiGW, środki pozyskane z UE, środki własne PGKiM KOMOPAL Sp. z o.o., PUK Komorniki Sp.z o.o., EFRROW, PROW, środki Zakładu Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Buku, środki	Zadanie zrealizowane przez gminy: Skoki, Słupca gmina miejska, Śrem, Trzcinica, Turek, Środa Wielkopolska, Wieleń, Wijewo, Witkowo, Wolsztyn, Złotów gmina wiejska, Żerków, Babiak, Chodzież gmina miejska, Chodzież gmina wiejska, Damasławek, Dobrzyca, Duszniki, Rozdrażew, Opalenica, Brzeziny, Rogoźno, Kaźmierz, Kobyla Góra, Koło, Mikstat, Komorniki, Kościan, Krajenka, Kraszewice, Krotoszyn, Pępowo, Ostrów Wielkopolski, Wierzbinek, Blizanów, Buk, Czerwonak,

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
					własne ZECiUK, środki własne Spółki Wodociągi Ostrzeszowskie Sp. z o.o., Aquanet, budżet ZUW	Godziesze Wielkie, Jastrowie, Miłosław, Powidz, Mycielin, Przedecz, Przykona, Ostrzeszów, m. Piła, Piaski, Przygodzice, Olszówka, Rychwał, Rokietnica, Kaczory, m. Poznań
5.	Inteligentne systemy zarządzania siecią wodociagową	2016-2020	gminy	2 909 372,22 zł	Budżety gmin, Środki MZWIK, PROW, środki własne ZECiUK	Zadanie zrealizowane przez gminy: Słupca gmina miejska, Środa Wielkopolska, Chodzież gmina wiejska, Chodzież gmina miejska, Rozdrażew, Kaźmierz, Malanów, Blizanów, Jastrowie
6.	Budowa/modernizacja kanalizacji sanitarnej	2016-2020	gminy	146 595 640,03 zł	Budżety gmin, środki własne ZECiUK, PROW, pożyczki WFOŚiGW, inicjatywa lokalna, WRPO, NFOŚiGW, ZGKiM Wielichowo, POiŚ, środki własne MKiW Sp. z o.o. w Czarnkowie, środki własne PGKiM KOMOPAL Sp. z o.o., ZGK Szamotuły, środki własne PUK Komorniki Sp.z o.o., BZWIK w Karolewie, środki Zakładu Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Buku, PWiK Sp z o.o w Gnieźnie, środki własne ZECiUK, środki własne Spółki Wodociągi	Zadanie zrealizowane przez gminy: Skoki, Słupca gmina miejska, Słupca gmina wiejska, Stęszew, Swarzędz, Szczytники Śrem, Świeciechowa, Trzcianka, Trzcianica, Turek, Wągrowiec gmina wiejska, Środa Wielkopolska, Wielichowo, Wijewo, Witkowo, Wolsztyn, Zakrzewo, Zbąszyń, Zduny, Złotów gmina wiejska, Wysoka, Babiak, Chodzież gmina wiejska, Chodzież gmina miejska, Czarnków gmina miejska, Dąbie, Dobrzyca, Dopiewo, Duszniki, Gizałki, Grodziec, Jutrosin, Rychtal, Nowe Miasto n/Wartą, Rozdrażew, Opalenica, Brzeziny, Rogoźno, Szamotuły, Kaźmierz, Kiszkowo, kobyła Góra, Koło, Krzyż Wielkopolski, Łubowo, Malanów, Miejska Górka, Mieleszyn, Mikstat, Kazimierz Biskupi, Kleszczewo, Kobylin, Kołaczkowo, Komorniki, Kościan, Krajenka, Kraszewice, Krotoszyn, Łądek, Pępowo, Przemęt, Kozminek, Lipno, Ostrów Wielkopolski, Pniewy, Murowana Goślina, Osiek Mały, Wierzbinek,

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
					Ostrzeszowskie Sp. z o.o., Zakład Usług Komunalnych w Piaskach Sp. z o.o., budżet PGKiM w Rychwale Sp. z o.o., POLIŚ,	Blizanów, Borek, Buk, Gniezno, Godziesze Wielkie, Gołuchów, Jastrowie, Kamieniec, Miłosław, Powidz, Mycielin, Przedecz, Przykona, Ostrzeszów, Piła, Piaski, Połajewo, Poniec, Przygodzie, Olszówka, Rychwał, Rydzyna, Ostroróg, Rokietnica, Ostrowite.
7.	Budowa/modernizacja kanalizacji deszczowej	2016-2020	gminy/powiaty	68 083 580,99 zł	Budżety gmin, WRPO, środki z Unii Europejskiej, UMWW w Poznaniu, EFRR, środki własne MKiW Sp. z o.o. w Czarnkowie, PROW, BZWiK w Karolewie, środki Zakładu Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Buku, środki własne Związku Międzygminnego Puszcza Zielonka,	Zadanie zrealizowane przez gminy: Skoki, Stęszew, Swarzędz, Śrem, Trzcianka, Trzcínica, Wągrowiec gmina wiejska, Stare Miasto, Środa Wielkopolska, Wieleń, Wijewo, Wilczyn, Wolsztyn, Wysoka, Chodzież gmina miejska, Czarnków gmina miejska, Dobrzyca, Odolanów, Rozdrażew, Szamotuły, Malanów, Miejska Górka, Mikstat, Kazimierz Biskupi, Kobylin, Komorniki, Kościan, Kraszewice, Przemęt Lipno, Ostrów Wielkopolski, Murowana Goślina, Borek, Buk, Czerwonak, m. Gniezno, Golina, Gołuchów, Grabów, Jastrowie, Pyzdry, m. Piła, Połajewo, Poniec, Rokietnica; zadanie zrealizowane przez powiaty: jarociński, kościański, nowo tomyski, kolski, pleszewski, ostrowski, wrzesiński, wolsztyński, szamotulski, m. Konin, m. Poznań
8.	Budowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków	2016-2020	gminy	76 306 310,83 zł	Budżety gmin, UMWW, środki własne GZGKiM, ZGKiM Wielichowo, środki własne MKiW Sp. z o.o. w Czarnkowie, WFOŚiGW, WRPO 2014-2020, środki	Zadanie zrealizowane przez gminy: Słupca gmina wiejska, Wągrowiec gmina wiejska, Ostrów Wielkopolski, Środa Wielkopolska, Wielichowo, Witkowo, Wolsztyn, Zakrzewo, Żerków, Dobrzyca, Chodzież gmina wiejska, Czarnków gmina miejska, Drawsko, Duszniki, Gizalki, Gołańcz, Brzeziny, Rogoźno, Kobyła Góra,

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
					pochodzące z UE, środki własne ZGKiM, środki Zakładu Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Buku, PWiK Sp. z o. o. w Gnieźnie, środki własne ZECiUK Jastrowie, środki własne GWDA Sp. z o. o.	Łubowo, Krzyż Wielkopolski, Kleszczewo, Komorniki, Koźminek, Blizanów, Buk, Złotów gmina miejska, m. Gniezno, Jastrowie, Kamieniec, Miłosław, Powidz, m. Piła, Połajewo, Olszówka, Rydzyna, Ostroróg, Ostrowite, Kaczory.
9.	Podczyszczanie wód opadowych	2016-2020	gminy/powiaty	5 916 903,94 zł	Budżety gmin i powiatów, PROW	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Skoki, Śrem, Tarnowo Podgórne, Stare Miasto, Środa Wielkopolska, Wolsztyn, Zakrzewo, Rozdrażew, Chodzież gmina miejska, Rogoźno, Koło, Małanów, Kościan, Ostrów Wielkopolski, Murowana Goślina, Jastrowie, Kaczory, m. Konin, m. Poznań Powiaty: pleszewski, wolsztyński
10.	Inteligentne systemy zarządzania siecią kanalizacyjną	2016-2020	gminy	1 419 992,42 zł	Budżety gmin, środki Aquanet, dofinansowanie UE	Zadanie zrealizowane przez gminy: Środa Wielkopolska, Chodzież gmina wiejska, Chodzież gmina miejska, Kaźmierz, Blizanów, m. Poznań
11.	Dotacje do przydomowych oczyszczalni ścieków	2016-2020	gminy	8 132 701,35 zł	Budżety gmin, UMWW, PROW, środki z opłat i kar środowiskowych, Wkład własny mieszkańców Gm. Opalenica,	Zadanie zrealizowane przez gminy: Ślesin, Śrem, Świeciechowa, Trzcianka, Turek, Wągrowiec gmina wiejska, Stare Miasto, Środa Wielkopolska, Wielichowo, Witkowo, Wolsztyn, Zakrzewo, Żerków, Zduny, Złotów gmina wiejska, Wysoka, Baranów, Czajków, Gołańcz, Jutrosin, Nowe Miasto n/Wartą, Odolanów, Opalenica, Rogoźno, Okonek, Szamotuły, Łubowo,

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
						Margonin, Mieleszyn, Mikstat, Kazimierz Biskupi, Kołaczkowo, Kobylin, Kościan, Krajenka, Kraszewice, Krotoszyn, Krzykosy, Łądek, Pępowo, Osiek Mały, Wierzbinek, Blizanów, Borek, Brudzew, Buk, Doruchów, Godziesze Wielkie, Gołuchów, Grabów, Jastrowie, Kamieniec, Miłosław, Pyzdry, Przykona, Ostrzeszów, Piaski, Poniec, Przygodzice, Ryczywół, Rydzyna, Ostroróg, Ostrowite, Kaczory.
Koszty w latach 2017-2018				408 786 556,71 zł		

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankietyzacji jednostek

4.4. Ochrona gleb oraz zasobów naturalnych

Do najważniejszych zasobów naturalnych województwa wielkopolskiego należą złoża surowców energetycznych – węgla brunatnego i gazu ziemnego. Dużą rolę w rozwoju gospodarczym regionu odgrywają także złoża soli kamiennej. Węgiel brunatny jest z gospodarczego punktu widzenia najważniejszą kopaliną występującą na terenie województwa wielkopolskiego. Eksploatowany jest w kopalniach odkrywkowych w KWB Adamów i KWB Konin. Eksploatacja bieżąca prowadzona jest w obrębie pięciu spośród 31 zarejestrowanych złóż – Adamów, Drzewce, Koźmin, Pątnów IV, Tomiszewice. Największe złoża gazu ziemnego to Brońsko, Międzychód, Kościan S, Paproć, Bogdaj-Uciechów, Radlin. Na terenie całego województwa występują także liczne złoża piasków i żwirów oraz surowców ilastych ceramiki budowlanej, a także po kilka złóż innych rodzajów kopaliny oraz złoża wód termalnych.

Warunki glebowe województwa wielkopolskiego zmieniają się od dobrych na wysoczyznach morenowych zbudowanych z glin piaszczystych (część środkowa i południowa województwa) do niekorzystnych na sandrach, w strefach krawędziowych i w dolinach zbudowanych z utworów piaszczystych (część zachodnia, północno-zachodnia i wschodnia województwa). Większość gleb wytworzyła się ze skał pochodzenia lodowcowego (tj. piasków, ilów, glin). W warstwie przypowierzchniowej dominują utwory piaszczyste i gliniaste.

Większość gleb to gleby lekkie i bardzo lekkie, reprezentowane przez:

- gleby autogeniczne, w tym
 - gleby brunatnoziemne (brunatne i pseudobielicowe),
 - gleby bielicoziemne,
- gleby hydrogeniczne, w tym
 - gleby bagienne (mułowe i torfowe),
 - gleby pobagienne (murszowe i czarne ziemie),
- gleby napływowe, w tym
 - gleby aluwialne (mady rzeczne).

Oceny jakości gleb dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Według publikacji GUS „Ochrona środowiska 2018” w strukturze odczynu gleb w województwie wielkopolskim (na podstawie danych Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej) w latach 2014- 2017 gleby bardzo kwaśne i kwaśne stanowiły od 21 do 40% powierzchni województwa. Gleby o bardzo niskiej i niskiej zawartości potasu stanowiły między 41% a 60%. Wielkopolska charakteryzuje się niskim udziałem gleb zasobnych w przyswajalny fosfor, które stanowią mniej niż 20% wszystkich gleb.

W celu osiągnięcia zamierzonych celów związanych z ochroną zasobów naturalnych i jakości gleb w latach 2017-2018 podjęto realizację następujących zadań, przedstawionych w poniższych tabelach.

4.4.1. Zadania zrealizowane w zakresie ochrony gleb i zasobów naturalnych

Tabela 26. Realizacja zadań w obszarze interwencji – gleby w latach 2017-2018

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017- 2018
				2017-2018		
Zadania monitorowane – JST						
1.	Wykonywanie badań glebowych	-	gminy/powiaty	54 992,47 zł	Budżety gminy, budżet JTS, właściciele gruntów rolnych	Zadanie zrealizowane przez gminy: Szczytniki, Tarnowo Podgórne, Turek, Środa Wielkopolska, Witkowo, Zbąszyń, Czajków, Drawsko, Gizałki, Gołańcz, Brzeziny, Szamotuły, Blizanów, Godziesze Wielkie, Gołuchów, Ostrowite
2.	Doposażenie jednostek OSP w sprzęt do remediacji terenów zanieczyszczonych	-	gminy	126 917,50 zł	Budżety gmin	Zadanie zrealizowane przez gminy: Stęszew, Śrem, Środa Wielkopolska, Kiszkowo, Kraszewice, Przemęt, Lipno, Blizanów, Piaski
3.	Rekultywacja terenów zdegradowanych / poprzemysłowych	-	gminy/powiaty	6 187 861,03 zł	Budżety gmin i powiatów, EFRR	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Ujście, Łubowo, m. Gniezno, m. Poznań; Powiaty: śremski, wolsztyński, jarociński, koniński, wrzesiński
Koszty w latach 2017-2018				6 369 771,00 zł		

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankietyzacji jednostek

Tabela 27. Realizacja zadań w obszarze interwencji – zasoby geologiczne w latach 2017-2018

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017- 2018
				2017-2018		
Zadania monitorowane - instytucje						
1.	Ochrona środowiska przed ujemnymi skutkami działalności górniczej	2016-2020	KWB Konin, KWB Adamów	b.d.	b.d.	b.d.
2.	Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych, w tym prace związane z przyszłą rekultywacją techniczną i biologiczną wyrobisk	2016-2020	KWB Konin, KWB Adamów	b.d.	b.d.	b.d.
Zadania monitorowane – JST						
3.	Ochrona złóż kopalin poprzez wprowadzanie odpowiednich zapisów w m.p.z.p.	2016-2020	gminy	15 000,00 zł	Budżety gmin	Zadanie zrealizowane przez gminy: Swarzędz, Śrem, Tarnowo Podgórne, Witkowo, Zbąszyń, Dąbie, Duszniki, Odolanów, Szamotuły, Komorniki, Kościan, Przykona, Rokietnica, Kaczory, m. Poznań
4.	Kontrole w zakresie wykonywania postanowień udzielonych koncesji oraz eliminacja nielegalnych eksploatacji	2016-2020	powiaty, UMWW, Minister Środowiska, Dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego w Poznaniu	b.d.	Budżety powiatów, budżet województwa, budżet Okręgowego Urzędu Górniczego w Poznaniu	Zadanie zrealizowane przez powiaty: śremski, turecki, wolsztyński, koniński, gnieźnieński, ostrowski, pleszewski, leszczyński, nowotomyski, kościański, czarnkowsko- trzcianecki, gostyński, jarociński, kaliski, ostrzeszowski, pilski. Inne jednostki: Marszałek Województwa Wielkopolskiego, Dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego w Poznaniu
5.	Ochrona złóż przed zabudową poprzez uwzględnienie złóż w m.p.z.p.	2016-2020	gminy	8 500,00 zł	Budżety gmin	Zadanie zrealizowane przez gminy: Swarzędz, Śrem, Tarnowo Podgórne,

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017- 2018
				2017-2018		
						Witkowo, Zbąszyń, Dąbie, Duszniki, Odolanów, Szamotuły, Malanów, Komorniki, Kościan, Przykona, Rokietnica, Ostrowite, Kaczory
6.	Rekultywacja kopalni kruszyw naturalnych	2016-2020	gminy	b.d.	Środki własne przedsiębiorców	Zadanie zrealizowane przez gminy: Stęszew, Środa Wielkopolska, Witkowo, Duszniki
Koszty w latach 2017-2018				23 500,00 zł		

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankietyzacji jednostek

4.5. Racjonalna gospodarka odpadami

W województwie wielkopolskim w latach 2017-2018 obowiązywał „Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2016-2022”, przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Wielkopolskiego Nr XXXI/810/17 z dnia 29 maja 2017 r.

Zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, plany gospodarki odpadami podlegają aktualizacji nie rzadziej niż co 6 lat. Po dokonaniu analiz w krajach członkowskich, Komisja Europejska zaleciła niektórym krajom członkowskim, w tym Polsce, m.in. jak najszybszą aktualizację Krajowego planu gospodarki odpadami oraz planów wojewódzkich. Krajowy plan gospodarki odpadami 2022 wszedł w życie 12 sierpnia 2016 r. zgodnie z uchwałą Nr 88 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2016 r. (M.P. 2016, poz. 784).

Przygotowanie Planu gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2022 w terminie wcześniejszym niż wynikałoby to z zapisów ustawy o odpadach wynikało również z konieczności spełnienia jednego z kryteriów wymogów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. Kryterium tym jest istnienie jednego lub więcej planów gospodarki odpadami zgodnie z wymogami art. 28 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylającej niektóre dyrektywy (Dz. Urz. UE L t. 312, str. 3, z późn. zm.), zwana dalej 2008/98/WE. Od spełnienia m.in. w/w kryterium uzależnione jest otrzymanie środków z funduszy europejskich na inwestycje w zakresie gospodarki odpadami w nowej perspektywie finansowej UE na lata 2014-2020.

Punkt wyjścia do opracowania planów gospodarki odpadami stanowi hierarchia sposobów postępowania z odpadami określona w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylającej niektóre dyrektywy (Dz. Urz. UE L 312 z 22.11.2008, str. 3, z późn. zm.), zwanej dalej „dyrektywą 2008/98/WE”. Zgodnie z przedmiotową hierarchią sposobów postępowania z odpadami należy przede wszystkim zapobiegać powstawaniu odpadów, następnie zapewnić ich przygotowanie do ponownego użycia, recykling, w dalszej kolejności inne procesy odzysku, a w ostateczności unieszkodliwianie. Gospodarowanie odpadami zgodnie z wskazaną wyżej hierarchią umożliwi dalsze pogłębianie obserwowanego w ostatnich latach zjawiska, jakim jest oddzielanie wzrostu masy wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego (PKB).

Zgodnie z art. 3b ust. 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. 2019 poz. 2010 ze zm.), gminy w województwie wielkopolskim są zobowiązane osiągnąć do dnia 31 grudnia 2020 r.:

- poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w wysokości co najmniej 50% wagowo;
- poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych w wysokości co najmniej 70% wagowo.

Zgodnie z art. 3c ust. 1 ww. ustawy, gminy były obowiązane ograniczyć masę odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania:

- do dnia 16 lipca 2013 r. – do nie więcej niż 50% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania,
- do dnia 16 lipca 2020 r. – do nie więcej niż 35% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

Odpady komunalne na terenie województwa wielkopolskiego w latach 2017-2018 przetwarzane były w instalacjach regionalnych i zastępczych, obecnie są przetwarzane w instalacjach komunalnych.

Na terenie województwa wielkopolskiego funkcjonowało (wg stanu na 19 grudnia 2018 r.) 39 instalacji służących do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz składowania odpadów, w tym:

- 2 instalacje ITPOK,
- 11 instalacji MBP,
- 11 składowisk odpadów o statusie RIPOK,
- 15 instalacji do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów (kompostownie),

Instalacjami przewidzianymi do zastępczej obsługi regionów w zakresie przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, składowania odpadów powstających w instalacjach MBP oraz w zakresie przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów były dla siebie wzajemnie instalacje RIPOK z innych regionów.

Każda z gmin województwa wielkopolskiego we własnym zakresie realizowała zagadnienia gospodarki odpadami, zgodnie z zapisami ustawy o odpadach i planem gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego. Zestawienie zadań w ramach racjonalnej gospodarki odpadami przedstawia tabela w kolejnym podrozdziale.

Największe problemy w sektorze odpadów komunalnych to trudności w zbilansowaniu strumienia odpadów odbieranych i przetwarzanych na terenie województwa z uwagi na problemy w zbilansowaniu rzeczywistych zdolności przerobowych instalacji deklarowanych przez eksploatatorów, co powoduje trudności w zdiagnozowaniu niezbędnych potrzeb inwestycyjnych, brak możliwości zbilansowania strumienia odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, jako frakcja energetyczna (19 12 12) nieprzeznaczona do składowania. Analiza stanu gospodarki odpadami w województwie wskazuje, że występuje niedobór efektywnych instalacji do sortowania/doczyszczania odpadów komunalnych zbieranych selektywnie.

4.5.1. Zadania zrealizowane w obszarze gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów

Tabela 28. Realizacja zadań z obszaru interwencji - gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów w latach 2017-2018

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
Zadania własne						
1.	Wojewódzki plan gospodarki odpadami – wdrażanie i realizacja	2016-2022	Zarząd Województwa Wielkopolskiego, Sejmik Województwa Wielkopolskiego	Raport w trakcie realizacji	-	Raport z realizacji Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami zostanie sporządzony do końca 2020 r.
Zadania monitorowane - JST						
2.	Odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych	-	gminy	511 148 710,75 zł	Budżety gmin, środki pochodzące z składek na funkcjonowanie administracji i systemu zbiórki Związków Gospodarki Odpadami, Budżet ZM GOAP, budżet JST, Związek Międzygminny Piłski Region Gospodarki Odpadami Komunalnym (PRG OK) w Pile, , Środki własne Altvater Sp. z o.o.,	Zadanie zrealizowane przez gminy: Skoki, Słupca gmina wiejska, Słupca gmina miejska, Stęszew, Swarzędz, Szczytniki, Ślesin, Śrem, Święciechowa, Tarnowo Podgórne, Tarnówka, Trzcianka, Trzcinica, Turek, Wągrowiec gmina wiejska, Stare Miasto, Środa Wielkopolska, Tuliszków, Wielichowo, Wijewo, Witkowo, Wolsztyn, Zakrzewo, Żerków, Złotów gmina miejska, Baranów, Chodzież gmina wiejska, Chodzież gmina miejska, Czajków, Chodów, Czarnków gmina miejska, Damasławek, Dąbie, Dobrzyca, Dominowo, Dopiewo, Drawsko, Duszniki, Gizałki, Gołańcz, Nowe Miasto n/Wartą, Rychtal, Odolanów, Rozdrażew, Opalenica, Pogorzela, Brzeziny, Rogoźno, Okonek, Szamotuły, Kiszewo, Kobyła Góra, Krzyż

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
						Wielkopolski, Koło, Luboń, Malanów, Margonin, Miedzichowo, Miejska Góra, Mieleszyn, Mikstat, Kłodawa, Kobylin, Kołaczkowo, Komorniki, Kraszewice, Krotoszyn, Krzykosy, Krzymów, Łądek, Koźminek, Ostrów Wielkopolski, Pniewy, Osiek Mały, Wierzbinek, Blizanów, Borek, Bralin, Brudzew, Czerwonak, Doruchów, m. Gniezno, Godziesze Wielkie, Golina, Gołuchów, Grabów, Jastrowie, Miłosław, Powidz, Pyzdry, Mycielin, Przedecz, Przykona, Miasto i gmina Ostrzeszów, m. Piła, Piaski, Połajewo, Przygodzice, Olszówka, Rychwał, Ryczywół, Ostroróg, Rokietnica, m. Poznań
3.	Budowa stacji przeladunkowych	-	gminy	1 808 795,42 zł	Budżety gmin, TP-KOM	Zadanie zrealizowane przez gminy: Stęszew, Tarnowo Podgórne, Wijewo, Wolsztyn, Kobylin
4.	Zakup pojemników i kontenerów na odpady	-	gminy	1 185 523,28 zł	Budżety gmin, TP-KOM, Związek Międzygminny Piłski Region Gospodarki Odpadami Komunalnym (PRG OK) w Pile, środki pochodzące z składek na funkcjonowanie administracji i systemu zbiórki Związków	Zadanie zrealizowane przez gminy: Skoki, Stęszew, Śrem, Tarnowo Podgórne, Turek, Wągrowiec gmina wiejska, Stare Miasto, Środa Wielkopolska, Witkowo, Wolsztyn, Zakrzewo, Złotów gmina wiejska, Żerków, Chodzież gmina miejska, Czarnków gmina miejska, Damasławek, Dopiewo, Drawsko, Duszniki, Gizałki, Gołańcz, Rozdrażew, Opalenica, Szamotuły,

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
					Gospodarki Odpadami, Pożyczka NFOŚiGW, URBIS Sp. z o.o. w Gnieźnie,	Mieleszyn, Kłodawa, Kobylin, Kołaczkowo, Komorniki, Kraszewice, Złotów gmina miejska, Blizanów, Bralin, Czerwonak, Doruchów, Gniezno, Godziesze Wielkie, Powidz, m. Piła, Ostroróg, Ryczywół
5.	Zakup kontenerów / pojemników do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	-	gminy	2 706 727,95 zł	Budżety gmin, Związek Międzygminny Piłski Region Gospodarki Odpadami Komunalnym(PRG OK) w Pile, pożyczka WFOŚiGW, WRPO, URBIS Sp. z o.o. w Gnieźnie, Środki własne Altvater Sp. z o.o.	Zadanie zrealizowane przez gminy: Skoki, Stęszew, Tarnowo Podgórne, Trzcianka, Środa Wielkopolska, Wolsztyn, Zakrzewo, Złotów gmina wiejska, Drawsko, Duszniki, Gołańcz, Jarocin, Nowe Miasto n/Wartą, Opalenica, Szamotuły, Mieleszyn, Kobylin, Kołaczkowo, Kraszewice, Wierzbinek, Blizanów, Czerwonak, Doruchów, m. Gniezno, Godziesze Wielkie, m. Piła, Ostroróg, Ryczywół
6.	Budowa/modernizacja PSZOK	-	gminy	8 014 109,69 zł	Budżety gmin, Dofinansowanie UMWW, MZK Sp. z o.o. Czarnków, WRPO, Związek Międzygminny Piłski Region Gospodarki Odpadami Komunalnym(PRG OK) w Pile, Pożyczka NFOŚiGW	Zadanie zrealizowane przez gminy: Skoki, Słupca gmina wiejska, Stęszew, Tarnowo Podgórne, Tarnówka, Środa Wielkopolska, Wielichowo, Wolsztyn, Zakrzewo, Złotów gmina miejska, Chodzież gmina miejska, Czarnków gmina miejska, Dąbie, Dobrzyca, Drawsko, Duszniki, Gołańcz, Grodziec, Nowe Miasto n/Wartą, Rozdrażew, Opalenica, Brzeziny, Kobylin, Kołaczkowo, Krotoszyn, Wierzbinek, Blizanów, Buk, Godziesze wielkie, Golina, Ryczywół, Rokietnica,

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
						Ostrowite
7.	Zakup pojazdów na potrzeby zbierania odpadów	-	gminy	7 161 013,53 zł	Budżety gmin, TP-KOM, Związek Międzygminny Piłski Region Gospodarki Odpadami Komunalnym (PRG OK) w Pile, środki własne PGK Sp. z o.o., URBIS Sp. z o.o. w Gnieźnie, Środki własne Altvater Sp. z o.o.	Zadanie zrealizowane przez gminy: Stęszew, Tarnowo Podgórne, Środa Wielkopolska, Wolsztyn, Drawsko, Gołańcz, Kłodawa, Wierzbinek, Gniezno, Gołuchów, Piła, Rokietnica
8.	Budowa/modernizacja instalacji do przetwarzania odpadów	-	gminy	66 555 991,90 zł	Budżety gmin, MSOK, Środki własne GWDA Sp. z o.o., Środki własne Altvater Sp. z o.o., środki własne ZZO Sp. z o.o. w Poznaniu, POLiŚ, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Zadanie zrealizowane przez gminy: Stęszew, Zakrzewo, Dobrzyca, Mieleszyn, m. Piła, m. Poznań
9.	Zagospodarowanie biogazu	-	gminy	b.d.	b.d.	b.d.

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
10.	Likwidacja nielegalnych wysypisk odpadów	-	gminy	7 770 122,17 zł	Budżety gmin, właściciele nieruchomości na których znajdowały się dzikie wysypiska, pożyczka WFOŚiGW	Zadanie zrealizowane przez gminy: Skoki, Słupca gmina wiejska, Stęszew, Swarzędz, Śrem, Świąciechowa, Tarnowo Podgórne, Tarnówka, Trzcianka, Turek, Ujście, Wągrowiec gmina wiejska, Środa Wielkopolska, Witkowo, Wolsztyn, Złotów gmina wiejska, Złotów gmina miejska, Czarnków gmina miejska, Dopiewo, Duszniki, Gołańcz, Odolanów, Rozdrażew, Rogoźno, Szamotuły, Kleszczewo, Kłodawa, Komorniki, Kraszewice, Krzymów, Pniewy, Blizanów, Borek, Buk, Czerwonak, Gniezno, Godziesze Wielkie, Gołuchów, Miłosław, m. Piła, Przygodzice, Ostroróg, Rokietnica, m. Poznań
11.	Promocja budowy przydomowych kompostowników	-	gminy	14 974,35 zł	Budżety gmin, Związek Międzygminny Piłski Region Gospodarki Odpadami Komunalnym (PRG OK) w Pile	Zadanie zrealizowane przez gminy: Stęszew, Stare Miasto, Środa Wielkopolska, Wijewo, Witkowo, Dąbie, Drawsko, Duszniki, Szamotuły, Kiszkowo, Luboń, Malanów, Kołaczkowo, Kraszewice, Blizanów, Czermin, Godziesze Wielkie, m. Piła, Przygodzice
12.	Działania edukacyjne dla mieszkańców	-	gminy/powiaty	1 532 256,76 zł	Budżety gmin i powiatów, ZM GOAP, Dofinansowanie WFOŚiGW, Związek Międzygminny CZO SELEKT, MSOK, Straż Miejska	Zadanie zrealizowane przez gminy: Skoki, Słupca gmina wiejska, Stęszew, Sulmierzyce, Swarzędz, Śrem, Tarnowo Podgórne, Tarnówka, Trzcianka, Wągrowiec gmina wiejska, Stare Miasto, Środa Wielkopolska, Wijewo, Witkowo, Wolsztyn, Zakrzewo,

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
					Poznań, GOAP	Żerków, Złotów gmina wiejska, Złotów gmina miejska, Babiak, Chodzież gmina wiejska, Chodzież gmina miejska, Chodów, Czarnków gmina miejska, Damasławek, Dąbie, Dobrzyca, Duszniki, Gołańcz, Jarocin, Odolanów, Rozdrażew, Opalenica, Rogoźno, Okonek, Szamotuły, Kaźmierz, Kobyła Góra, Kiszkowo, Luboń, Malanów, Margonin, Miedzichowo, Miejska Górka, Mieleszyn, Kłodawa, Kołaczkowo, Komorniki, Kraszewice, Krotoszyn, Krzykosy, Krzymów, Przemęt, Ostrów Wielkopolski, Pniewy, Murowana Goślina, Wierzbinek, Blizanów, Borek, Czermin, Doruchów, Gniezno, Godziesze Wielkie, Grabów, Powidz, Piła Piaski, Przygodzice, Olszówka, Ryczywół, Ostroróg, Rokietnica, Ostrowite, m. Konin, m. Poznań Powiaty: pільski, jarociński, kościański, nowotomyski, słupecki, pleszewski, ostrowski, gnieźnieński, koniński, wrzesiński, wolsztyński, średzki
13.	Rekultywacja składowisk odpadów lub zamkniętej kwatery	-	gminy	4 676 093,84 zł	Budżety gmin, Fundusz rekultywacyjny składowiska odpadów, Przedsiębiorstwo Komunalne NOTEĆ	Zadanie zrealizowane przez gminy: Stęszew, Trzcianka, Wieleń, Witkowo, Wolsztyn, Czarnków gmina miejska, Gostyń, Jarocin, Jutrosin, Odolanów, Rozdrażew, Krzyż Wielkopolski, Malanów,

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
					Sp.z o.o., MZK Sp. z o.o.Czarnków, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki OZK Odolanów, MSOK, URBIS Sp. z o.o. w Gnieźnie	Mieleszyn, Kłodawa, Krotoszyn, Krzykosy, Pniewy, Borek, m. Gniezno, Gołuchów, Jastrowie
14.	Demontaż azbestu i unieszkodliwianie odpadów azbestu	-	gminy/powiaty	25 545 815,03 zł	Budżety gmin, budżety powiatów, WFOŚiGW	Zadanie zrealizowane przez gminy: Skoki, m. Słupca, Słupca, Stęszew, Sulmierzyce, Swarzędz, Śrem, Święciechowa, Tarnowo Podgórne, Trzcianka, Trzcinica, Turek, Wągrowiec, Stare Miasto, Środa Wlkp., Tuliszków, Wieleń, Wielichowo, Witkowo, Wolsztyn, Zakrzewo, Zbąszyń, Złotów, Żerków, Zduny, Wysoka, Babiak, Baranów, m. Chodzież, Chodzież, Chodów, m. Czarnków, Damasławek, Dąbie, Dobrzyca, Dominowo, Dopiewo, Drawsko, Gizałki, Gołańcz, Gostyń, Nowe Miasto n/Wartą, Rychtal, Rozdrażew, Opalenica, Pogorzela, Rogóżno, Okonek, Szamotuły, Kiszkowo, Koło, Krzyż Wlkp., Łubowo, Malanów, Margonin, Mieleszyn, Mikstat, Kleszczewo, Kłodawa, Kobylin, Kołaczkowo, Komorniki, Konin, Kościan, Krajenka, Kraszewice, Krotoszyn, Krzykosy, Krzymów, Łądek, Leszno, Pępowo, Przemęt, Koźminek, Lipno, Ostrów Wlkp., Pniewy, Osiek Mały, Bralin, Brudzew, Buk, Czermin, Czerwonak,

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
						Doruchów, Gniezno, Godziesze Wielkie, Gołuchów, Grabów, Jastrowie, Kamieniec, Miłosław, Powidz, Pyzdry, Mycielin, Przykona, Ostrzeszów, m. Piła, Piaski, Połajewo, Przygodzice, Olszówka, Ryczywół, Rydzyna, Ostroróg, Rokietnica, m. Poznań, Ostrowite, Kaczory. Powiaty: średzki, śremski, turecki, wągrowiecki, wolsztyński, wrzesiński, kępiński, koniński, gnieźnieński, krotoszyński, ostrowski, pleszewski, słupecki, kolski, kościański, czarnkowsko-trzcianecki, gostyński, jarociński, kaliski, ostrzeszowski, piński
15.	Zagospodarowanie osadów ściekowych	-	gminy	8 725 925,60 zł	Budżety gmin, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Stęszewie, GZGKiM, ZUW sp. z o.o. w Koninie, Środki ZGK w Witkowie, Środki Samorządowego Zakładu Komunalnego, MKiW Sp. z o.o. w Czarnkowie, Komunalnego Zakładu Budżetowego w Dusznikach, środki OZK Odolanów,	Zadanie wykonane przez gminy: Stęszew, Swarzędz, Śrem, Tarnowo Podgórne, Wągrowiec gmina wiejska, Stare Miasto, Środa Wielkopolska, Wijewo, Witkowo, Wolsztyn, Zakrzewo, Zbąszyń, Złotów gmina wiejska, Babiak, Chodzież gmina wiejska, Czarnków gmina miejska, Duszniki, Gołańcz, Odolanów, Rozdrażew, Rogoźno, Kaźmierz, Kiszkowo, Krzyż Wielkopolski, Malanów, Margonin, Miejska Górka, Kłodawa, Kobylin, Kołaczkowo, Kościan, Kraszewice, Krzykosy, Łądek,

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
					Zakład Gospodarki Komunalnej w Łądku, środki własne PGK Sp. z o.o. (100% udziałów gminy Wierzbinek), środki Zakładu Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Buku, WFOŚiGW, środki Przedsiębiorstwa Komunalnego w Ryczywole, ZUWiK	Koźminek, Wierzbinek, Buk, Doruchów, Godziesze Wielkie, Powiedz, Miasto i Gmina Ostrzeszów, Ryczywół, Rokietnica, Kaczory
16.	Budowa instalacji do przetwarzania odpadów innych niż komunalne	-	gminy	122 203,95 zł	Środki własne GWDA Sp. z o.o.	Zadanie zrealizowane przez Miasto Piła.
Łączne koszty w latach 2017-2018				634 278 060,68 zł		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji jednostek

4.6. Ochrona zasobów przyrodniczych

Na terenie województwa wielkopolskiego występują liczne formy ochrony przyrody, chronione gatunki roślin i zwierząt oraz grunty leśne i zieleń urządzone, które zostały opisane w pozostałych rozdziałach. W celu realizacji zamierzonych działań w zakresie działań z zakresu ochrony zasobów przyrodniczych w latach 2017-2018 zrealizowano zadania przedstawione w poniższych tabelach.

4.6.1. Zadania zrealizowane w obszarze zasobów przyrodniczych

Tabela 29. Realizacja zadań z obszaru interwencji - ochrona zasobów przyrodniczych w latach 2017-2018

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
Zadania własne						
1.	Czynna ochrona cennych gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz cennych siedlisk na terenie parków krajobrazowych	2016-2020	Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego	321 600,00 zł	Środki ZPKWW z budżetu UMWW, WFOŚiGW	Zadanie zrealizowane
2.	Działania na rzecz ochrony i zachowania krajobrazu parków krajobrazowych realizowane poprzez udział w postępowaniach administracyjnych	2016-2020	Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego	Brak możliwych do określenia kosztów	Środki ZPKWW z budżetu UMWW	Zadanie zrealizowane
3.	Przeprowadzenie audytu krajobrazowego województwa	2016-2020	Samorząd Województwa Wielkopolskiego	67 100,00 zł	Budżet UMWW, dotacja z WFOŚiGW	Zadanie w trakcie realizacji
4.	Ochrona unikalnych form krajobrazu obszarów wiejskich poprzez kształtowanie odpowiedniej polityki przestrzennej województwa	2016-2020	Samorząd Województwa Wielkopolskiego	Brak możliwych do określenia kosztów	Budżet UMWW	Zadanie w trakcie realizacji
Zadania monitorowane - instytucje						
5.	Ustanawianie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000; Realizacja działań ochronnych wynikających z ustanowionych planów zadań ochronnych	2016-2020	RDOŚ w Poznaniu, RDLP Poznań	603 683,39 zł	WFOŚiGW, środki EFRR	Zadanie zrealizowane
6.	Realizacja Planów Zadań Ochronnych i Projektów Zadań Ochronnych zawartych w Planach Urządzenia Lasu dla obszarów Natura 2000	2016-2020	RDLP w Poznaniu	6 213 502,00 zł	środki RDLP, Fundusz leśny, NFOŚiGW, POIiŚ	Zadanie zrealizowano częściowo
7.	Oczyszczanie wód dopływających do jezior – biostruktury Schlauera	2016-2020	Nadleśnictwo Czarniejewo	-	-	Zadanie niezrealizowane
8.	Przywrócenie siedliska 6510 jako kompensacja za zniszczenie fragmentu na terenie WPN w ramach budowy S5 odc. Poznań-Wronczyn	2014-2024	GDDKiA	237 865,00 zł	Środki KFD	Zadanie w trakcie realizacji

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
9.	Ustanawianie planów ochrony i zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody; Realizacja działań ochronnych wynikających z ustanowionych planów ochrony i zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody	2016-2020	RDOŚ w Poznaniu	Brak kosztów	-	Zadanie zrealizowane
10.	Zalesienie 50ha WPN w związku z realizacją budowy S5 odc. Poznań-Wronczyn	2016-2021	GDDKiA	927 761,37 zł	Środki KFD	Zadanie w trakcie realizacji
11.	Doraźna realizacja działań ochrony czynnej	2016-2020	RDOŚ w Poznaniu	184 862,16 zł	WFOŚiGW	Zadanie zrealizowane
12.	Ochrona stanowisk gatunków chronionych podczas wykonywania prac leśnych, dostosowanie terminów prac do biologii gatunków, wnioskowanie do RDOŚ o strefy ochronne;	2016-2020	RDLP w Poznaniu	-	-	Zadanie niezrealizowane
13.	Restytucja gatunków chronionych: jarzęba brekinii i cisa pospolitego	2016-2020	RDLP w Poznaniu	b.d.	b.d.	b.d.
14.	Bieżąca realizacja Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictw w zakresie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej w myśl ustawy z 28 września 1991 r. o lasach	okres obowiązywania Planu Urządzenia Lasu	RDLP w Poznaniu	b.d.	b.d.	b.d.
15.	Zalesianie luk, nieużytków oraz niewielkich fragmentów terenów rolniczych, powodujących defragmentację obszarów leśnych (wraz z Planem Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Pniewy na lata 2017-2026, planuje się przeznaczyć do zalesienia około 13,36 ha)	2017-2026	RDLP w Poznaniu	b.d.	b.d.	b.d.
16.	Zieleń drogowa, osłonowa, izolacyjna przy realizacji nowych inwestycji: - S5 Gniezno-Żnin odc. Gniezno – w. „Mielno” - S5 Poznań-Wrocław odc. Poznań-Wronczyn - S5 Poznań-Wrocław odc. Wronczyn-Radomicko - S5 Poznań-Wrocław odc. Radomicko-Kaczkowo - S11 obwodnica Jarocina - S11 obwodnica Ostrowa Wlkp. Etap II	2017-2019	GDDKiA	b.d.	b.d.	Zadanie zrealizowane częściowo w latach ubiegłych.

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
Zadania monitorowane - JST						
17.	Utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków fauny i flory w ramach sieci Natura 2000	-	gminy	7 183 682,85 zł	Budżety gmin, środki ZLP, ZDM	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Słupca, Środa Wielkopolska, Wijewo, Damasławek, Duszniki, Kiszkowo, Kraszewice, Murowana Goślina, Blizanów, m. Poznań, Ostrowite
18.	Współpraca z instytucjami zarządzającymi obszarami Natura 2000	-	gminy	-	-	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Słupca, Stęszew, Stare Miasto, Środa Wielkopolska, Wielichowo, Wijewo, Witkowo, Zbąszyn, Złotów, Damasławek, Dąbie, Duszniki, Kiszkowo, Łobżenica, Kościan, Kraszewice, Murowana Goślina, Blizanów, Czerwonak, Przygodzice, Rokietnica, Kaczory
19.	Ochrona istniejących form ochrony przyrody oraz prace pielęgnacyjne i ochronne z tym związane (w tym inwentaryzacja)	-	gminy	267 564,89 zł	Budżety gmin, dotacje WFOŚiGW	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Skoki, Stęszew, Śrem, Wągrowiec, Środa Wielkopolska, Wielichowo, Wijewo, Witkowo, Wolsztyn, Zakrzewo, Damasławek, Dąbie, Dopiewo, Duszniki, Gołańcz, Nowe Miasto Nad Wartą, Szamotuły, Kiszkowo, Luboń, Kobylin, Komorniki, Kościan, Kraszewice, Koźminek, Murowana Goślina, Blizanów, Czermin, Piaski, Przygodzice, Rokietnica
20.	Tworzenie nowych form ochrony przyrody	-	gminy	6 050,00 zł	Budżety gmin	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Skoki, Śrem, Trzcianka, Wolsztyn, Żerków,

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
						Gołańcz, Kiszkowo, Mikstat, Kraszewice, m. Złotów, m. Gniezno, Mycielin, Ostrzeszów, Rokietnica, m. Poznań, Ostrowite
21.	Zakup budek lęgowych dla gatunków chronionych	-	gminy	9 755,32 zł	Budżety gmin, środki w ramach WRPO, PPP	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Skoki, Dopiewo, Odolanów, Opalenica, Kiszkowo, Komorniki, Kraszewice, Koźminek, m. Złotów, Blizanów, Godziesze Wielkie, m. Piła, Rokietnica
22.	Program ochrony kasztanowców	-	gminy	49 444,18 zł	Budżety gmin, dotacja powiatu wrzesińskiego	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Swarzędz, Wągrowiec, Środa Wielkopolska, Gołańcz, Kiszkowo, Łobżenica, Komorniki, Miłosław
23.	Zasiedlanie gatunkami zwierzyny drobnej	-	gminy	72 261,82 zł	Budżety gmin, środki Wielkopolskiego Stowarzyszenia Przyrodniczego Borek Wlkp.	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Stęszew, Sulmierzyce, Świeciechowa, Wągrowiec, Dopiewo, Rozdrażew, Kiszkowo, Małanów, Kobylin, Kościan, Kraszewice, Borek, Buk, Mycielin, Rydzyna, Rokietnica
24.	Usuwanie barszczu Sosnowskiego	-	gminy	231 858,70 zł	Budżety gmin, środki WFOŚiGW, środki właścicieli nieruchomości	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Wągrowiec, Środa Wielkopolska, Złotów, Dopiewo, Opalenica, Kaźmierz, Kiszkowo, Margonin, Kraszewice, Pniewy, Murowana Goślina, Czerwonak, Miłosław, Ryczywół, Rokietnica

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
25.	Program ochrony starych drzew na terenach zurbanizowanych	-	Gminy, miasta na prawach powiatu	633 326,50 zł	Budżety gmin, środki WFOŚiGW	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Śrem, Świeciechowa, Szamotuły, Łobżenica, m. Piła, Rokietnica, m. Poznań
26.	Utrzymanie i zwiększenie obecnego stanu zalesienia	-	gminy	7 324 342,25 zł	Budżety gmin, środki ZLP	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Skoki, m. Słupca, Środa Wielkopolska, Wijewo, Złotów, Duszniki, Gołańcz, Gostyń, Szamotuły, Kiszewo, Łobżenica, Miejska Górka, Kobylin, Kraszewice, Krotoszyn, m. Złotów, Borek, Piaski, Poniec, Przygodzice, Rokietnica, m. Poznań, Ostrowite
27.	Plany urządzania lasów	-	gminy	31 877,72	Budżety gmin	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Świeciechowa, Wągrowiec, Środa Wielkopolska, Wielichowo, m. Chodzież, Szamotuły, Kiszewo, Łobżenica, Margonin, Miejska Górka, Kościan, Kraszewice, Krotoszyn, Pępowo, Lipno, Murowana Goślina, m. Złotów, Przygodzice
28.	Nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa	-	powiaty	2 738 873,81 zł	Budżety powiatów, fundusz leśny, środki WFOŚiGW	Zadanie zrealizowane przez Powiaty: średzki, śremski, turecki, wągrowiecki, wolsztyński, wrzesiński, kępiński, gnieźnieński, krotoszyński, ostrowski, pleszewski, słupecki, kołski, leszczyński, nowotomyski, koniński, kościański, czarnkowsko-trzcianecki, jarociński, kaliski, ostrzeszowski

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
						Miasta na prawach powiatu: Konin, Leszno
29.	Ochrona, pielęgnacja i odtwarzanie poprzez nasadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych tworzących korytarze ekologiczne	-	gminy	1 069 209,49 zł	Budżety gmin, środki UMWW, WFOŚiGW, FOGR, PROW,	Zadanie zrealizowane przez Gminy: m. Słupca, Święciechowa, Tarnowo Podgórne, Wieleń, Wolsztyn, Żerków, Dąbie, Dopiewo, Drawsko, Duszniki, Gołańcz, Rogoźno, Kiszkowo, Łobżenica, Miejska Górka, Mikstat, Kleszczewo, Kościan, Kraszewice, Pępowo, Pniewy, Osiek Mały, Wierzbinek, Borek, Bralin, Grabów, Miłosław, Powidz, Piaski, Ryczywół, Rokietnica
30.	Konserwacja/ rewitalizacja i prace pielęgnacyjne parków, terenów rekreacyjnych, zieleni miejskie	-	gminy	102 926 745,30 zł	Budżety gmin, fundusze sołeckie, dofinansowanie WFOŚiGW, NFOŚiGW, EFRR, PROW, UMWW, MPK Poznań, Poznański Budżet Obywatelski, Rady Osiedli Miasta Poznań	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Skoki, m. Słupca, Stęszew, Sulmierzyce, Swarzędz, Śrem, Święciechowa, Tarnowo Podgórne, Trzcianka, Ujście, Wągrowiec, Stare Miasto, Środa Wielkopolska, Wieleń, Wielichowo, Wijewo, Witkowo, Wolsztyn, Zakrzewo, Zbąszyń, Złotów, Żerków, Babiak, Baranów, m. Chodzież, m. Czarnków, Chodzież, Damasławek, Dąbie, Dobrzyca, Dopiewo, Duszniki, Gizałki, Gołańcz, Gostyń, Jutrosin, Odolanów, Rozdrażew, Opalenica, Rogoźno, Okonek, Szamotuły, Kiszkowo, Krzyż Wielkopolski, Luboń, Łobżenica, Malanów, Margonin, Mieleszyn,

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
						Kleszczewo, Kłodawa, Kołaczkowo, Komorniki, Kościan, Kraszewice, Krotoszyn, Krzymów, Pępowo, Koźminek, Ostrów Wielkopolski, Murowana Goślina, Wierzbinek, m. Złotów, Borek, Buk, Czermin, Czerwonak, Doruchów, m. Gniezno, Golina, Grabów, Jastrowie, Kamieniec, Miłosław, Powidz, Pyzdry, Mycielin, Przedecz, Ostrzeszów, m. Piła, Przygodzice, Rychwał, Ryczywół, Rydzyna, Rokietnica, m. Poznań, Ostrowite, Kaczory
31.	Ochrona unikalnych form krajobrazu obszarów wiejskich poprzez kształtowanie odpowiedniej polityki przestrzennej	-	gminy	231 095,40 zł	Budżety gmin, dofinansowanie WFOŚiGW, UMWW, FOGR	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Słupca, Swarzędz, Śrem, Stare Miasto, Złotów, Duszniki, Szamotuły, Kiszkowo, Komorniki, Kraszewice, Godziesze Wielkie, Golina, Rokietnica, Kaczory
32.	Odtwarzanie alei śródpolnych	-	gminy	74 568,40 zł	Budżety gmin, środki UMWW	Zadanie zrealizowane przez Gminy: Słupca, Tarnowo Podgórne, Nowe Miasto Nad Wartą, Kiszkowo, Kraszewice, Pępowo, Grabów, Jastrowie, Miłosław, Rydzyna

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
33.	Zieleń drogowa, osłonowa, izolacyjna	-	Gminy, powiaty	4 573 154,36 zł	Budżety gmin i powiatów, dofinansowanie WFOŚiGW UMWW, Zarządy Dróg Gminnych, Powiatowych, Wojewódzkich, fundusz Nadleśnictwa Konstantynowo, TBS w Śremie	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Skoki, m. Słupca, Słupca, Tarnowo Podgórne, Trzcianka, Wijewo, Witkowo, Wolsztyn, Zbąszyń, Chodzież, m. Czarnków, Damasławek, Dąbie, Dobrzyca, Drawsko, Duszники, Gołańcz, Nowe Miasto Nad Wartą, Rozdrażew, Opalenica, Rogoźno, Szamotuły, Kaźmierz, Kiszewo, Luboń, Łobżenica, Margonin, Kłodawa, Kobylin, Kołaczkowo, m. Konin, Kościan, Kraszewice, Krotoszyn, Pępowo, Ostrów Wielkopolski, Doruchów, m. Gniezno, Gołuchów, Grabów, Kamieniec, m. Piła, Piaski, Przygodzice, Rydzyna, Rokietnica, m. Poznań
Koszty w latach 2017-2018				135 052 423,54 zł		

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankietyzacji jednostek

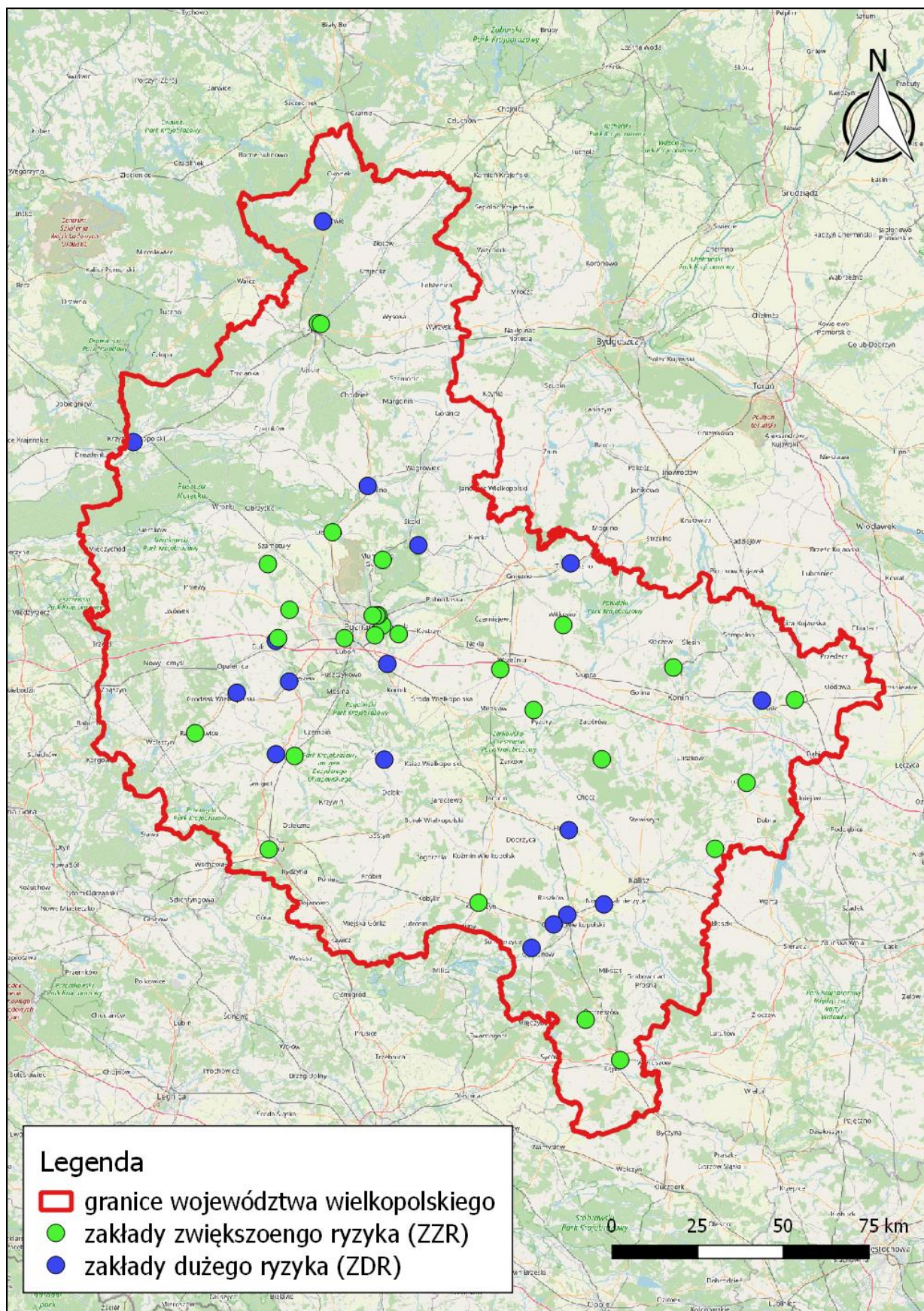
4.7. Zagrożenia poważnymi awariami

W Rejestrze potencjalnych sprawców poważnych awarii w województwie wielkopolskim prowadzonym przez WIOŚ w Poznaniu według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku widniało 17 zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) oraz 28 zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR).

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, w 2017 r. skontrolowano 16 zakładów ZDR (podczas 2 kontroli stwierdzono naruszenia i udzielono 1 pouczenia, wydano 1 zarządzenie pokontrolne), 15 zakładów ZZR (w tym 8 z naruszeniem, udzielono 2 pouczeń, nałożono 5 mandatów, wydano 6 zarządzeń pokontrolnych, skierowano 4 wnioski do innych organów).

W 2018 r. kontroli poddano 10 zakładów ZDR (w tym 2 kontrole z naruszeniami, nałożono 1 mandat i skierowano 1 wniosek do sądu), 10 ZZR (w tym 3 z naruszeniami, udzielono 2 pouczeń, nałożono 1 mandat, wydano 1 zarządzenie pokontrolne, skierowano 2 wnioski do innych organów).

W latach 2017-2018 nie odnotowano przypadków wystąpienia poważnej awarii w zakładach na terenie województwa wielkopolskiego. Mapa z lokalizacją zakładów zwiększonego oraz dużego ryzyka wystąpienia awarii przemysłowej przedstawiona została poniżej.

Rycina 15. Lokalizacja zakładów zwiększonego i dużego ryzyka wystąpienia awarii przemysłowej
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ w Poznaniu

Poniższe tabele przedstawiają realizację zadań wyznaczonych na lata 2017-2018 w obszarze zagrożenia poważnymi awariami.

4.7.1. Zadania zrealizowane w obszarze zagrożenia poważnymi awariami

Tabela 30. Realizacja zadań z zakresu zagrożenia poważnymi awariami w latach 2017-2018

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
Zadania monitorowane - instytucje						
1.	Bieżący nadzór nad zakładami zwiększonego i dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej oraz aktualizacja rejestru tych zakładów: – czynności kontrolno-rozpoznawcze prowadzone na bieżąco – realizacja kontroli (każdy ZDR kontrolowany 1/ rok, ZZR raz na 3 lata) rejestr zakładów ZZR i ZDR prowadzony na bieżąco	2016-2020	KW PSP w Poznaniu	Koszty trudne do oszacowania	Budżet KW PSP w Poznaniu	Zadanie zrealizowane
2.	Zakup samochodów pożarniczych: ratowniczo-gaśniczych ciężkich i średnich, rozpoznawczo-ratowniczych, operacyjnych, kwatermistrzowskich, innych specjalnych; Budowa budynku strażnicy dla Jednostki Ratowniczo – Gaśniczej i Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej we Wrześni; Budowa strażnicy dla Jednostki Ratowniczo Gaśniczej nr 4 Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu; Budowa strażnicy dla Jednostki Ratowniczo Gaśniczej i Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Śremie	2016-2020	KW PSP w Poznaniu	38 871 557 zł	Budżet KW PSP w Poznaniu, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki z Programów Operacyjnych, środki z Funduszu Wsparcia, środki pozyskane w ramach art. 38 ustawy o ochronie p.poż., środki samorządowe, środki budżetowe – rezerwa celowa,	Zadanie w trakcie realizacji
3.	Zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów: – zakup systemu wczesnego wykrywania pożarów lasów; – zakup samochodu patrolowo-gaśniczego; – budowa masztu RTV	2016-2020	RDLP w Poznaniu	b.d.	b.d.	b.d.

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
4.	Zakup specjalistycznego sprzętu i wyposażenia do przeciwdziałania nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska dla jednostek Państwowej Straży Pożarnej z terenu województwa wielkopolskiego	2016-2020	KW PSP w Poznaniu	3 092 187 zł	WFOŚiGW, środki z Funduszu Wsparcia	Zadanie zrealizowane
Zadania monitorowane - JST						
5.	Doposażenie jednostek OSP	-	Gminy, powiaty	21 862 064,83 zł	Budżet Państwa, budżety gmin i powiatów, UMWW, środki w ramach funduszy ubezpieczeniowych, WFOŚiGW, MSWiA, MS, KRSG, Związek OSPRP, Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Skoki, Słupca gmina wiejska, Słupca gmina miejska, Stęszew, Swarzędz, Szczytniki, Ślesin, Śrem, Święciechowa, Tarnowo Podgórne, Turek, Wągrowiec gmina wiejska, Środa Wielkopolska, Wieleń, Wielichowo, Wijewo, Witkowo, Zakrzewo, Zbąszyń, Złotów gmina wiejska, Żerków, Wysoka, Babiak, Czajków, Chodów, Damasławek, Dąbie, Dobrzyca, Drawsko, Duszniki, Gizałki, Gołańcz, Gostyń, Grodziec, Jutrosin, Nowe Miasto n/Wartą, Rychtal, Odolanów, Rozdrażew, Opalenica, Brzeziny, Rogoźno, Kaźmierz, Kiszewo, Koło, Łubowo, Margonin, Miedzichowo, Miejska Górka, Mieleszyn, Kleszczewo, Kłodawa, Kobylin, Kołaczkowo, Komorniki, Kościan, Krajenka, Kraszewice, Krotoszyn, Krzykosy, Krzymów, Łądek, Pępów, Koźminek, Ostrów Wielkopolski, Pniewy, Wierzbinek, Blizanów, Bralin, Brudzew, Buk, Czerwonak, Godziesze Wielkie, Golina, Gołuchów, Grabów, Jastrowie, Kamieniec, Miłosław, Powidz, Pyzdry, Mycielin, Przedecz, Przykona, Miasto i gmina Ostrzeszów, Piaski, Poniec, Przygodzice, Rychwał, Ryczywół, Ostroróg, Rokietnica, Kaczory, m.

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
						Leszno, m. Konin Powiaty: gostyński, czarnkowsko- trzcianecki, nowotomyski, leszczyński, słupecki, pleszewski, gnieźnieński, wrzesiński, wolsztyński, śremski, średzki
6.	Zakup sprzętu ratowniczo-gaśniczego, sorbentów	-	gminy	5 162 179,58 zł	Budżety gmin i powiatów, MSWiA, Związek OSP, WFOŚiGW, Fundusz Sprawiedliwości, RG, KSRG, UMWW, KG PSP, Orlen	Zadanie zrealizowane przez gminy: Skoki, Słupca gmina wiejska, Stęszew, Sulmierzyce, Szczytniki, Ślesin, Śrem, Święciechowa, Tarnowo Podgórne, Turek, Stare Miasto, Środa Wielkopolska, Wielichowo, Wijewo, Witkowo, Wolsztyn, Zakrzewo, Zbąszyń, Babiał, Chodzież gmina wiejska, Damasławek, Drawsko, Duszniki, Gołańcz, Gostyń, Jutrosin, Nowe Miasto n/Wartą, Rychtal, Odolanów, Rozdrażew, Opalenice, Rogoźno, Okonek, Kaźmierz, Kiszkowo, Koło, Krzyż Wielkopolski, Luboń, Małanów, Miedzichowo, Miejska Górka, Kobylin, Kołaczkowo, Komorniki, Kraszewice, Krotoszyn, Krzymów, Krzykosy, Łądek, Pępowo, Przemęt, Koźminek, Lipno, Ostrów Wielkopolski, Pniewy, Murowana Goślina, Wierzbin, Blizanów, Borek, Brudzew, Czerwonak, Godziesze Wielkie, Kamieniec, Powidz, Pyzdry, Mycielin, Miasto i Gmina Ostrzeszów, Połajewo, Przygodzice, Rychwał, Ryczywół, Rydzyń, Ostroróg, Rokietnica, Kaczory

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
7.	Wprowadzenie systemu alarmowania/ ostrzegania dla mieszkańców o nadzwyczajnych zagrożeniach	-	Gminy, powiaty	1 077 104,61 zł	Budżety gmin i powiatów, EFRR, WRPO	Zadanie zrealizowane przez: Gminy: Skoki, Słupca gmina wiejska, Stęszew, Szczytniki, Tarnowo Podgórne, Złotów gmina wiejska, Babiał, Damasławek, Dąbie, Gołańcz, Gostyń, Rychtal, Rozdrażew, Opalenica, Kołaczkowo, Komorniki, Kościan, Kraszewice, Krotoszyn, Krzykosy, Krzymów, Pępowo, Lipno, Pniewy, Murowana Goślina, Blizanów, Brudzew, Buk, Czerwonak, Grabów, Przykona, Ostrzeszów, Piaszki, Rokietnica; Powiaty: gostyński, czarnkowsko- trzcianecki, pleszewski, ostrowski, gnieźnieński, wrzesiński, wolsztyński, śremski; zadanie w trakcie realizacji: m. Piła
8.	Modernizacja punktów alarmowych	-	gminy	264 224,20 zł	Budżety gmin	Zadanie zrealizowane przez gminy: Stęszew, Szczytniki, Śrem, Tarnowo Podgórne, Damasławek, Koło, Luboń, Komorniki, Kościan, Kraszewice, Pępowo, Lipno, Ostrów Wielkopolski, Blizanów, Buk, Rokietnica
Koszty poniesione w latach 2017-2018				70 329 317,22 zł		

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankietyzacji jednostek

4.8. Edukacja ekologiczna

Edukacja ekologiczna ma na celu podnoszenia świadomości i wiedzy społeczeństwa na temat ochrony środowiska naturalnego. Kształtowanie właściwych postaw przynosi korzyści zarówno dla zdrowia ludzi jak i dla środowiska naturalnego. Edukację ekologiczną należy rozpowszechniać już wśród najmłodszych, aby kształtować w ten sposób postawy przyczyniające się zredukowania negatywnego oddziaływania funkcjonowania społeczeństwa na środowisko w przyszłości.

Aktywność władz powiatowych i gminnych koncentruje się głównie na wspieraniu edukacji ekologicznej w szkołach, organizowaniu spotkań przedstawicieli samorządu z młodzieżą szkolną oraz prelekcji i spektakli o tematyce ekologicznej, a także organizowaniu tradycyjnych akcji społecznych takich jak co roczne „Sprzątanie Świata” oraz „Zbiórka śmieci”, zbiórka papieru, tektury, puszek i nakrętek plastikowych przez młodzież szkolną z terenu województwa. Pieniądze są przeznaczane na wycieczki szkolne. Edukacja ekologiczna prowadzona jest również w ramach działalności Wielkopolskiego Parku Narodowego, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu oraz Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego.

W celu realizacji zamierzonych działań w zakresie edukacji ekologicznej w latach 2017-2018 zrealizowano zadania przedstawione w poniższej tabeli.

4.8.1. Zadania zrealizowane w obszarze edukacji ekologicznej

Tabela 31. Realizacja zadań z obszaru interwencji – edukacja ekologiczna w latach 2017-2018

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [tys. zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
Zadania własne						
1.	Corocznie organizowana konferencja na temat Programów ochrony powietrza w województwie wielkopolskim i ich realizacji, materiały informacyjne	2016-2020	UMWW	544 569,00 zł	Budżet UMWW	Zadanie zrealizowane
2.	Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców regionu, zmiana ich zachowań, popularyzacja wiedzy na temat walorów przyrodniczych i kulturowych regionu, w tym szczególnie walorów przyrodniczych i kulturowych parków krajobrazowych	2016-2020	Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego	1 500 000,00 zł	Środki ZPKWW, UMWW, WFOŚiGW, środki zewnętrzne	Zadanie zrealizowane
Zadania monitorowane - instytucje						
3.	Organizacja wystaw i konferencji o tematyce proekologicznej w Wielkopolskim Muzeum Pożarnictwa w Rakoniewicach; Edukacja ekologiczna i środowiskowa poprzez produkcję filmów i prospektów na potrzeby organizowanych akcji, kampanii edukacyjnych, konferencji	2016-2020	KWPSP w Poznaniu	180 000,00 zł	Budżet Państwa, budżet JST	Zadanie zrealizowane
4.	Działania informacyjno-edukacyjne	2016-2020	RDOŚ w Poznaniu	77 029,98 zł	WFOŚiGW	Zadanie zrealizowane

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [tys. zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
5.	Prowadzenie zajęć edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży zwiększających świadomość ekologiczną; Prowadzenie ośrodków edukacji leśnej oraz utrzymanie obiektów edukacyjnych (ścieżki dydaktyczne, Izby Edukacyjne)	2016-2020	RDLP w Poznaniu	b.d.	b.d.	b.d.
6.	Sprawne funkcjonowanie Regionalnego Systemu Ostrzegania o zagrożeniach	2016-2020	WCZK	b.d.	b.d.	b.d.
7.	Publikacja poradników i zaleceń na wypadek zagrożeń	2016-2020	WCZK	b.d.	b.d.	b.d.
8.	Konsultacje społeczne dot. projektu Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Warty; Konsultacje społeczne dot. Harmonogramu i programu prac związanych z aktualizacją Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, wraz z zestawieniem działań, które należy wprowadzić w drodze konsultacji; Konsultacje społeczne dot. Przeglądu istotnych problemów gospodarki wodnej na obszarze dorzecza Odry; Konsultacje społeczne dot. projektu aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry; Konsultacje społeczne dot. programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych; Upublicznienie informacji nt. przyjęcia Planu utrzymania wód regionu wodnego Warty	2016-2020	RZGW w Poznaniu	b.d.	b.d.	b.d.
9.	Działalność edukacyjna państwowych służb: hydrologiczno-meteorologicznej oraz hydrogeologicznej	2016-2020 zadanie ciągle	IMGW-PIB PIG-PIB	Koszty statutowe jednostek	Środki własne IMGW i PIG-PIB	Zadanie zrealizowane. IMGW – komiksy i filmy o charakterze edukacyjnym w zakresie klimatu i meteorologii. PIG-PIB – wydawnictwa książkowe o tematyce geologicznej i archeologicznej

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [tys. zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
Zadania monitorowane - JST						
10.	Akcje informacyjno-edukacyjne; Okólniki, ulotki; Konkursy o tematyce ekologicznej / przyrodniczej; Budowa ścieżek edukacyjnych, budowa centrów edukacji przyrodniczej; Rajdy rowerowe, pikniki ekologiczne, festyny; Zielone szkoły; Akcje o tematyce ekologicznej (np. „Sprzątanie świata”, „Dzień Ziemi”);	-	Gminy, powiaty	8 801 474,74 zł	Budżety gmin	Zadanie zrealizowane przez gminy: Skoki, Słupca, m. Słupca, Stęszew, Swarzędz, Szczytniki, Śrem, Święciechowa, Tarnowo Podgórne, Trzcianka, Turek, Ujście, Wągrowiec, Stare Miasto, Środa Wlkp., Wieleń, Wielichowo, Witkowo, Wolsztyn, Zakrzewo, Zbąszyń, Złotów, Żerków, Zduny, Wysoka, Babiak, m. Chodzież, Chodzież, Chodów, m. Czarnków, Damasławek, Dąbie, Dobrzyca, Dominowo, Dopiewo, Drawsko, Duszniki, Gizałki, Gołańcz, Gostyń, Jarocin, Nowe Miasto n/Wartą, Rychtal, Odolanów, Rozdrażew, Opalenica, Pogorzela, Brzeziny, Rogoźno, Okonek, Szamotuły, Kaźmierz, Kiskowo, Kobyla Góra, Koło, Krzyż Wlkp., Luboń, Łobżenica, Malanów, Margonin, Miejska Górka, Mieleszyn, Mikstat, Kleszczewo, Kłodawa, Kobylin, Kołaczkowo, Komorniki, Konin, Kościan, Kraszewice, Krotoszyn, Krzymów, Łądek, Leszno, Przemęt, Koźminek, Ostrów Wlkp., Pniewy, Murowana Goślina, Osiek Mały, Wierzbinek, m. Złotów, Blizanów, Borek, Bralin, Brudzew, Buk, Czermin, Czerwonak, Doruchów, Gniezno, Godziesze Wielkie, Gołuchów, Grabów, Jastrowie, Kamieniec, Miłosław, Pyzdry, Mycielin, Ostrzeszów, Piła, Piaski, Poniec, Przygodzice, Ryczywół, Ostroróg, Rokietnica, Poznań, Ostrowite, Kaczory. Powiaty: szamotulski, średzki, śremski, turecki, wągrowiecki, wolsztyński, wrzesiński, koniński, gnieźnieński, krotoszyński, ostrowski, pleszewski, słupecki, kolski, leszczyński, nowotomyski, czarnkowsko-trzcianecki, gostyński, jarociński, kaliski, ostrzeszowski, pilski.
Koszty w latach 2017-2018				11 103 074,13 zł		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji jednostek

4.9. Zadania z zakresu monitoringu środowiska

Monitoring środowiska ma na celu ocenę stanu środowiska. Wyniki prowadzonego monitoringu są podstawą oceny efektywności wdrażania polityki ochrony środowiska. Badanie stanu środowiska realizowane jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Państwowy Monitoring Środowiska stanowi system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku. Gromadzone informacje służą wspomaganiu działań na rzecz ochrony środowiska, poprzez systematyczne informowanie organów administracji i społeczeństwa o:

- jakości elementów przyrodniczych, dotrzymywaniu standardów jakości środowiska lub innych poziomów określonych przepisami oraz obszarach występowania przekroczeń tych standardów lub innych wymagań,
- występujących zmianach jakości elementów przyrodniczych, przyczynach tych zmian, w tym powiązaniach przyczynowo-skutkowych występujących pomiędzy emisjami i stanem elementów przyrodniczych.

Wszystkie informacje uzyskiwane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska są opracowywane przez Inspekcję Ochrony Środowiska i publikowane jako przekrojowe i sektorowe informacje oraz raporty o stanie i ochronie środowiska. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska publikuje na swojej stronie min. roczne raporty o stanie poszczególnych komponentów środowiska w województwie, które stanowią szczegółową ocenę stanu środowiska i prezentują zagregowaną informację o środowisku w czytelny i przystępny sposób. Informacje zebrane w ramach PMŚ stanowią podstawę do tworzenia celów i priorytetów dla dokumentów strategicznych dotyczących ochrony środowiska na różnym poziomie administracyjnym.

Stopień realizacji zadań z zakresu monitoringu środowiska w województwie wielkopolskim przedstawiono w poniższej tabeli.

4.9.1. Zadania zrealizowane w obszarze monitoringu środowiska

Tabela 32. Realizacja zadań z obszaru interwencji - monitoring środowiska w latach 2017-2018

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
Zadania monitorowane - instytucje						
1.	PMŚ: monitoring jakości powietrza; monitoring jakości wód; monitoring hałasu; monitoring pól elektromagnetycznych	2016-2020 zadanie ciągłe	WIOŚ w Poznaniu	22 605 069,00 zł	Budżet Państwa, WFOŚiGW, Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014	Zadanie realizowane w trybie ciągłym.
2.	Prowadzenie pomiarów i obserwacji meteorologicznych i hydrologicznych	2016-2020 zadanie ciągłe	IMGW-PIB	koszty statutowe	Budżet Państwa	Zadanie zrealizowane
3.	Monitoring wód podziemnych	2016-2020 zadanie ciągłe	PIG-PIB	koszty statutowe	Budżet Państwa	Zadanie zrealizowane

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
4.	Działalność kontrolna w zakresie ochrony środowiska: 1) zapewnienie przestrzegania prawa w zakresie ochrony środowiska: prowadzenie kontroli w zakresie przestrzegania przepisów ochrony środowiska oraz decyzji na korzystanie ze środowiska; 2) zapobieganie potencjalnemu zanieczyszczeniu środowiska: kontrola zakładów o dużym ryzyku wystąpienia awarii (ZDR) i zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii (ZZR)	2016-2020 zadanie ciągłe	WIOŚ w Poznaniu	15 500 495,00 zł	Budżet Państwa, Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014	Zadanie realizowane w trybie ciągłym.
Zadania monitorowane - JST						
5.	Monitoring: składowisk odpadów komunalnych, jakości wód, powietrza oraz poziomu hałasu	-	gminy	1 291 234,44 zł	Budżety gmin, ZGKiM Stęszew, Swarzędzkie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o., Zakład Komunalny Sp. z o. o. w Gizałkach, Środki ZGKiM w Łobżenicy, Środki Zakładu Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Buku	Zadanie zrealizowane przez gminy: Skoki, Stęszew, Sulmierzyce, Swarzędz, Ślesin, Śrem, Święciechowa, Turek, Tarnowo Podgórne, Wągrowiec, Tuliszków, Środa Wielkopolska, Wieleń, Wielichowo, Wijewo, Witkowo, Wolsztyn, Zakrzewo, Zbąszyń, Żerków, Zduny, Babiak, Damasławek, Chodzież, Dąbie, Dobrzyca, Dopiewo, Duszniki, Gizałki, Gołańcz, Jarocin, Jutrosin, Nowe Miasto n/Wartą, Odolanów, Rozdrażew, Opalenica, Brzeziny, Okonek, Kiszkowo, Krzyż Wielkopolski, Luboń, Łobżenica, Łubowo, Malanów, Margonin, Miedzichowo, Mikstat, Kłodawa, Kołaczkowo, Krajenka, Kraszewice, Krotoszyn, Krzykosy, Pępowo, Przemęt, Ostów Wielkopolski, Pniewy, Murowana Goślina, Wierzbinek, Blizanów, Brudzew, Buk, Czerwonak, Doruchów, Gniezno, Godziesze Wielkie, Golina, Jastrowie, Powidz, Mycielin, Ostrzeszów, m. Piła, Piaski, Poniec, Rychwał, Ryczywół, Rydzyna

Lp.	Zadanie	Okres realizacji wskazany w POŚ	Jednostka wdrażająca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania zadania w latach 2017-2018
				2017-2018		
6.	Obserwacje opadów atmosferycznych	-	gminy	5 375,00 zł	Budżety gmin	Zadanie zrealizowane przez gminy: Środa Wielkopolska, Wijewo, Dąbie, Opalenica, Szamotuły, Kiszkowo, Krzyż Wielkopolski, Kobylin, Kraszewice, Czerwonak, Ryczywół
7.	Automatyczna stacja pomiaru zanieczyszczeń środowiska	-	gminy	71 411,10 zł	Budżety gmin, WIOŚ, Fundacja AVIVA z siedzibą w Warszawie, w ramach PPP, PWSZ w Gnieźnie	Zadanie zrealizowane przez gminy: Skoki, Stęszew, Świąciechowa, Tarnowo Podgórne, Stare Miasto, Witkowo, Zbąszyń, Rozdrażew, Opalenica, Kobyła Góra, Luboń, Miedzichowo, Kobylin, Komorniki, Kraszewice, Pępowo, m. Złotów, Czerwonak, m. Gniezno, Poniec, Przygodzice, Ryczywół, m. Poznań
8.	Opracowanie raportów o stanie środowiska, raportów z monitoringu	-	gminy	200 948,73 zł	Budżety gmin, WFOŚiGW	Zadanie zrealizowane przez gminy: Tarnowo Podgórne, Stare Miasto, Środa Wielkopolska, Wijewo, Witkowo, Wolsztyn, Nowe Miasto n/Wartą, Chodzież, m. Chodzież, Rozdrażew, Okonek, Kłodawa, Kobylin, Kraszewice, Pępowo, Przemęt, Pniewy, Murowana Goślina, Czerwonak, Buk, Gniezno, m. Piła
Koszty w latach 2017-2018				39 674 533,27 zł		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji jednostek

4.10. Zadania zrealizowane, nieujęte w Programie Ochrony Środowiska

Na terenie województwa wielkopolskiego w latach 2017 – 2018 zrealizowano zadania nie wynikające z programów ochrony środowiska, których realizacja również miała wpływ na poprawę stanu środowiska przyrodniczego. Zadania były wykonywane przez różne jednostki, jednak głównie realizacja ich skupiała się na jednostkach samorządu terytorialnego. Niektóre z zadań realizowane są w dłuższej perspektywie czasowej niż lata 2017-2018.

Tabela 33. Zadania zrealizowane, nieujęte w Programie Ochrony Środowiska w latach 2017-2018

Zadania zrealizowane w latach 2017-2018, nieujęte w Programie Ochrony Środowiska dla woj. wielkopolskiego							
Lp.	Zadanie	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania [zrealizowano/ nie zrealizowano]	Opis zadania
1.	Dofinansowanie działalności Koła Pszczelarzy w Witkowie	2017-2018	Gmina Witkowo	4 000,00 zł	Budżet gminy	zrealizowano	Zakup węży pszczelej.
2.	Modernizacja wyposażenia centralnej sterylizacji w ramach zadania realizowanego przez SPZOZ w Szamotułach: "Budowa budynku ochrony zdrowia"	2017	Powiat szamotulski	998 427,57 zł	Budżet powiatu, pożyczka z WFOŚiGW	zrealizowano	Modernizacja wyposażenia Centralnej Sterylizacji w nowoczesny sprzęt z zastosowaniem urządzeń proekologicznych.
3.	Rozwijanie postaw ekologicznych	2018	Powiat wągrowiecki	11 025,00 zł	Budżet powiatu	zrealizowano	Wykonanie toreb wielokrotnego użytku.
4.	Wywieszanie karmy dla ptaków	2017-2018	Nadleśnictwo Czarniejewo	7 392,35 zł	środki własne nadleśnictwa Czarniejewo	zrealizowano	
5.	Restytucja gatunków roślin	2017-2018	Nadleśnictwo Czarniejewo	9 884,71 zł	środki własne nadleśnictwa Czarniejewo	zrealizowano	
6.	Hodowla lasu	2017-2018	Nadleśnictwo Czarniejewo	3 069 631,57 zł	środki własne nadleśnictwa Czarniejewo	zrealizowano	
7.	Ochrona lasu przed szkodami powodowanymi przez jeleniowate	2017-2018	Nadleśnictwo Czarniejewo	591 025,39 zł	środki własne nadleśnictwa Czarniejewo	zrealizowano	

Zadania zrealizowane w latach 2017-2018, nieujęte w Programie Ochrony Środowiska dla woj. wielkopolskiego							
Lp.	Zadanie	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania [zrealizowano/ nie zrealizowano]	Opis zadania
8.	Zadania związane z prognozowaniem zagrożenia lasu przed owadami	2017-2018	Nadleśnictwo Czarniejewo	6 087,55 zł	środki własne nadleśnictwa Czarniejewo	zrealizowano	
9.	Zbieranie śmieci z terenów leśnych	2017-2018	Nadleśnictwo Czarniejewo	134 294,50 zł	środki własne nadleśnictwa Czarniejewo	zrealizowano	
10.	Ochrona przeciwpożarowa	2017-2018	Nadleśnictwo Czarniejewo	404 691,20 zł	środki własne nadleśnictwa Czarniejewo	zrealizowano	
11.	Utrzymanie infrastruktury leśnej	2017-2018	Nadleśnictwo Czarniejewo	873 536,24 zł	środki własne nadleśnictwa Czarniejewo	zrealizowano	
12.	Realizacja edukacji ekologicznej na terenie nadleśnictw	2017-2018	Nadleśnictwo Czarniejewo	178 670,90 zł	środki własne nadleśnictwa Czarniejewo	zrealizowano	
13.	Opracowywanie planów urządzania lasów	2017-2018	Nadleśnictwo Czarniejewo	560 705,11 zł	środki własne nadleśnictwa Czarniejewo	zrealizowano	
14.	Utrzymanie infrastruktury leśnej w zakresie bieżącego utrzymania dróg leśnych	2017-2018	Nadleśnictwo Łopuchówko	400 000,00 zł	środki własne Nadleśnictwa Łopuchówko	zrealizowano	
15.	Utrzymanie infrastruktury leśnej w zakresie bieżącego utrzymania urządzeń wodno-melioracyjnych	2017-2018	Nadleśnictwo Łopuchówko	247 000,00 zł	środki własne Nadleśnictwa Łopuchówko	zrealizowano	
16.	Hodowla lasu	2017-2018	Nadleśnictwo Łopuchówko	853 735,75 zł	środki własne Nadleśnictwa Łopuchówko	zrealizowano	
17.	Ochrona przeciwpożarowa	2017-2018	Nadleśnictwo Łopuchówko	311 113,43 zł	środki własne Nadleśnictwa Łopuchówko	zrealizowano	

Zadania zrealizowane w latach 2017-2018, nieuwjęte w Programie Ochrony Środowiska dla woj. wielkopolskiego							
Lp.	Zadanie	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania [zrealizowano/ nie zrealizowano]	Opis zadania
18.	Utrzymanie infrastruktury leśnej w zakresie bieżącego utrzymania parkingów leśnych i miejsc postoju	2017-2018	Nadleśnictwo Łopuchówko	431 412,51 zł	środki własne Nadleśnictwa Łopuchówko	zrealizowano	
19.	Ochrona lasu przed szkodami powodowanymi przez jeleniowate	2017-2018	Nadleśnictwo Łopuchówko	1 286 160,17 zł	środki własne Nadleśnictwa Łopuchówko	zrealizowano	
20.	Zbieranie śmieci z terenów leśnych	2017-2018	Nadleśnictwo Łopuchówko	80 993,08 zł	środki własne Nadleśnictwa Łopuchówko	zrealizowano	
21.	Prognozowanie zagrożenia lasu przed owadami	2017-2018	Nadleśnictwo Łopuchówko	10 384,49 zł	środki własne Nadleśnictwa Łopuchówko	zrealizowano	
22.	Budki lęgowe i karma dla ptaków	2017-2018	Nadleśnictwo Łopuchówko	929,96 zł	środki własne Nadleśnictwa Łopuchówko	zrealizowano	
23.	Realizacja Planów Zadań Ochronnych i Projektów Zadań Ochronnych zawartych w Planach Urządzania Lasu dla obszarów Natura 2000	2017-2018	Nadleśnictwo Łopuchówko	2 500,00 zł	środki własne Nadleśnictwa Łopuchówko, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	zrealizowano	
24.	Publikacje o tematyce przyrodniczo-leśnej: Album fotograficzny pt. „Przyroda okolic Poznania Nadleśnictwo Łopuchówko”; Folder zatytułowany „Formy ochrony przyrody w Nadleśnictwie Łopuchówko”.	2017	Nadleśnictwo Łopuchówko	40 000,00 zł	WFOŚiGW	zrealizowano	Przedsięwzięcie pn. Kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa poprzez popularyzację walorów przyrodniczych okolic Poznania przy wykorzystaniu publikacji o tematyce przyrodniczo-leśnej .
25.	Renowacji ścieżki przyrodniczo-leśnej "Dziewcza Góra"	2018	Nadleśnictwo Łopuchówko	16 000,00 zł	WFOŚiGW	zrealizowano	Nadleśnictwo Łopuchówko w roku 2018 dokonało renowacji ścieżki przyrodniczo-leśnej "Dziewcza Góra" w ramach przedsięwzięcia dofinansowanego ze

Zadania zrealizowane w latach 2017-2018, nieujęte w Programie Ochrony Środowiska dla woj. wielkopolskiego							
Lp.	Zadanie	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania [zrealizowano/ nie zrealizowano]	Opis zadania
							środków WFOŚiGW w Poznaniu pn. „Rozwój ścieżek edukacyjnych na terenie nadleśnictw: Przedborów, Krotoszyn, Kalisz, Grodzisk oraz Łopuchówko”.
26.	Zimowe Ptakoliczenie	2017-2018	Nadleśnictwo Łopuchówko	b.d.	środki własne Nadleśnictwa Łopuchówko	zrealizowano	
27.	Rajd Nordic Walking "W Poszukiwaniu Rannika Zimowego"	2018	Nadleśnictwo Łopuchówko	b.d.	środki własne Nadleśnictwa Łopuchówko	zrealizowano	10 marca 2018 r. odbył się pierwszy Rajd Nordic Walking "W Poszukiwaniu Rannika Zimowego".
28.	Rajd Pieszy do Śnieżycowego Jaru	2018	Nadleśnictwo Łopuchówko	b.d.	środki własne Nadleśnictwa Łopuchówko	zrealizowano	24.03.2018 odbył się coroczny wiosenny "Rajd Pieszy do Śnieżycowego Jaru".
29.	Noc Sów	2017-2018	Nadleśnictwo Łopuchówko	b.d.	środki własne Nadleśnictwa Łopuchówko	zrealizowano	31.03.2017 i 24.03.2018 - ok. 100 uczestników
30.	Międzynarodowy Dzień Lasu	2017	Nadleśnictwo Łopuchówko	b.d.	środki własne Nadleśnictwa Łopuchówko	zrealizowano	
31.	XX i XXI edycja Poznańskiego Festiwalu Nauki i Sztuki Uniwersytetu Przyrodniczego	2017-2018	Nadleśnictwo Łopuchówko	b.d.	środki własne Nadleśnictwa Łopuchówko	zrealizowano	25.04.2017 i 24.04.2018 odbyły się zajęcia edukacyjne w ramach Festiwalu Nauki i Sztuki dotyczące ochrony pachnicy dębowej, roli martwego drewna w lesie, różnorodności owadów żyjących na roślinach.
32.	Sprzątanie lasu z cacharami z Geopyry	2017	Nadleśnictwo Łopuchówko	b.d.	środki własne Nadleśnictwa Łopuchówko	zrealizowano	W 2017 roku na Dziewiczej Górze zorganizowano wraz z cacharami z Geopyry dwie akcje edukacyjne.
33.	Akcja edukacyjna CITO "Budujemy domki dla pszczół"	2018	Nadleśnictwo Łopuchówko	b.d.	środki własne Nadleśnictwa Łopuchówko	zrealizowano	21.04.2018 roku w OEPL Dziewicza Góra zorganizowano wraz z geokeszarami z grupy Geopyra akcję edukacyjną CITO Budujemy domki dla pszczół. Warsztaty nawiązujące do projektu edukacyjnego "Życie w drewnianym sześciokącie" miały

Zadania zrealizowane w latach 2017-2018, nieujęte w Programie Ochrony Środowiska dla woj. wielkopolskiego							
Lp.	Zadanie	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania [zrealizowano/ nie zrealizowano]	Opis zadania
							przybliżyć dzieciom i ich rodzicom ideę dawnego budownictwa, jako konstrukcji tworzących potencjalne warunki dla rozwoju i schronienia ginących gatunków pożytecznych owadów.
34.	Listy dla Ziemi	2017-2018	Nadleśnictwo Łopuchówko	b.d.	środki własne Nadleśnictwa Łopuchówko	zrealizowano	W ramach współpracy z Fundacją ARKA Nadleśnictwo Łopuchówko kontynuuje udział w ogólnopolskiej akcji "Listy dla Ziemi" połączonej z obchodami Dnia Ziemi.
35.	Dzień Dziecka w Lesie	2017-2018	Nadleśnictwo Łopuchówko	b.d.	środki własne Nadleśnictwa Łopuchówko, Koło PZW Przyńeta	zrealizowano	Wspólną inicjatywą Nadleśnictwa i Koła PZW "Przyńeta" jest prowadzony od trzech lat w czerwcu Dzień Dziecka w Lesie. W 2017 r. warsztaty edukacyjne nawiązywały do akcji edukacyjnej RDLP w Poznaniu „Z drewna Festiwalu Doświadczeń”. Odbłyły się pod hasłem „DOM”. Zostały przeprowadzone wspólnie z Ramus Artis Foundation.
36.	„Formy edukacji leśnej społeczeństwa”	2017	Nadleśnictwo Łopuchówko	b.d.	środki własne Nadleśnictwa Łopuchówko	zrealizowano	W związku z realizacją wytycznych zarządzenia nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych w sprawie prowadzenia edukacji leśnej społeczeństwa w Lasach Państwowych, Nadleśnictwo Łopuchówko, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu oraz Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu zorganizowało cykliczne warsztaty edukacyjne: „Formy edukacji leśnej społeczeństwa” w dniach 15 września, 13 października, 10 listopada i 8 grudnia 2017 r.
37.	Ramus Artis Festival X Międzynarodowym Plenerze Rzeźbiarskim Puszcza Zielonka 2017 – DOM.	2017	Nadleśnictwo Łopuchówko	b.d.	środki własne Nadleśnictwa Łopuchówko, Ramus Artis	zrealizowano	Partnerstwo w wydarzeniu Ramus Artis Festival X Międzynarodowym Plenerze Rzeźbiarskim Puszcza Zielonka 2017 – DOM.
38.	Praca leśnika a zrównoważony rozwój	2018	Nadleśnictwo Łopuchówko	b.d.	środki własne Nadleśnictwa Łopuchówko	zrealizowano	OEPL Dziewicza Góra nawiązał współpracę ze Szkołą Podstawową nr 64 w Poznaniu, której efektem jest projekt "Praca leśnika a zrównoważony rozwój". Ich tematyka obejmuje: drzewoznaństwo, pozyskanie drewna, odnowienie i ochronę lasu. Projekt ma na celu także zaprezentowanie młodym ludziom zawodu leśnika jako potencjalnej drogi zawodowej.

Zadania zrealizowane w latach 2017-2018, nieujęte w Programie Ochrony Środowiska dla woj. wielkopolskiego							
Lp.	Zadanie	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania [zrealizowano/ nie zrealizowano]	Opis zadania
39.	Drzewo Franciszka i Zielona Lekcja	2018	Nadleśnictwo Łopuchówko	b.d.	środki własne Nadleśnictwa Łopuchówko	zrealizowano	W ramach wieloletniej współpracy ze Szkołą Podstawową nr 2 w Kórniku zrealizowano wspólny projekt edukacyjny Drzewo Franciszka. Celem zajęć było zwiększenie wiedzy przyrodniczej i kształtowanie proekologicznych postaw uczniów uczestniczących w zajęciach Zielonej Szkoły i w Europejskich Dniach Ptaków.
40.	Europejskie Dni Ptaków	2017-2018	Nadleśnictwo Łopuchówko	b.d.	środki własne Nadleśnictwa Łopuchówko	zrealizowano	W październiku 2017 r. i 2018 Nadleśnictwo wzięło udział w Europejskich Dniach Ptaków. To część EuroBirdwatch, akcji organizowanej przez BirdLife International w całej Europie i Azji Centralnej, w Polsce akcję koordynuje OTOP. Podczas spaceru ornitologicznego na Dziewiczej Górze zaobserwowano 10 bogatek, 8 sójek, 4 kowaliki. Akcje EDP wzbogaciły warsztaty z cacherami dotyczące tajemnicy ptasich mieszkań. Uczestnicy mieli za zadanie zapoznać się z najważniejszymi elementami budki lęgowej, a następnie samodzielnie składali domki dla ptaków z przygotowanych elementów. Podsumowaniem zajęć było wywieszenie gotowych ptasich m1 na wybranych drzewach w pobliskim lesie. W sumie powstało 13 budek lęgowych.
41.	Wystawy FOTONATURA	2018	Nadleśnictwo Łopuchówko	11 450,00 zł	środki własne Nadleśnictwa Łopuchówko	zrealizowano	W Salonie FOTONATURA zlokalizowanym w OEPL Dziewicza Góra przez cały rok prezentowane są wystawy fotografii przyrodniczej. Każdą z nich otwiera uroczysty wernisaż często ubogaczany tematyczną prelekcją. Wydarzenia mają charakter otwarty i każdorazowo gromadzą kilkadziesiąt osób. W zakresie organizacji wystaw Nadleśnictwo współpracowało z Zespołem Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego i Fundacją Mundo Humano Ludzki Świat.

Zadania zrealizowane w latach 2017-2018, nieuwjęte w Programie Ochrony Środowiska dla woj. wielkopolskiego							
Lp.	Zadanie	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania [zrealizowano/ nie zrealizowano]	Opis zadania
42.	„Program odbudowy populacji zwierzyny drobnej na terenie Powiatu Pleszewskiego”.	2018	Powiat pleszewski	36 982,00 zł	Budżet powiatu, WFOŚiGW, Koła łowieckie	zrealizowano	W roku 2018 w Starostwie Powiatowym opracowano „Program odbudowy populacji zwierzyny drobnej na terenie Powiatu Pleszewskiego”. W ramach Programu zakupiono 1156 szt. kuropatw zwyczajnych, które zostały wypuszczone na wolność przy współpracy z 9 kołami łowieckimi działającymi na terenie powiatu. Zakup kuropatw stanowił koszt 34.552,84 zł z czego: - 16.032, 52 zł dofinansowanie WFOŚiGW w Poznaniu (46,4%), - 14.600,00 zł wkład własny kół łowieckich (42,3%), - 3.920,32 zł wkład własny Powiatu (11,3%).
43.	Opracowanie Powiatowego Programu ochrony Środowiska	2017	Powiat słupecki	8 118,00 zł	Budżet powiatu	zrealizowano	Opracowanie Powiatowego Programu Ochrony Środowiska na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2025
44.	Zakup ciągnika rolniczego z naczepą asenizacyjną	2018	Gmina Krzyż Wielkopolski	194 602,72 zł	Budżet gminy, dofinansowanie ze środków UE	zrealizowano	ZWKiC; Zakup sprzętu do transportu ścieków z zbiorników bezodpływowych na oczyszczalnię ścieków
45.	Opracowanie "Programu ochrony środowiska"	2017	Gmina Koźminek	2 500,00 zł	Budżet gminy	zrealizowano	
46.	Opracowanie "Programu usuwania azbestu" wraz z inwentaryzacją	2017	Gmina Koźminek	9 300,00 zł	Budżet gminy	zrealizowano	
47.	Modernizacja odstożników wód popłucznych	2017	Gmina Ostrów Wielkopolski	338 000,00 zł	Budżet gminy, środki zewnętrzne	zrealizowano	WODKAN S.A. Modernizacja odstożników wód popłucznych
48.	Zakup sensorów jakości powietrza	2018	Gmina Buk	4 428,00 zł	Budżet gminy	zrealizowano	Na terenie Miasta i Gminy Buk zostały zamontowane sensory jakości powietrza w liczbie 6 szt.

Zadania zrealizowane w latach 2017-2018, nieujęte w Programie Ochrony Środowiska dla woj. wielkopolskiego							
Lp.	Zadanie	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania [zrealizowano/ nie zrealizowano]	Opis zadania
49.	Ujawnianie wykroczeń dot. spalania nielegalnych odpadów w piecach domowych, kotłowniach firm i instytucji, naruszenia przepisów Prawa Wodnego, zaśmiecania przestrzeni publicznej, nieprzestrzegania przepisów prawa miejscowego. Ujawnianie niezgodności w deklaracjach na gromadzenie odpadów komunalnych	2017-2018	Miasto Gniezno	-	Budżet miasta	zrealizowano	
50.	Konkurs: „Bądź EKO, działaj EKO”. Walka ze smogiem. Chrońmy nasze zdrowie!	2017	Departament Edukacji UMWW	119 678,12 zł	Środki własne UMWW	zrealizowano	Celem Konkursu jest edukacja i podnoszenie świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży poprzez promowanie pozytywnych zachowań w zakresie ochrony środowiska i przyrody, jak i zwracanie uwagi na zagrożenia dla tych wspólnych dóbr występujące w otaczającym nas świecie. Konkurs skierowany był do dzieci i młodzieży z przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów, liceów ogólnokształcących, techników i zasadniczych szkół zawodowych z terenu Wielkopolski. Polegał na wykonaniu przez poszczególne kategorie wiekowe następujących prac: • dzieci przedszkolne, klasy I-III szkół podstawowych – rysunek związany tematycznie z konkursem w formacie A4 w poziomie (dowolna technika plastyczna), • uczniowie klas IV-VII szkół podstawowych, uczniowie gimnazjów – plakat związany tematycznie z konkursem w formacie A3 pionowo (dowolna technika plastyczna), • uczniowie liceów ogólnokształcących i szkół zawodowych różnych typów – spot reklamowy związany tematycznie z konkursem, trwający nie dłużej niż dwie minuty.

Zadania zrealizowane w latach 2017-2018, nieuwjęte w Programie Ochrony Środowiska dla woj. wielkopolskiego							
Lp.	Zadanie	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania [zrealizowano/ nie zrealizowano]	Opis zadania
							Kapituła konkursu wyłoniła 39 laureatów w każdej kategorii wiekowej, którzy otrzymali nagrody rzeczowe. Uroczyste wręczenie nagród i wyróżnień miało miejsce 12 grudnia 2017 r. w Sali Sesyjnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.
51.	Konkurs: „Bądź EKO, działaj EKO”. Walka ze smogiem. Chrońmy nasze zdrowie!	2018	Departament Edukacji UMWW	49 646,84	Środki własne UMWW	zrealizowano	Celem Konkursu jest edukacja i podnoszenie świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży poprzez promowanie pozytywnych zachowań w zakresie ochrony środowiska i przyrody, jak i zwracanie uwagi na zagrożenia dla tych wspólnych dóbr występujące w otaczającym nas świecie. Konkurs skierowany był do dzieci i młodzieży z przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów z terenu Wielkopolski. Polegał na wykonaniu przez poszczególne kategorie wiekowe następujących prac: • dzieci przedszkolne, klasy I-III szkół podstawowych – rysunek związany tematycznie z konkursem w formacie A4 w poziomie (dowolna technika plastyczna), • uczniowie klas IV-VI szkół podstawowych – plakat związany tematycznie z konkursem w formacie A3 pionowo (dowolna technika plastyczna), • uczniowie klas VII i VIII szkół podstawowych oraz gimnazjów – petycji do władz związanej tematycznie z konkursem, (jedna strona A4, czcionka 12 Times, 1,5 wiersza odstępu). Kapituła konkursu wyłoniła 59 laureatów w każdej kategorii wiekowej, którzy otrzymali nagrody rzeczowe. Uroczyste wręczenie nagród i wyróżnień miało miejsce 12 czerwca 2018 r. na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich.

Zadania zrealizowane w latach 2017-2018, nieujęte w Programie Ochrony Środowiska dla woj. wielkopolskiego							
Lp.	Zadanie	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania [zrealizowano/ nie zrealizowano]	Opis zadania
52.	Przedsięwzięcie pod nazwą: Konkurs fotograficzny „Oaza zieleni w różnych porach roku na terenie objętym działaniem Publicznej Biblioteki Pedagogicznej w Poznaniu i jej 9 placówek filialnych z Gniezna, Międzychodu, Obornik, Swarzędza, Szamotuł, Śremu, Środy Wielkopolskiej, Wolsztyna i Wrześni”	2017	Departament Edukacji UMWW	61 113,00 zł	Dotacja WFOŚiGW w Poznaniu Środki własne UMWW	zrealizowano	Adresatami konkursu byli uczniowie klas IV-VI szkół podstawowych z terenu objętego działaniem Publicznej Biblioteki Pedagogicznej w Poznaniu i jej 9 placówek filialnych. Celem konkursu było uświadomienie potrzeby zachowań ekologicznych w oazach zieleni i przekazywanie zdobytej wiedzy w najbliższym otoczeniu. Przedmiotem konkursu była realizacja zadania polegającego na wybraniu w oazie zieleni (parku krajobrazowym, rezerwacie przyrodniczym, parku miejskim, skwerze zieleni) znajdującej się w najbliższym otoczeniu 3 obiektów obserwacji. Obiektem obserwacji mogło być: drzewo, krzew lub inna roślina oraz wykonanie łącznie 12 fotografii autorskich, prezentujących wybrane obiekty w różnych porach roku w terminach: 8-12 maja 2017 r.; 5-9 czerwca 2017 r.; 25-29 września 2017 r.; 6-10 listopada 2017 r. Do zdjęć pięcioosobowe grupy projektowe uczniów wypełniały karty pracy. Do konkursu zgłosiło się 55 grup z 54 szkół, a konkurs ukończyło 47 grup z 46 szkół. 15.11.2017 r. nastąpiło podsumowanie konkursu. Wyłonienie laureatów nastąpiło 20.11.2017 r. 1 lutego 2018 roku w Sali Sesyjnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego odbyła się uroczystość rozdania nagród połączona z wystawą wszystkich prac i prezentacją wydrukowanego kalendarza z nagrodzonymi zdjęciami.
53.	Targi, festyny i wystawy rolnicze	2017	Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi UMWW	45 135,80 zł	Środki własne UMWW, dofinansowanie WFOŚiGW	zrealizowano	Organizatorem przedsięwzięcia było Województwo Wielkopolskie w Poznaniu we współpracy z Wielkopolską Agencją Zarządzania Energią Sp. z o.o. Zgodnie z przyjętą koncepcją przedsięwzięcia – Wielkopolskie Dni Energii 2017 były festynami rodzinnymi towarzyszącymi regionalnym targom i wystawom rolniczym,

Zadania zrealizowane w latach 2017-2018, nieujęte w Programie Ochrony Środowiska dla woj. wielkopolskiego							
Lp.	Zadanie	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania [zrealizowano/ nie zrealizowano]	Opis zadania
							a także obejmowały punkt informacyjno-konsultacyjny na targach GreenPower i konkurs ekologiczny przeznaczony dla dzieci klas IV-VI szkół podstawowych, polegający na wykonaniu pracy plastycznej promującej odnawialne źródła energii pn. „Chroniąc planetę stawiamy na OZE”. W specjalistycznych zajęciach edukacyjnych (plastycznych, manualnych i zadaniach do rozwiązania jak krzyżówka, rebus czy quiz) o tematyce związanej z OZE skierowanych do dzieci i młodzieży w wymiarze praktycznym, wzięło udział ok. 1500 dzieci. Z broszury edukacyjnej oraz porad energetycznych łącznie we wszystkich lokalizacjach skorzystało ok. 2500 osób.
54.	Konkurs ekologiczny dla dzieci i młodzieży promujący OZE pt. „CZTERY PORY ROKU Z OZE” dla klas IV-VI szkół podstawowych	2018	Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi UMWW	42 895,45 zł	Środki własne UMWW, dofinansowanie WFOŚiGW w Poznaniu	zrealizowano	Konkurs był jednym z elementów przedsięwzięcia pn. „Wielkopolskie Dni Energii 2018 – festyny i konkursy” i był skierowany do uczniów klas IV-VI szkół podstawowych położonych na terenie województwa wielkopolskiego, polegał na zrobieniu plakatu nawiązującego do tematu konkursu. Konkurs miał na celu edukację i podnoszenie świadomości ekologicznej dzieci a szczególnie dot. odnawialnych źródeł energii. Kapituła konkursowa zaproponowała po trzy najlepsze prace z każdego subregionu Wielkopolski (kaliskiego, konińskiego, leszczyńskiego, pilskiego i poznańskiego), na podstawie którego Zarząd Województwa Wielkopolskiego przyznał pięć I, II i III miejsc. Laureaci otrzymali dyplomy wraz nagrodami rzeczowymi I miejsce – rower, II miejsce - deskorolka elektryczna, III miejsce – zegarek typu smartwatch. Wręczenie nagród odbyło się podczas Gali.

Zadania zrealizowane w latach 2017-2018, nieuwjęte w Programie Ochrony Środowiska dla woj. wielkopolskiego							
Lp.	Zadanie	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania [zrealizowano/ nie zrealizowano]	Opis zadania
55.	Konkurs ekologiczny dla dzieci i młodzieży promujący OZE pt. „CZTERY PORY ROKU Z OZE” dla klas VII szkół podstawowych	2018	Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi UMWW	Koszty uwzględnione w zadaniu nr 54	Środki własne UMWW, dofinansowanie WFOŚiGW w Poznaniu	zrealizowano	Konkurs był jednym z elementów przedsięwzięcia pn. „Wielkopolskie Dni Energii 2018 – festyny i konkursy” i był skierowany do uczniów klas VII szkół podstawowych położonych na terenie województwa wielkopolskiego, polegał na zrobieniu kalendarza na 2019 rok, nawiązującego do tematu konkursu. Konkurs miał na celu edukację i podnoszenie świadomości ekologicznej dzieci a szczególnie dot. odnawialnych źródeł energii. Kapituła konkursowa zaproponowała po trzy najlepsze prace z każdego subregionu Wielkopolski (kaliskiego, konińskiego, leszczyńskiego, pińskiego i poznańskiego), na podstawie którego Zarząd Województwa Wielkopolskiego przyznał cztery I, II i III miejsca. Laureaci otrzymali dyplomy wraz nagrodami rzeczowymi I miejsce – rower, II miejsce deskorolka elektryczna, III miejsce – zegarek typu smartwatch. Zarząd Województwa Wielkopolskiego przyznał także 12 nagród pieniężnych, o wartości 1000 zł każda, dla każdej szkoły z której pochodził laureat – uczeń konkursu. Wręczenie nagród odbyło się podczas Gali.
56.	Dystrybucja broszury „Odnawialne źródła energii i inne sposoby ograniczania niskiej emisji”	2018	Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi UMWW	15 450,00 zł	Dofinansowanie WFOŚiGW w Poznaniu	zrealizowano	Opracowaną i wydrukowaną broszurę rozdawano w czasie konsultacji dotyczących odnawialnych źródeł energii, podczas ww. festynów w ramach przedsięwzięcia „Wielkopolskie Dni Energii 2018 – festyny i konkursy”.
57.	Konkurs „Nasz pomysł na ochronę środowiska”	2017	Departament Środowiska UMWW	53 388,83 zł	Środki własne UMWW	zrealizowano	II edycja konkursu. Celem Konkursu „Nasz pomysł na ochronę środowiska” jest edukacja i podnoszenie świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży, zarówno poprzez promowanie pozytywnych zachowań w zakresie ochrony środowiska i przyrody, jak i zwracanie uwagi na zagrożenia dla tych dó

Zadania zrealizowane w latach 2017-2018, nieujęte w Programie Ochrony Środowiska dla woj. wielkopolskiego							
Lp.	Zadanie	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania [zrealizowano/ nie zrealizowano]	Opis zadania
58.	Konkurs „Nasz pomysł na ochronę środowiska”	2018	Departament Środowiska UMWW	53 342,02 zł	Środki własne UMWW	zrealizowano	III edycja konkursu. Celem Konkursu „Nasz pomysł na ochronę środowiska” jest edukacja i podnoszenie świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży, zarówno poprzez promowanie pozytywnych zachowań w zakresie ochrony środowiska i przyrody, jak i zwracanie uwagi na zagrożenia dla tych wspólnych dóbr występujące w otaczającym nas świecie.
59.	Konkurs „Działania proekologiczne i prokulutorowe w ramach strategii rozwoju województwa wielkopolskiego	2017	Departament Środowiska UMWW	293 423,19 zł	Środki własne UMWW	zrealizowano	Celem konkursu jest przyczynianie się do promowania pozytywnych zachowań w zakresie ochrony środowiska oraz do propagowania kultury w całym województwie wielkopolskim.
60.	Konkurs „Działania proekologiczne i prokulutorowe w ramach strategii rozwoju województwa wielkopolskiego	2018	Departament Środowiska UMWW	308 093,17 zł	Środki własne UMWW	zrealizowano	Celem konkursu jest przyczynianie się do promowania pozytywnych zachowań w zakresie ochrony środowiska oraz do propagowania kultury w całym województwie wielkopolskim.
61.	Olimpiada Wiedzy Ekologicznej	2017	Departament Środowiska UMWW	41 324,41 zł	Środki własne UMWW, dofinansowanie WFOŚiGW w Poznaniu	zrealizowano	Przeprowadzenie wojewódzkiego finału XXXII Olimpiady Wiedzy Ekologicznej Olimpiada Wiedzy. Olimpiada jest adresowana do uczniów szkół ponadgimnazjalnych wszystkich typów. Senaty 62 wyższych uczelni państwowych przyznają indeksy finalistom szczebla centralnego.
62.	Olimpiada Wiedzy Ekologicznej	2018	Departament Środowiska UMWW	35 954,00 zł	Środki własne UMWW, dofinansowanie WFOŚiGW w Poznaniu	zrealizowano	Przeprowadzenie wojewódzkiego finału XXXIII Olimpiady Wiedzy Ekologicznej

Zadania zrealizowane w latach 2017-2018, nieuwjęte w Programie Ochrony Środowiska dla woj. wielkopolskiego							
Lp.	Zadanie	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania [zrealizowano/ nie zrealizowano]	Opis zadania
63.	Zajęcia w Ośrodku Edukacji Przyrodniczej w Chalinie i w Łądzie	2017-2018	ZPKWW	637 677,06 zł	Środki własne ZPKWW, budżet UMWW, dofinansowanie WFOŚiGW w Poznaniu	zrealizowano	Organizacja „Zielonych Szkół” – 3 –dniowe pobyty dla dzieci i młodzieży. Organizacja letnich obozów edukacyjnych – 7-dniowe turnusy edukacyjne dla dzieci i młodzieży. Podczas w/w pobytów przeprowadzono zajęcia o tematyce przyrodniczej połączone z warsztatami plastycznymi oraz warsztatami garncarskimi i wikliniarskimi. Zapoznano uczestników z walorami Sierakowskiego Parku Krajobrazowego podczas odbytych wycieczek terenowych. Organizacja jednodniowych zajęć edukacyjnych. Zajęcia dotyczące walorów Sierakowskiego Parku Krajobrazowego. Zajęcia zaczynały się prezentacją multimedialną o SPK wraz z pogadanką. Następnie uczestnicy zwiedzali ekspozycję przyrodniczą w OEP oraz brali udział w różnych zajęciach, w tym poznawali SPK trasą ścieżki dydaktycznej. Organizacja praktyk studenckich – coroczne praktyki studenckie odbywające się na terenie Sierakowskiego Parku Krajobrazowego. Studenci badają okoliczną florę i faunę oraz przeprowadzają zajęcia teoretyczne w salach edukacyjnych OEP.
64.	Zajęcia w Ośrodku Edukacji Przyrodniczej w Łądzie	2017-2018	ZPKWW	Koszty wymienione w zadaniu nr 63.	Środki własne ZPKWW, budżet UMWW, dofinansowanie WFOŚiGW w Poznaniu	zrealizowano	Organizacja „Zielonych Szkół” – 3 –dniowe pobyty dla dzieci i młodzieży. Organizacja letnich obozów edukacyjnych – 7-dniowe turnusy edukacyjne dla dzieci i młodzieży. Podczas w/w pobytów przeprowadzono zajęcia o tematyce przyrodniczej połączone z warsztatami plastycznymi oraz warsztatami garncarskimi i wikliniarskimi. Zapoznano uczestników z walorami Nadwarciańskiego oraz Powidzkiego Parku Krajobrazowego podczas odbytych wycieczek terenowych.

Zadania zrealizowane w latach 2017-2018, nieujęte w Programie Ochrony Środowiska dla woj. wielkopolskiego							
Lp.	Zadanie	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania [zrealizowano/ nie zrealizowano]	Opis zadania
65.	Konkursy: - Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski - Ja i Przyroda - Moja Wielkopolska	2017-2018	ZPKWW	78 934,37 zł	Środki własne ZPKWW, budżet UMWW, dofinansowanie WFOŚiGW w Poznaniu	zrealizowano	- XVII edycja konkursu „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski” - konkurs kierowany był do uczniów szkół gimnazjalnych z gmin, na których terenie znajduje się park krajobrazowy. Celem konkursu było zdobycie i pogłębianie wiedzy na temat polskich parków krajobrazowych oraz innych zagadnień z dziedziny ekologii, ochrony przyrody, ochrony środowiska, jak również kształtowanie świadomości oraz rozbudzanie zamiłowania do świata przyrody. Konkurs składa się z czterech etapów: szkolnego, gminnego, parkowego i wojewódzkiego. - XV edycja konkursu „Ja i Przyroda” - konkurs skierowany był do uczniów klas V i VI szkół podstawowych dawnych miast wojewódzkich Wielkopolski. Celem konkursu było pogłębienie wiedzy dotyczącej parków krajobrazowych Wielkopolski oraz poszerzenie wiadomości z zakresu ochrony środowiska i ochrony przyrody. Konkurs ten składa się z czterech etapów: szkolnego, dzielnicowego, miejskiego oraz wojewódzkiego. - IX i X edycja konkursu „Moja Wielkopolska” - konkurs krajoznawczy dla młodzieży gimnazjalnej z terenu Wielkopolski. Celem konkursu było propagowanie wiedzy na temat historii, kultury oraz środowiska przyrodniczego regionu, a także pobudzanie zainteresowania „małą ojczyzną”. Konkurs składa się z dwóch etapów – pisemnego oraz ustnego, poprzedzonych eliminacjami szkolnymi.

Zadania zrealizowane w latach 2017-2018, nieujęte w Programie Ochrony Środowiska dla woj. wielkopolskiego							
Lp.	Zadanie	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Poniesione koszty [zł]	Źródło finansowania	Stopień wykonania [zrealizowano/ nie zrealizowano]	Opis zadania
66.	Spotkania z przyrodą	2017-2018	ZPKWW	2 352,00 zł	Środki własne ZPKWW, budżet UMWW, dofinansowanie WFOŚiGW w Poznaniu	zrealizowano	Zajęcia edukacyjne dla przedszkolaków i uczniów szkół podstawowych, realizowane w siedzibie ZPKWW lub w macierzystej placówce na terenie parków krajobrazowych i miasta Poznania. Celem jest pobudzenie świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży oraz misji ochrony środowiska naturalnego, co umożliwia wyrobienie postaw przyjaznych środowisku, rozwijanie i pogłębianie zamiłowania oraz szacunku dla przyrody i otoczenia.
67.	Gry terenowe: - Questy - Zielony Punkt Kontrolny	2017-2018	ZPKWW	1 250,00 zł	Środki własne ZPKWW, budżet UMWW, dofinansowanie WFOŚiGW w Poznaniu	zrealizowano	Questy to nowoczesna forma turystycznych gier terenowych do indywidualnego wykorzystania, w dowolnie wybranym czasie, niezależnie od pory roku i dnia tygodnia. Zabawa polega na tym, aby korzystając z rymowanych wskazówek zawartych w specjalnej karcie questu przemieszczać się po danej miejscowości, wpisując na karcie odpowiedzi na zagadki. W omawianym okresie opracowany został quest pn. „Z czajką po nadwarciańskim Łądzie”, gdzie w czasie wyprawy uczestnik pozna przyrodnicze tajemnice mieszkańców Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego.
68.	Publikacje edukacyjne	2017-2018	ZPKWW	534 333,83 zł	Środki własne ZPKWW, budżet UMWW, dofinansowanie WFOŚiGW w Poznaniu	zrealizowano	W ramach działalności wydawniczej przygotowano i wydano lub wznowiono i dodrukowano: publikacje pokonkursowe „Przyrodnicze rymowanie – otaczającego świata poznawanie”, albumy fotograficzne.
Łączne koszty zadań dodatkowych w latach 2017-2018				12 943 411,93 zł			

5. ANALIZA WSKAŹNIKÓW MONITOROWANIA EFEKTYWNOŚCI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Podstawą monitoringu realizacji Programu ochrony środowiska jest sprawozdawczość oparta na wskaźnikach odzwierciedlających stan środowiska przyrodniczego. W celu nadzoru nad realizacją opracowanego programu przyjęte zostały wskaźniki, które będą pomocne w przedstawianiu stopnia realizacji założonych zadań. Wskaźniki monitorowania powinny być mierzalne, aby jak najlepiej zweryfikować i porównać stan zaawansowania realizacji POŚ w poszczególnych latach.

Do oceny efektywności wdrażania Programu ochrony środowiska na terenie województwa wielkopolskiego użyto wybranych wskaźników rekomendowanych w Programie ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020.

Za rok bazowy przyjęto rok 2016, poprzedzający analizowane w raporcie lata 2017-2018. Wartości wskaźników monitorowania przedstawia poniższa tabela, wskaźniki przedstawiono również w formie graficznej na wykresach (podrozdział 5.1.).

Zgodnie z poprzednim Raportem za lata 2015-2016 trend zmian poszczególnych wskaźników oznaczono następująco:

- bez zmian,
- ↑ tendencja wzrostowa,
- ↓ tendencja spadkowa.

Tabela 34. Wskaźniki monitorowania Programu ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego za lata 2016 – 2018

Lp.	Wskaźnik monitorowania POŚ	Wartość wskaźnika			Trend zmian
		2016	2017	2018	
1.	liczba stref o klasie C wg kryterium ochrony zdrowia	dla pyłu PM10 – 3 dla pyłu PM2,5 – 2 dla BaP - 3	dla pyłu PM10 – 2 dla pyłu PM2,5 – 1 dla BaP - 3	dla pyłu PM10 – 3 dla pyłu PM2,5 – 1 dla BaP – 3 dla O ₃ - 1	Nie dotyczy
2.	poziom zanieczyszczenia powietrza wg oceny rocznej	Tab. 18	Tab. 19	Tab. 20	Nie dotyczy
3.	emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych	zanieczyszczenia gazowe: 15 427 033 Mg zanieczyszczenia pyłowe: 4 904 Mg	zanieczyszczenia gazowe: 14 447 488 Mg zanieczyszczenia pyłowe: 3 965 Mg	zanieczyszczenia gazowe: 11 472 803 Mg zanieczyszczenia pyłowe: 2 112	↓
4.	odbiorcy energii elektrycznej	1 200 845	1 261 567	1 292 409	↑
5.	zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w kWh	764,2	803,0	815,9	↑
6.	przylączy sieci gazowej	256 780	284 520	290 886	↑
7.	odsetek ludności korzystającej z gazu	47,5%	48,7%	48,3%	↑
8.	długość sieci ciepłej	952,9 km	1 009,1 km	1 057,4	↑
9.	liczba instalacji OZE	237	b.d.	346	↑

Lp.	Wskaźnik monitorowania POŚ	Wartość wskaźnika			Trend zmian
		2016	2017	2018	
10.	przypadki przekroczeń krótkookresowych wskaźników poziomu dźwięku LAeqD i LeqN	12	12	14	↑
11.	przypadki przekroczeń długookresowych wskaźników poziomu dźwięku LDWN i LN	1	4	1	-
12.	przypadki przekroczenia dopuszczalnych wartości równoważnego poziomu hałasu w otoczeniu lotniska Ławica	brak pomiarów dla lotniska Ławica	brak pomiarów dla lotniska Ławica	1	-
13.	przypadki przekroczeń wartości dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych	0	0	0	-
14.	liczba (odsetek) JCWP rzecznych o stanie/potencjale ekologicznym co najmniej dobrym – badanych w danym roku	24 (24,49%)	0	b.d.	-
15.	liczba (odsetek) JCWP rzecznych o stanie chemicznym dobrym – badanych w danym roku	42 (51,9%)	0	b.d.	-
16.	liczba (odsetek) JCWP jeziornych o stanie/potencjale ekologicznym co najmniej dobrym – badanych w danym roku	7 (19,4%)	0	b.d.	-
17.	liczba (odsetek) JCWP jeziornych o stanie chemicznym dobrym – badanych w danym roku	25 (62,5%)	0	b.d.	-
18.	liczba stanowisk monitoringu JCWPd, dla których stwierdzono co najmniej dobry stan – badanych w danym roku	50 (38%)	0	b.d.	-
19.	realizacja inwestycji małej retencji wodnej w danym roku: - nakłady inwestycyjne - liczba obiektów - przyrost pojemności	7 260 tys. zł 66 obiektów 1009,3 dam ³	b.d.	37 685 tys. zł 25 obiektów 46,7 dam ³	↑ ↓ ↓
20.	pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	1 643 526,5 dam ³	1 411 253,7 dam ³	1 361 394,4 dam ³	↓
21.	zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	129,9,4 hm ³	128,2 hm ³	137,1 hm ³	↑
22.	ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzane do wód lub do ziemi: - ogółem - nieoczyszczane	243,7 hm ³ 0,338 hm ³	225,63 hm ³ 0,342 hm ³	213,112 hm ³ 0,337 hm ³	↓ -
23.	długość sieci wodociągowej	248,7 km	203,8 km	255,7 km	↑
24.	długość sieci kanalizacyjnej	13 947,1 km	14 264,8 km	14 721,5 km	↑

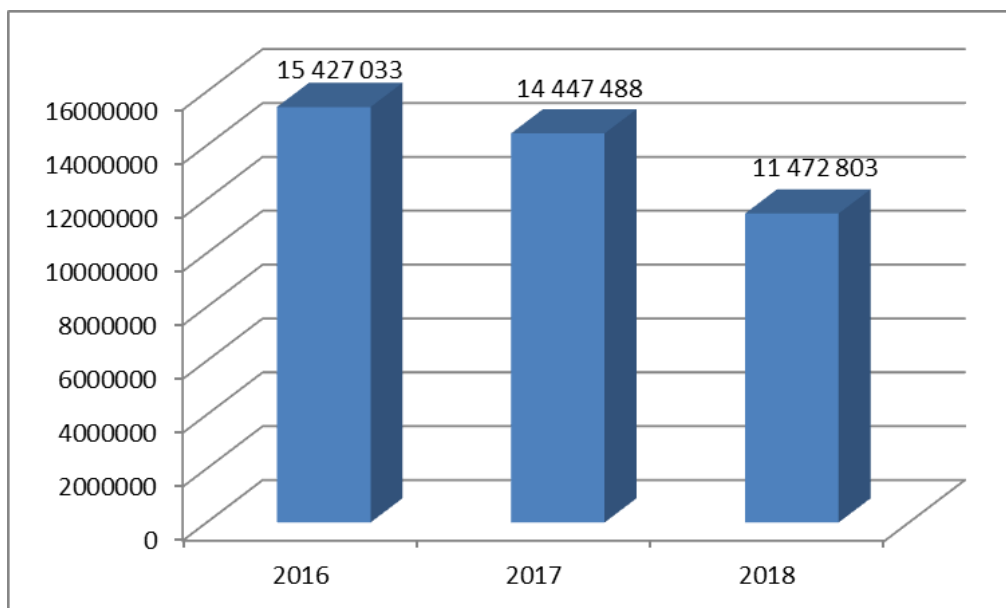
Lp.	Wskaźnik monitorowania POŚ	Wartość wskaźnika			Trend zmian
		2016	2017	2018	
25.	odsetek ludności korzystającej z wodociągu	ogółem – 96,4 % na wsi - 94,7 %	ogółem – 96,5 % na wsi - 94,8 %	ogółem - 96,6 % na wsi - 94,8 %	↑ ↑
26.	odsetek ludności korzystającej z kanalizacji	ogółem – 71,4 % na wsi – 46,6 %	ogółem – 71,8 % na wsi – 47,7 %	ogółem – 72,1 % na wsi – 48,3 %	↑ ↑
27.	ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną	91 613,9 dam ³	93 516,0 dam ³	108,811,5 dam ³	↑
28.	miasta obsługiwane przez oczyszczalnie ścieków	109	b.d.	b.d.	-
29.	liczba oczyszczalni ścieków: - ogółem - z podwyższonym usuwaniem biogenów	243 96	247 92	245 91	↓ ↓
30.	Wypełnienie wymagań KPOŚK: - liczba aglomeracji - łączna rzeczywista liczba mieszkańców w aglomeracjach - łączna liczba oczyszczalni w aglomeracjach - w tym liczba oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów - łączna długość sieci kanalizacyjnej ogółem (sanitarnej i ogólnospławnej) w aglomeracjach	-182 - 2 618 740 - 436 - 101 - 13 947,1 km	- 182 - 2 631 408 - 432 - 97 - 14 264,8 km	- b.d. - b.d. - 427 - 95 - 14 721,5 km	- ↑ ↓ ↓ ↑
31.	udział gleb kwaśnych	b.d.	b.d.	b.d.	-
32.	powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych	159 766 ha	159 766 ha	b.d.	-
33.	powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji	0,36%	0,35%	0,35%	↓
34.	powierzchnia gruntów zrekultywowanych	311 ha	302 ha	177 ha	↓
35.	liczba gospodarstw ekologicznych z certyfikatem powierzchnia ekologicznych użytków rolnych	592 23 459 ha	483 19 663 ha	511 18 501 ha	↓ ↓
36.	masa odebranych zmieszanych odpadów komunalnych	884 940 Mg	887 868 Mg	886 772 Mg	↑
37.	masa odpadów zebranych selektywnie	470 769 Mg	543 788 Mg	495 444 Mg	↑
38.	liczba instalacji o statusie regionalnej instalacji przetwarzania odpadów komunalnych	29	30	36	↓

Lp.	Wskaźnik monitorowania POŚ	Wartość wskaźnika			Trend zmian
		2016	2017	2018	
39.	liczba instalacji przeznaczonych do zastępczej obsługi regionów gospodarki odpadami	34	41	39	-
40.	masa odpadów zdeponowanych na składowiskach	1 715 325 Mg	1 338 125 Mg	882 637 Mg	↓
41.	lesistość	25,7 %	25,8 %	25,8 %	↑
42.	powierzchnia: gruntów leśnych	787 943,2 ha	788 804,85 ha	789 318,85 ha	↑
43.	zalesienia użytków rolnych i nieużytków w danym roku	80,32 ha	102,51 ha	52,89 ha	↓
44.	powierzchnia obszarów prawnie chronionych	943 927,64 ha	943 091,44 ha	943 066,37 ha	↓
45.	liczba pomników przyrody	3 909	3 854	3 809	↑
46.	tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej: - ogółem - w miastach	6 306,18 ha 2 038,17 ha	6 364,01 ha 2 038,96 ha	6 137,82 ha 1 795,63 ha	↓ ↓
47.	liczba poważnych awarii	0	0	0	-
48.	nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca	na ochronę środowiska: 158,51 zł na gospodarkę wodną: 32,23 zł	na ochronę środowiska: 165,84 zł na gospodarkę wodną: 28,68 zł	na ochronę środowiska: 247,88 zł na gospodarkę wodną: 45,97 zł	↑ ↑
49.	wydatki budżetu województwa:				
	- w dziale: Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	7 414 169,17 zł	3 966 826,93 zł	14 331 672,73 zł	↑
	- w dziale: Ogrody botan. i zoolog. oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	4 149 251,23 zł	4 502 317,44 zł	4 641 414,21 zł	↑
	- w zakresie usuwania skutków klęsk żywiołowych	4 709 453,41 zł	5 902 719,55 zł	0 zł	↑
50.	udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem	1,94 %	1,72%	1,5%	↓

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, WIOŚ, URE

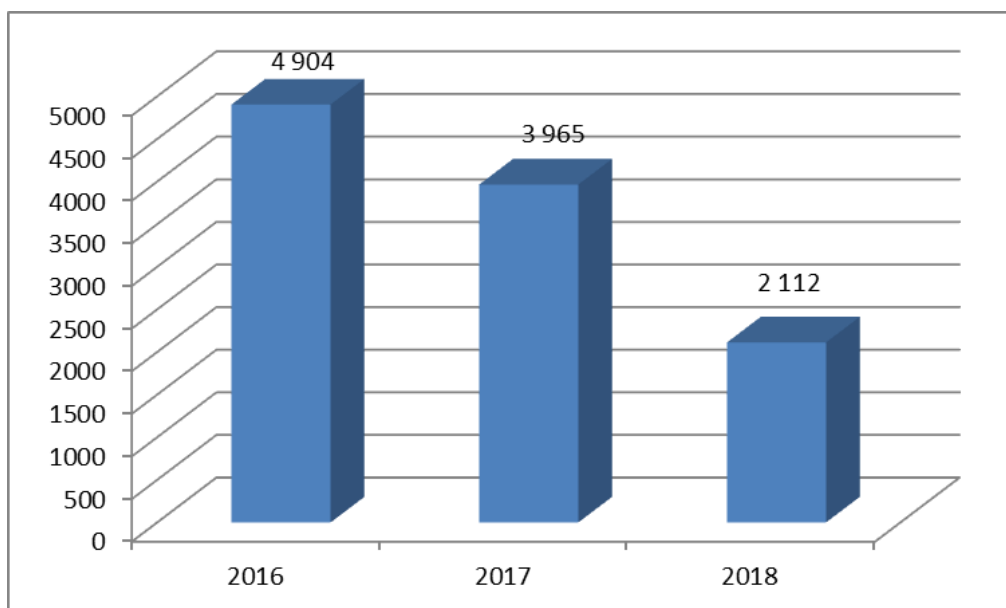
GRAFICZNE PRZEDSTAWIENIE TENDENCJI ZMIAN STANU ŚRODOWISKA – WYBRANE WSKAŹNIKI

Wykres 2. Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych w województwie wielkopolskim w latach 2016-2018 [Mg/rok]

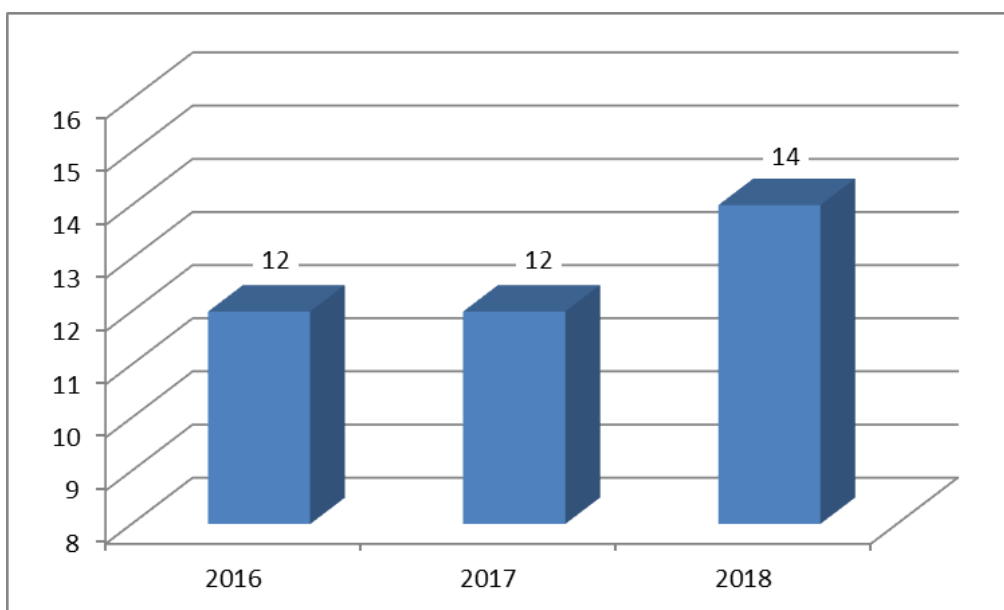
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 3. Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych w województwie wielkopolskim w latach 2016-2018 [Mg/rok]

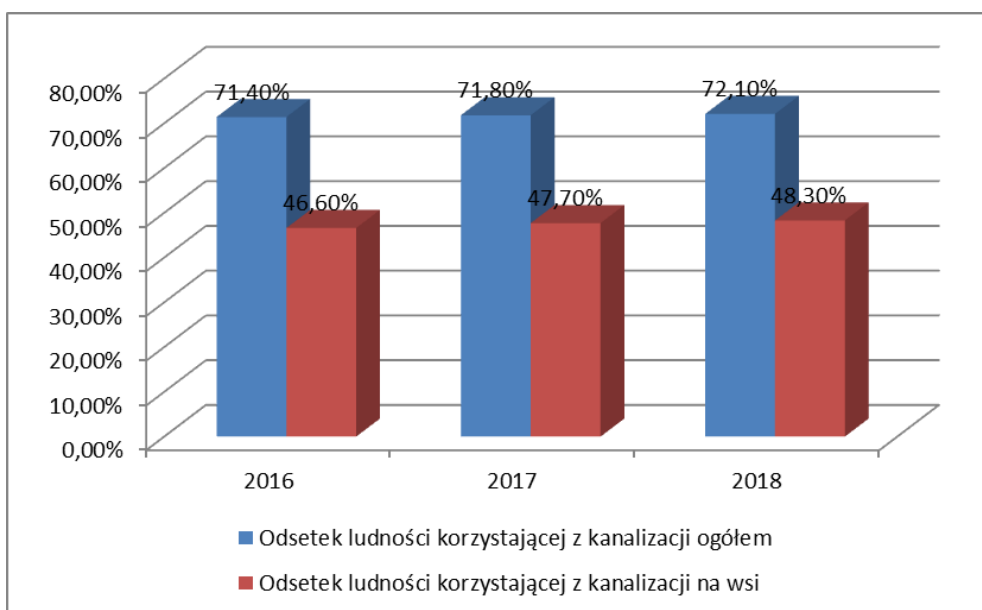
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 4. Przypadki przekroczeń krótkookresowych wskaźników poziomu dźwięku L_{AeqD} i L_{AeqN} w województwie wielkopolskim w latach 2016-2018

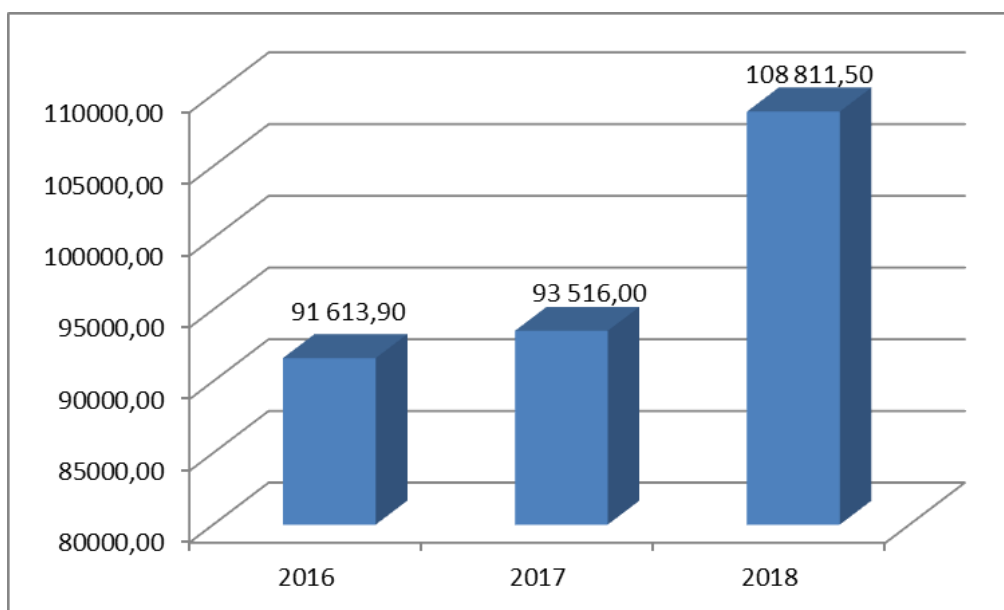
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 5. Odsetek ludności korzystającej z kanalizacji ogółem i na obszarach wiejskich w województwie wielkopolskim w latach 2016-2018 [%]

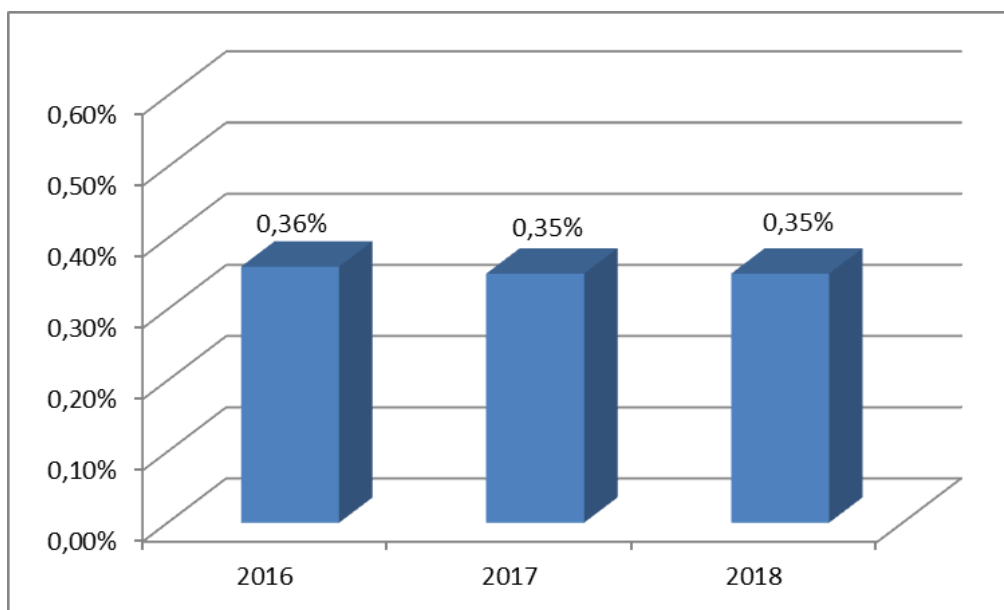
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 6. Ilość ścieków odprowadzanych siecią kanalizacyjną w województwie wielkopolskim w latach 2016-2018 [dam³]

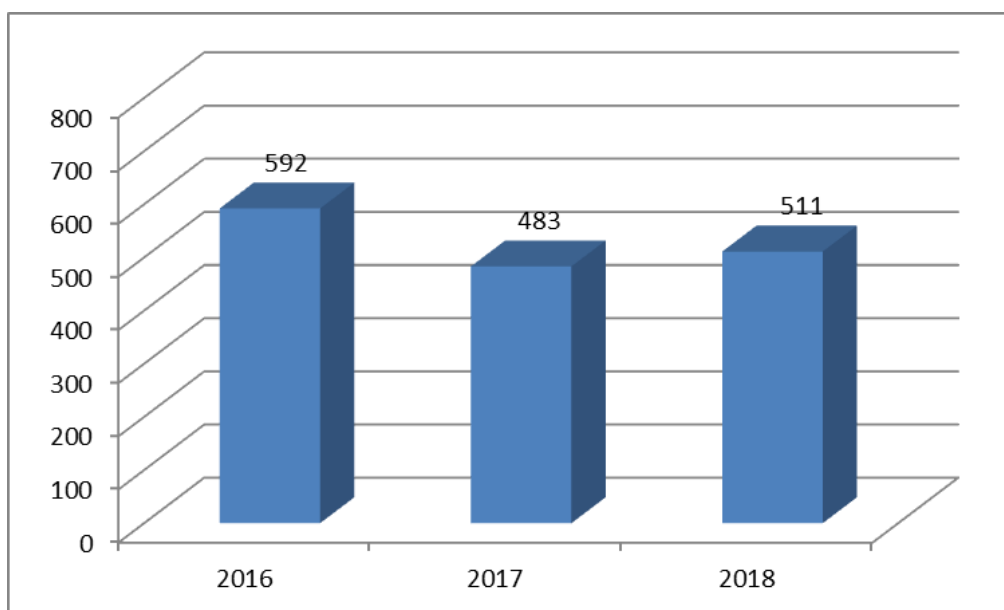
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 7. Udział powierzchni gruntów zdewastowanych i wymagających rekultywacji w województwie wielkopolskim w latach 2016-2018 [%]

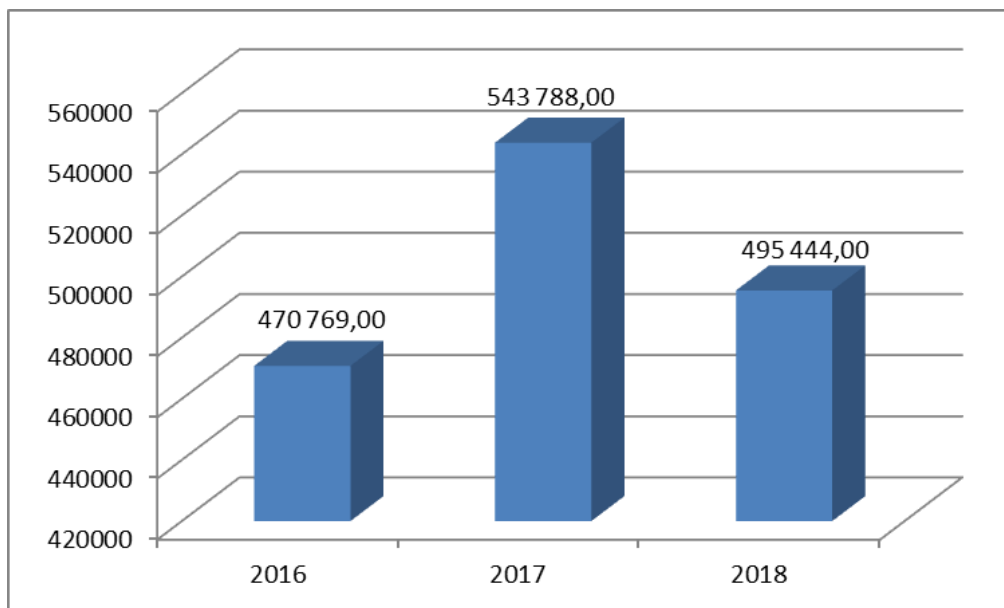
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 8. Liczba gospodarstw ekologicznych z certyfikatem w województwie wielkopolskim w latach 2016-2018

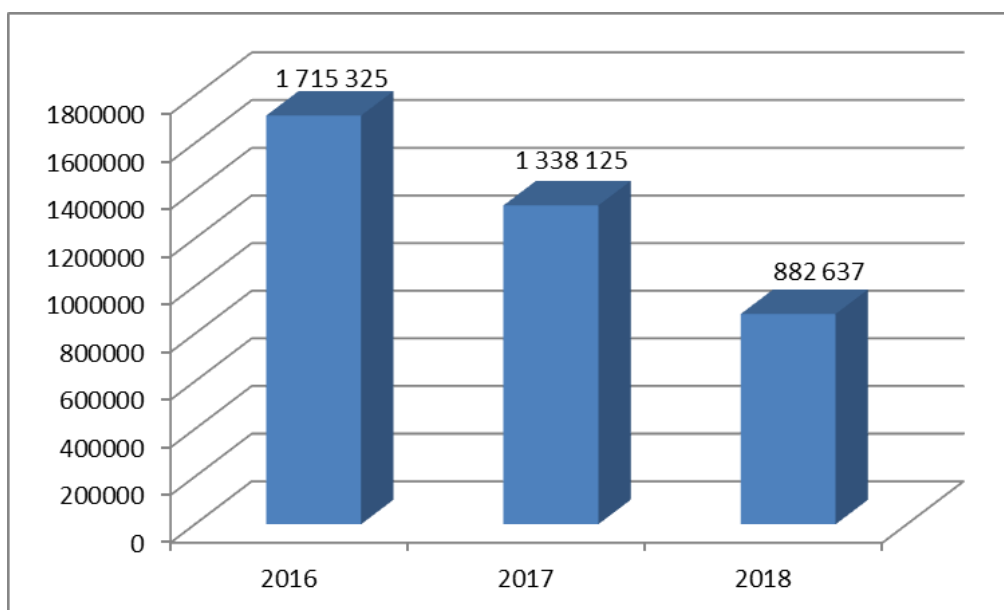
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 9. Masa selektywnie zebranych odpadów w województwie wielkopolskim w latach 2016-2018 [Mg]

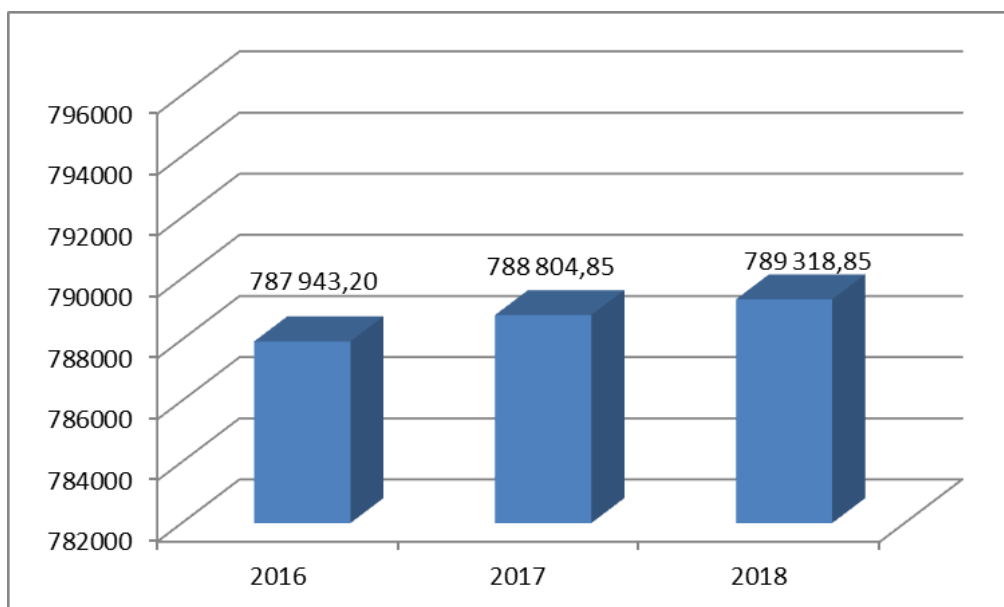
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 10. Masa odpadów zdeponowanych na składowiskach w województwie wielkopolskim w latach 2016-2018 [Mg]

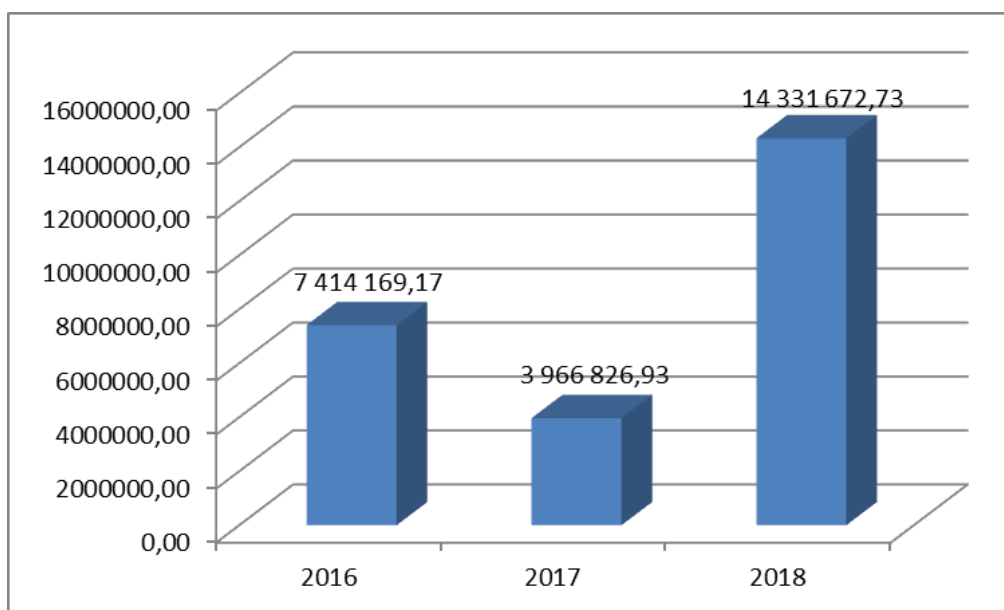
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 11. Powierzchnia gruntów leśnych w województwie wielkopolskim w latach 2016-2018

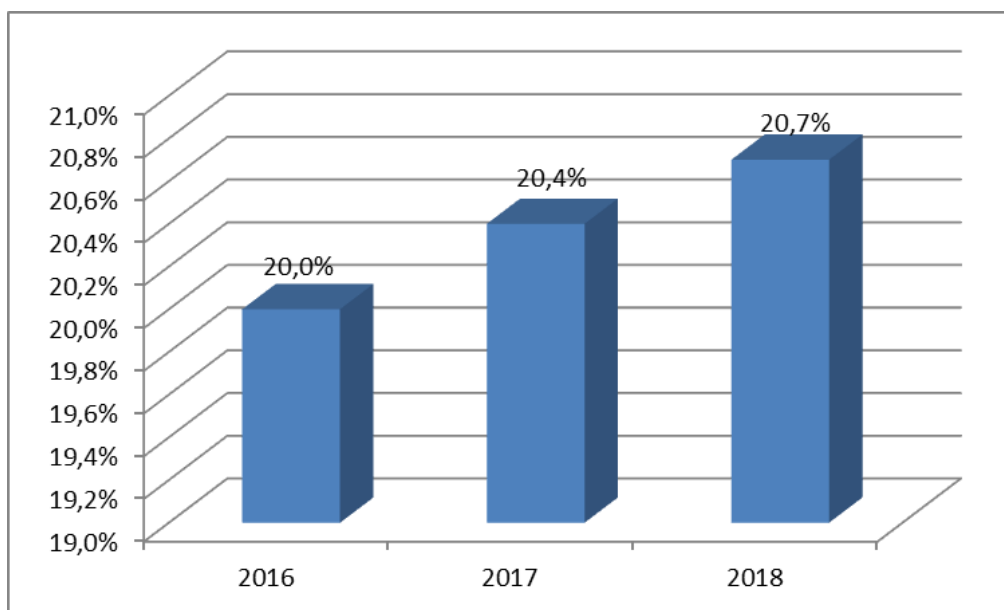
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 12. Wydatki budżetu województwa w dziale: gospodarka komunalna i ochrona środowiska w latach 2016-2018 [zł]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 13. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem [%]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

6. PODSUMOWANIE

Raport z realizacji Programu ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego obejmuje lata 2017-2018. Głównym celem opracowania jest analiza realizacji zadań, które były zaplanowane do wykonania w zakresie poprawy stanu środowiska na terenie województwa. Przedstawiono również tendencję zmian jakie zachodzą na podstawie wskaźników monitorowania Programu ochrony środowiska.

Zmiany stanu środowiska widoczne są w dłuższej perspektywie czasowej, dlatego też niniejszy Raport z dwuletniego okresu realizacji celów i zadań ekologicznych ukazuje tendencję zmian i efekt realizacji zadań. Wskaźniki monitorowania Programu ochrony środowiska zostały przedstawione w trzech okresach: na koniec roku 2016 (rok bazowy), 2017 i 2018.

Raport opiera się o dane powszechnie dostępne, publikowane przez Główny Urząd Statystyczny oraz dane uzyskane z instytucji zobowiązanych do udostępniania informacji o środowisku.

Na podstawie otrzymanych odpowiedzi od jednostek samorządu terytorialnego oraz innych instytucji odpowiedzialnych za realizację zadań z zakresu ochrony środowiska na terenie województwa wielkopolskiego i danych zawartych w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego sporządzono Raport z realizacji Programu ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego za lata 2017-2018. W związku z tym, że nie wszystkie instytucje odpowiedziały na przesłane ankiety, a także nie wszystkie zadania wskazane w Programie ochrony środowiska zostały przypisane odpowiednim jednostkom, dane w raporcie są niepełne. Znaczna część ankiet nie zawierała również kompletnych danych. Największy problem dla ankietowanych stanowiło dopasowanie kosztów do konkretnych zadań wyznaczonych przez Program ochrony środowiska lub wydzielenie z kosztów całkowitych sum wydanych w konkretnym okresie sprawozdawczym lub na konkretne zadanie.

Łączne poniesione koszty na ochronę środowiska kształtowały się na poziomie 4 322 578 248,04 zł. Koszty poniesione na realizację zadań dodatkowych w latach 2017-2018 stanowiły 12 943 411,93 zł.

Główne nakłady finansowe zostały skierowane na zadania związane z ochroną klimatu i jakości powietrza oraz realizacją programów ochrony powietrza. Wydatkowano sumę w wysokości 2 295 044 798,95 zł. Następnie w kolejności sklasyfikowały się zadania z zakresu zagrożenia hałasem, generując koszty na poziomie 664 696 240,74 zł, gospodarki odpadami 634 278 060,69 zł, gospodarki wodno-ściekowej – 408 786 556,71 zł, ochrony zasobów przyrody – 135 052 423,54 zł, ochrony przez poważnymi awariami – 70 329 317,22 zł, gospodarki wodnej – 57 219 971,80 zł oraz monitoringu środowiska – 39 674 533,27 zł. Najmniej kosztów generowały zadania z zakresu, edukacji ekologicznej – 11 103 074,13 zł, ochrony gleb – 6 369 771,00 zł oraz ochrony zasobów geologicznych – 23 500,00 zł. Kwota przeznaczona na zadania związane z ochroną przed działaniem pól elektromagnetycznych nie została oszacowana, były to głównie działania bezkosztowe. Zadania dodatkowe, nieujęte w programach ochrony środowiska generowały koszty na poziomie 12 943 411,93 zł.

Głównym źródłem finansowania zadań z zakresu ochrony środowiska na terenie województwa wielkopolskiego w okresie sprawozdawczym 2017-2018 były środki własne gmin, powiatów, przedsiębiorstw i instytucji realizujących, wspierane przez środki unijne oraz kredyty i pożyczki bankowe. Środki finansowe na realizację działań z zakresu ochrony środowiska w województwie wielkopolskim w latach 2017-2018 pochodziły z następujących źródeł:

- źródła publiczne: budżet państwa, województwa, budżety powiatów i gmin,
- źródła prywatne: środki własne instytucji i przedsiębiorstw, kredyty i pożyczki, środki osób fizycznych,
- środki unijne.

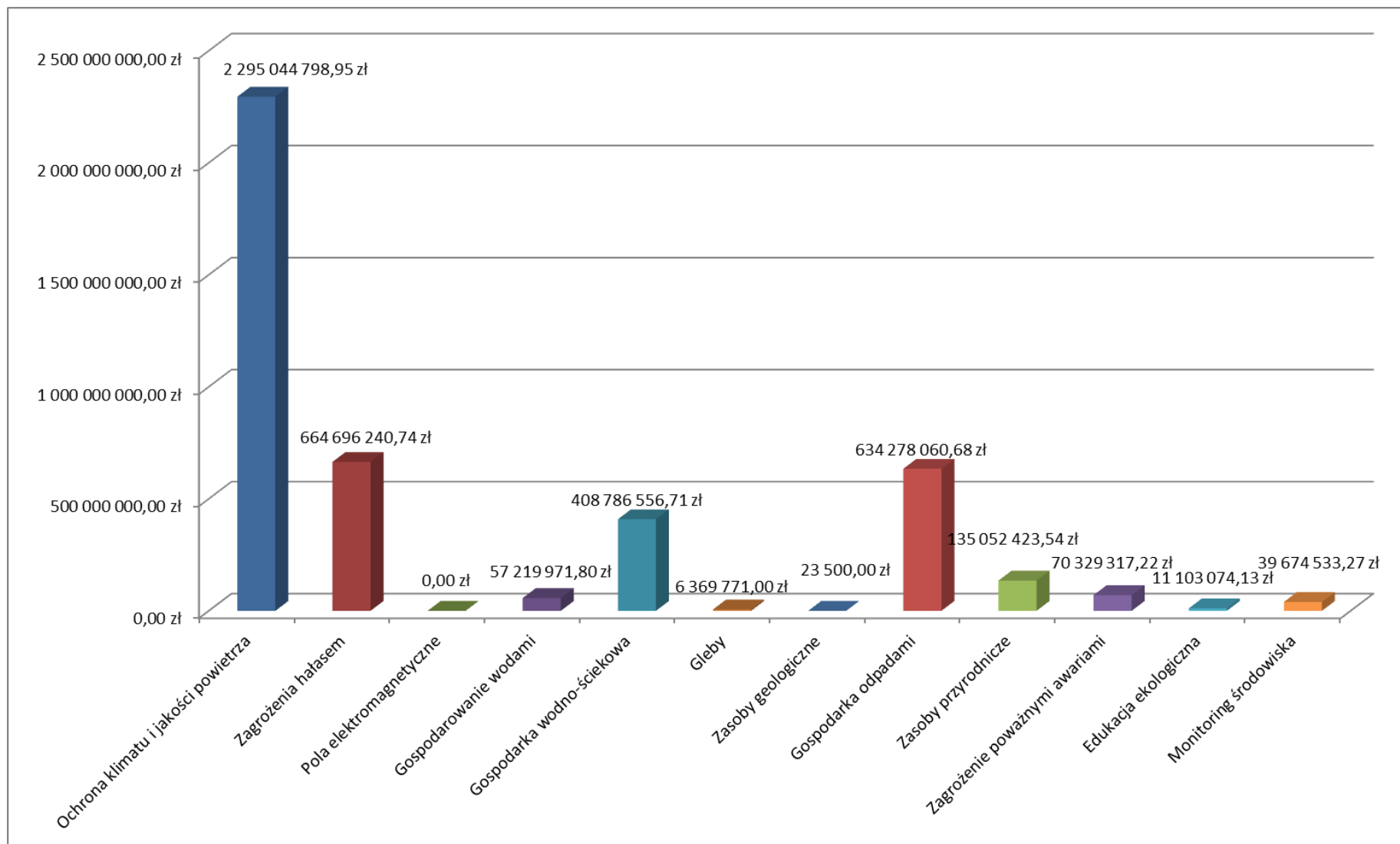
Tabela 35. Koszty poniesione na realizację zadań z zakresu ochrony środowiska w latach 2017 – 2018

Obszar wyznaczony w Programie ochrony środowiska	Poniesione koszty w latach 2017-2018
Ochrona klimatu i jakości powietrza	2 295 044 798,95 zł
Zagrożenia hałasem	664 696 240,74 zł
Pola elektromagnetyczne	-
Gospodarowanie wodami	57 219 971,80 zł
Gospodarka wodno-ściekowa	408 786 556,71 zł
Gleby	6 369 771,00 zł
Zasoby geologiczne	23 500,00 zł
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	634 278 060,68 zł
Zasoby przyrodnicze	135 052 423,54 zł
Zagrożenie poważnymi awariami	70 329 317,22 zł
Edukacja ekologiczna	11 103 074,13 zł
Monitoring środowiska	39 674 533,27 zł
Łącznie	4 322 578 248,04 zł
Zadania dodatkowe	12 943 411,93 zł
Łączne koszty generowane przez zadania z zakresu ochrony środowiska	4 335 521 659,97 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ankietyzacji jednostek

Poniższy wykres przedstawia rozkład kosztów wydatkowanych na realizację zadań w poszczególnych obszarach interwencji w okresie 2017-2018 r., wyznaczonych przez Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego.

Wykres 14. Koszty poniesione na ochronę środowiska w latach 2017-2018

Źródło: opracowanie własne

Zaawansowanie realizacji celów i zadań ekologicznych jest zróżnicowane. Przyczyną tego mogą być przede wszystkim niedostateczne środki własne, mogące stanowić wkład własny w pozyskiwanych środkach finansowych z Unii Europejskiej, także zbyt długie procedury przetargowe, jak również brak planów i projektów branżowych. Ujęte w tabelach powyżej najważniejsze zadania w poszczególnych obszarach środowiskowych, pozwalają ocenić, w jakim wymiarze w stosunku do zakładanych planów zostały zrealizowane zamierzenia.

Reasumując stwierdza się, że na 184 wyznaczonych zadań na lata 2017-2018 łącznie zrealizowano 152 zadania, co stanowi 82,6 % wykonania założonej całości. Część z zadań wykonywana była w trybie ciągłym jako zadania statutowe lub zadania realizowane w ramach funkcjonowania danych jednostek (bez ponoszenia dodatkowych kosztów inwestycyjnych). Niektóre z zadań zostały zrealizowane częściowo (np. tylko przez niektóre z przypisanych jednostek).

Zaznacza się, że zrealizowano również zadania dodatkowe z zakresu ochrony środowiska, które nie były ujęte w programach ochrony środowiska.

Tabela nr 36 ukazuje stopień realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska w latach 2017-2018.

Tabela 36. Realizacja zadań w latach 2017-2018

Obszar wyznaczony w Programie ochrony środowiska	Liczba wyznaczonych zadań	Liczba zrealizowanych zadań	Stopień realizacji
Ochrona klimatu i jakości powietrza	37	34	91,9%
Zagrożenia hałasem	8	7	87,5%
Pola elektromagnetyczne	2	2	100,0%
Gospodarowanie wodami	42	32	76,19%
Gospodarka wodno-ściekowa	11	11	100,0%
Gleby	3	3	100,0%
Zasoby geologiczne	6	4	66,7%
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	16	14	87,5%
Zasoby przyrodnicze	33	27	81,8%
Zagrożenie poważnymi awariami	8	7	87,5%
Edukacja ekologiczna	10	5	50,0%
Monitoring środowiska	8	6	75,0%
Łącznie	184	152	82,6%

Źródło: opracowanie własne

Opis realizacji zadań w latach 2017-2018

Z analizy realizacji zadań wynika, że w latach 2017-2018 stan środowiska w województwie wielkopolskim uległ poprawie. Realizowano zadania ze wszystkich obszarów wyznaczonych w Programie ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego.

W zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza na terenie województwa wielkopolskiego realizowano zadania dotyczące m.in.: budowy i modernizacji dróg, monitoringu jakości powietrza, termomodernizacji budynków, projektów w zakresie ochrony powietrza i energetyki, wspierania ekologicznych form transportu oraz budowy systemów energetycznych wykorzystujących OZE. Monitoring jakości powietrza realizowany był w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Poznaniu. Wyniki prowadzonych badań publikowane były w formie raportów o stanie środowiska w województwie wielkopolskim. Termomodernizacjom podlegały głównie budynki użyteczności publicznej a także budynki mieszkalne, przy odpowiednim wsparciu z budżetów jednostek samorządów terytorialnych oraz programów realizowanych ze środków z funduszy europejskich. W ramach powyższego zadania przeprowadzano najczęściej wymianę stolarki okiennej, wymianę systemu ogrzewania i ocieplenia. Projekty w zakresie ochrony powietrza dotyczyły przede wszystkim realizacji inwestycji w zakresie modernizacji systemu ciepłowniczego, wymiany nieefektywnych źródeł energii cieplnej, budowy sieci ciepłowniczej i realizacji nowych połączeń do budynków mieszkalnych. W latach 2017-2018 na zadania związane z budową i modernizacją dróg, ciągów komunikacyjnych oraz tworzeniem infrastruktury dla transportu rowerowego i rozbudową taboru transportu zbiorowego, wydatkowano łącznie 1 506 381 505,42. Łączny koszt zrealizowanych w latach 2017-2018 zadań wyniósł 2 295 044 798,95 zł.

W obszarze ochrony przed hałasem i niekorzystnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych realizowane były zadania dotyczące uwzględniania przez gminy zapisów ograniczających negatywne oddziaływanie tych czynników w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Ponadto Zarząd Województwa Wielkopolskiego podjął się realizacji aktualizacji Programu ochrony środowiska przed hałasem (POH), ponosząc przy tym koszty w wysokości 171 780,00 zł.

W latach 2017-2018 r. największe środki inwestycyjne **w związku z ochroną środowiska przed hałasem** przeznaczone zostały na działania związane z modernizacją dróg na terenie województwa. Poprawa stanu technicznego poprzez utwardzenie dróg i poboczy przyczynia się do znacznego ograniczenia emisji hałasu komunikacyjnego, a także do redukcji wtórnego unosu pyłów z dróg. W mniejszym stopniu realizowano zadania związane z nasadzeniami zieleni osłonowej, stosowaniem cichych nawierzchni drogowych oraz wprowadzaniem zapisów do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dotyczących lokalizacji nowych źródeł pól elektromagnetycznych. W zakresie ochrony przed hałasem, łączny koszt realizacji zadań w latach 2017-2018 wyniósł 664 696 240,74 zł. Na zadania związane z ochroną przed działaniem pól elektromagnetycznych kosztów nie oszacowano – realizowane były zadanie niewymagające nakładów finansowych.

Na zadania z zakresu gospodarki wodnej w latach 2017-2018 wydatkowano łącznie kwotę w wysokości 57 219 971,80 zł. Gminy województwa wielkopolskiego skupiły się na działaniach związanych z konserwacją rzek, kanałów i rowów melioracyjnych, doposażaniem jednostek poprzez zakup pomp pożarniczych oraz realizacją planów operacyjnych przed powodzią i planów zarządzania kryzysowego. Spośród zadań monitorowanych, informację o realizacji otrzymano jedynie od RZGW we Wrocławiu, KW PSP w Poznaniu oraz Nadleśnictwa Łopuchówko.

W zakresie gospodarki wodno-ściekowej w latach 2017-2018 r. jednostki samorządu terytorialnego przeznaczyły znaczne środki finansowe na rozbudowę i modernizację sieci kanalizacyjnej na terenie województwa, jak również budowę ujęć wód i stacji ich uzdatniania. Duża część jednostek podjęła się również działań związanych z budową oraz modernizacją kanalizacji deszczowej w obrębie terenów administracji. Gminy wykazały również wysokość środków jakie przeznaczyły na dofinansowanie inwestycji, jaką jest przydomowa oczyszczalnia ścieków. Łączna kwota przeznaczona na rozwój gospodarki wodno-ściekowej na terenie województwa wyniosła 408 786 556,71 zł.

Najważniejszym zadaniem realizowanym **w związku z ochroną gleb** na terenie województwa wielkopolskiego było prowadzenie rekultywacji terenów zdegradowanych i przemysłowych przez gminy. Zgodnie z danymi uzyskanymi w wyniku przeprowadzonej ankietyzacji, na realizację tego zadania gminy przeznaczyły 6 187 861,03 zł. Ochrona gleb i zasobów kopalin realizowana była również poprzez uwzględnianie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz na kontroli koncesji i wykonywaniu określonych w nich postanowień, co przyczyniło się do eliminacji nielegalnych eksploatacji kruszywa. Łącznie na realizację zadań w zakresie ochrony gleb i złóż zasobów przeznaczono w analizowanym okresie – 23 500 zł.

W odniesieniu do **obszaru gospodarowania odpadami i zapobieganiu ich powstawaniu w latach 2017-2018**, na terenie województwa wielkopolskiego największe środki przeznaczone były na realizację zadania związanego z odbieraniem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych (ponad 500 mln zł). Każda z gmin województwa wielkopolskiego we własnym zakresie realizowała zagadnienia gospodarki odpadami, zgodnie z zapisami ustawy o odpadach i planem gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego. Gminy podejmowały również działania dotyczące zagospodarowania odpadów ściekowych, budowy instalacji do przetwarzania odpadów, zakupu pojemników na odpady zmieszane i selektywnie zebrane oraz likwidacji nielegalnych wysypisk. Na podstawie opracowanych gminnych i powiatowych programów usuwania azbestu dofinansowywano również demontaż i unieszkodliwianie azbestu. Licznie realizowane były również zadania związane z edukacją mieszkańców w zakresie selektywnej zbiórki odpadów oraz akcje sprzątnięcia przestrzeni gminnych. W celu uszczelnienia systemu gospodarowania odpadami wykonywano również budowy PSZOK oraz ich modernizację. Łącznie na gospodarkę odpadami przeznaczono kwotę 634 278 060,68 zł.

Zadania w zakresie ochrony przyrody przewidziane do realizacji w 2017-2018 r. dotyczyły przede wszystkim Nadleśnictw, w mniejszym stopniu również jednostek samorządu terytorialnego. Nadleśnictwa prowadziły m.in. ochronę, pielęgnację i utrzymanie terenów leśnych, realizowały ochronę lasów w oparciu o plany urządzenia lasów i uproszczone plany urządzenia lasów. Gminy podejmowały inicjatywy związane z rewitalizacją i utrzymaniem zabytkowych parków oraz zieleni miejskiej. Największym wkładem finansowym charakteryzowało się zadanie polegające na konserwacji, rewitalizacji oraz pracach porządkowych dotyczących zieleni miejskiej (102 926 745,30 zł). Łączna kwota przeznaczona na ochronę przyrody w wyniosła 135 052 423,54 zł.

W obszarze zagrożenia poważnymi awariami część gmin realizowała zadania w zakresie doposażenia jednostek straży pożarnej w ramach poprawy systemu bezpieczeństwa chemiczno-ekologicznego. Prowadzono ponadto szkolenia dla członków OSP w zakresie obrony cywilnej, pierwszej pomocy przedmedycznej oraz szkolenia obronne. Część gmin uwzględniała również w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lokalizację zakładów dużego ryzyka (ZDR) oraz zakładów zwiększonego ryzyka (ZZR). Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej dokonywała m.in. zakupu samochodów pożarniczych, specjalistycznego sprzętu i wyposażenia do przeciwdziałania nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska. W latach 2017-2018 zakończono inwestycje polegające na budowie budynków strażnicy dla Jednostki Ratowniczo – Gaśniczej i Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej we Wrześni, Jednostki Ratowniczo Gaśniczej nr 4 Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu oraz Jednostki Ratowniczo Gaśniczej i Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Śremie. Łącznie na zadania w obszarze zagrożenia poważnymi awariami w wydatkowano kwotę 70 329 317,22 zł.

W latach 2017-2018 edukacja ekologiczna społeczeństwa odbywała się w wyniku działań gmin i powiatów, a także Samorządu Województwa Wielkopolskiego. Prowadzone kampanie informacyjno-edukacyjne, imprezy o tematyce ekologicznej, konferencje i konkursy w znacznym stopniu przyczyniły się do propagowania zagadnień związanych z ochroną środowiska. Zespół Parków Krajobrazowych przeznaczył kwotę 1 500 000,00 zł na działania skupione na zwiększaniu świadomości ekologicznej mieszkańców regionu, zmianie ich zachowań, popularyzacji wiedzy na temat walorów przyrodniczych i kulturowych regionu, w tym szczególnie walorów przyrodniczych i kulturowych parków krajobrazowych. Działania edukacyjne w znacznym stopniu prowadzone były również przez placówki oświatowe, które wyposażane były w sprzęt edukacyjny ze środków gminnych. Łączny koszt realizacji działań w zakresie edukacji ekologicznej w latach 2017-2018 r. wyniósł 11 103 074,13 zł.

Monitoring środowiska na terenie województwa wielkopolskiego prowadzony był przez w większości przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu (w roku 2017) oraz Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (w roku 2018), a także przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy oraz Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej. Wskazane instytucje monitorowały stan środowiska w takich obszarach jak: jakość wód powierzchniowych i podziemnych, hałas, zanieczyszczenia powietrza, pola elektromagnetyczne oraz zbierały dane meteorologiczne i hydrologiczne. Ponadto WIOŚ w Poznaniu dokonywał kontroli zakładów stwarzających potencjalne zagrożenie dla środowiska na terenie województwa. Do zadań gmin należał monitoring składowisk odpadów, obserwacje opadów atmosferycznych oraz opracowywanie raportów o stanie środowiska przyrodniczego w obszarze jednostek. Łączny koszt monitoringu środowiska w latach 2017-2018 wyniósł 39 674 533,27 zł.

Program ochrony środowiska stanowi podstawowe narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska na różnych szczeblach administracyjnych. Podstawowym założeniem w tworzeniu programów ochrony środowiska jest to, aby ich realizacja doprowadziła do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem oraz zapewniła skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyła warunki wdrożenia wymagań obowiązujących w tym zakresie prawa. Analizując realizację Programu ochrony środowiska należy pamiętać, że zadania o charakterze wykonawczym, czyli mające bezpośredni wpływ na stan środowiska i związane z jego ochroną przed szkodliwym oddziaływaniem, obciążają samorządy i podmioty gospodarcze.

Do najważniejszych zadań z zakresu ochrony środowiska, zrealizowanych przez jednostki działające na terenie województwa wielkopolskiego, można zaliczyć te z zakresu ochrony jakości powietrza, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, monitoringu środowiska oraz ochrony przyrody, których realizacja wpłynęła na poprawę jakości życia mieszkańców i ochronę środowiska. Dowodem na realizację zadań z zakresu ochrony środowiska są wskaźniki monitorowania oraz ilość wydatkowanych środków finansowanych na realizację zadań. W dalszym ciągu niezbędne jest kontynuowanie działań, które poprawią stan środowiska oraz podniosą jeszcze bardziej atrakcyjność województwa. Biorąc pod uwagę realizację zadań wyznaczonych w Programie ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego, w szczególności większy nacisk warto położyć na edukację ekologiczną.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. 2020 poz. 1439), w kolejnych latach gminy będą zobowiązane do osiągania coraz wyższych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych. Dodatkowo uszczegółowieniu ulegają przepisy dotyczące selektywnej zbiórki odpadów. W związku z powyższym, konieczne będzie podjęcie dodatkowych działań związanych gospodarowaniem odpadami komunalnymi, a także skierowanie większych środków finansowych na ten cel.

Przygotowanie niniejszego Raportu miało na celu zebranie w jednym dokumencie danych stanowiących podstawę do oceny stopnia realizacji celów wynikających z Programu ochrony środowiska. Dane dotyczące realizacji poszczególnych zadań wyznaczonych w programie ochrony środowiska na lata 2017-2018 pozyskano poprzez ankietyzację jednostek wyznaczonych jako wdrażające poszczególne zadania w danym roku. Ankietyzacji poddano łącznie:

- 226 gmin,
- 35 powiatów (w tym 4 miasta na prawach powiatu),
- 2 nadleśnictwa oraz Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Poznaniu,
- Komendę Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu,
- 15 innych jednostek.

Pozyskane dane pozwalają stwierdzić wysoki stopień zaangażowania jednostek samorządowych i innych organów państwowych w zadania związane z ochroną środowiska. Duża część jednostek wykazywała się inicjatywą w realizacji zadań dodatkowych, nie wynikających z Programu ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego lub lokalnie opracowanych POŚ. W powyższym dokumencie wykazano realizację zadań na poziomie 82,5%.